Bedrijvig Beetsterzwaag 305-456

BEDRIJVIG
BEETSTERZWAAG

SAMENGESTELD

door

Thom Vellinga en Jelle Terluin

HOOFDSTRAAT 71

1832 Molle Douwes Duursma, **winkelier,** heeft dit pand in eigendom.

1870 Eeuwe Zweitses van Leeuwen, **deurwaarder en koopman** bewoont het huis.

1897 Fokke Maakal, veldarbeider, bewoont het huis.

1900 Simon Wielsma, **bakker**, begint hier een bakkersbedrijf

1901 Willem Klaver, **bakker,** bewoont het huis en drijft er zijn bakkerswinkel.

Het huis is blijkbaar in tweeën bewoond geweest, want in deze woning woonden ook:

1901 Kornelis Lingsma
1902 Aaltje de Boer Vrijburg en kinderen (Willem en Hugo van Schaik)
1903 Frederik Johan Gosses en Cornelia Jetten.

1936 Lieuwke Klaver, **bakker,** volgt zijn vader op.

1960-1964 Brecht Kuipers-Veenstra heeft hier een **chocolaterie** en verkoopt tevens **ansichtkaarten.** Voor de kinderen was dit het **snoepwinkeltje.** Advertentie in 1964: "Het is maar dat u 't weet. Ieder koopt terecht bij Brecht." Brecht vond het nogal donker in de winkel. Ze had last van de grote bomen in de Hoofdstraat. Deze liet ze afzagen zonder toestemming. Hiervoor moest ze op het kantongerecht komen. De boete was *f* 25,- . Op de vraag wat ze er van vond, kwam het antwoord, dat als ze geweten had, dat de boete *f* 25 was , ze het veel eerder had laten doen.

1971 Te koop: Winkel-woonhuis, hoek Klaversreed Hoofdstraat.

De oude bakkerij en winkel is na 1971 afgebroken. Het terrein is nu parkeerterrein en terras van *Restaurant "Lyfs".*

Foto A. Sijbenga

De Klaversreed met rechts de oude bakkerij van Klaver.
Oorspronkelijk was het gebouw met het hoge dak een boerderij.
Klaver zal de schuur hebben gebruikt voor de opslag van brandstof voor de oven.

Bakker Willem Klaver hield een dagboek bij van het weer en het aantal verstookte takkenbossen. Hij was ouderling in de Hervormde kerk en kreeg in 1928 zijn herbenoeming.
Lieuwke Klaver bakte vrijwel altijd te weinig broden en ging dan naar bakker Slager om extra op te halen.

KORTE GENEALOGIE KLAVER

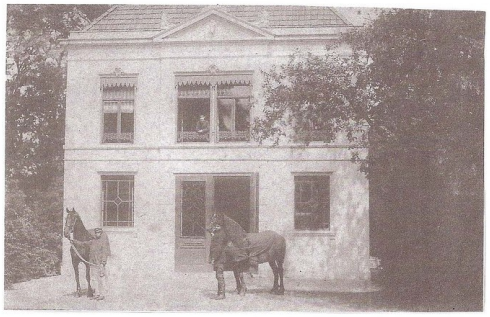
I. **Hoppe Hoppes**
geboren 16 april 1763 te Drachten
overleden na 1811
gehuwd 26 november 1786 te Hurdegaryp
met
Trijntje Jans (Klaver)
dochter van Jan Klaver en Sieuke Aelles

II. **Willem Hoppes Klaver** **voerman te Burgum**
geboren 2 augustus 1793 te Opeinde (Small)
overleden 27 mei 1865 te Burgum (?)
gehuwd 14 december 1833 te Burgum
met
Trijntje Geerts Blom
dochter van Geert Jans Blom en Grietje Willems de Vries
geboren 1805 te Burgum
overleden 4 november 1861 te Burgum
kind:
1. Geert geb. 13 aug. 1836 te Burgum

III. **Geert Klaver** **kelner te Burgum / "heerenknecht" op Harinxmastate**
geboren 13 augustus 1836 te Burgum
overleden 26 augustus 1909 te Beetsterzwaag
gehuwd 17 mei 1872 te Beetsterzwaag
met
Trijntje Harmens Harmsma
dochter van Harmen Annes Harmsma en Bontje Binnes Bruinsma
geboren 20 mei 1847 te Beets
overleden 7 april 1922 te Beetsterzwaag
kinderen:
1. Willem geb. 18 sept. 1873 te Beetsterzwaag
2. Harmen geb. 29 aug. 1875 te Beetsterzwaag
3. Bontje geb. 10 sept. 1877 te Beetsterzwaag

Geert Klaver was kelner te Burgum en werd in 1869 "heerenknecht" bij de Van Harinxma's te Beetsterzwaag op Fockensstate. Hij trouwde in 1872 met Trijntje Harmsma. Het echtpaar woonde sinds 1878 in het koetshuis van Harinxmastate. Hij reed voor de baron, verzorgde de paarden, bediende ook wel in livrei met witte handschoenen aan. Op een keer toen hij naar Akkrum moest om de baron van de trein te halen, zijn hem de randen van zijn oren afgevroren. De baron woonde doorgaans alleen 's zomers de helft van de week in Beetsterzwaag, voorts in zijn ambtswoning aan het Hofplein te Leeuwarden. Als hij de baron naar het station in Akkrum reed of hem afhaalde, dan spande hij twee paarden voor de koets.

Toen Geert overleed kreeg Trijntje een woning van de baron in de Hoofdstraat.

Voor het koetshuis van Harinxma-state staat hier rechts, met het paard Kol, de oudste zoon van Binnert Philip van Harinxma, Maurits Pico Diderik, die kantonrechter zou worden, en links de huisknecht/koetsier Geert Willems Klaver met het paard Norman. In de raamopening de jongste zoon Albertus, die procureur-generaal bij het gerechtshof werd. Klaver, die mee van 't West (Fockensstate) was gekomen, is 51 jaar bij de familie in dienst geweest.(Foto uit: Beetsterzwaag in Beppe's tijd, door Ernst Huisman) Gegevens afkomstig van de fam. Klaver.

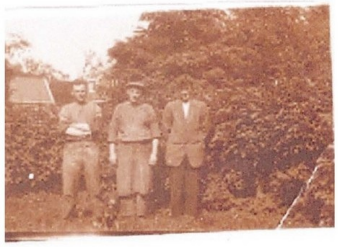
IV. **Willem Klaver** **Bakker te Beetsterzwaag**
geboren 18 september 1873 te Beetsterzwaag
overleden 24 april 1953 te Beetsterzwaag
gehuwd 31 mei 1901 te Beetsterzwaag
met
Rienkje de Jong
dochter van Lieuwke Douwes de Jong en Janke Meinderts Witema
geboren 6 mei 1870 te Herbaijum
overleden 28 maart 1944 te Beetsterzwaag
kinderen:
1. Geert geb. 15 febr. 1902 te Beetsterzwaag
2. Janke geb. 8 augus tus 1903 te Beetsterzwaag 3. Liuwke geb. 27 april 1906 te Beetsterzwaag

De enige foto van het winkelpand

Willem Klaver werd bakker te Beetsterzwaag. De bakkerij stond aan de noordzijde van de Hoofdstraat op de hoek van Hoofdstraat en Klaversreed. Deze onverharde weg is naar hem Klaversreed genoemd. Een "reed" is Fries voor een onverharde weg. Hij heeft zijn vrouw Rienkje de Jong leren kennen toen hij matroos was en hij met haar broer Pieter de Jong naar zijn ouders in Herbaijum ging. Pieter de Jong is met Willem Klaver naar Beetsterzwaag getrokken, toen Willem daar bakker werd in 1901. In 1902 werd Pieter zelf bakker te Arum.
Geert Klaver lustte graag wild en heeft dat leren eten op Lauswolt als hij daar met brood en banket kwam. Er waren daar Duitse kokkinnen.
Mevrouw Bieruma Oosting- baronesse van Harinxma thoe Slooten, kwam elk jaar een keer op visite bij Liuwke en Jet. Dochter Janke hoefde ook geen wandelkaart te kopen om te

wandelen in de bossen van Lauswolt. Ze nam haar beide nichtjes Femke en Rienkje mee als ze bij haar logeerden. Dat duidt op een zekere band tussen Adriana Janke (mevrouw Oosting) en de Klaverfamilie. Ze is even oud als Willem Klaver en wellicht hebben ze als kinderen wel met elkaar gespeeld als ze bij haar oom en tante op Harinxmastate kwam.

Geert, Willem en Liuwke Klaver
Tussen 1925 en '30.
Op de achtergrond het dak van de Christelijke Lagere School.

Specialiteit van bakker Klaver:
Roggebrood!

Boven v.l.n.r. Geert, Janke,Liuwke,
onder: Willem en Rienkje Klaver.
1926

V. 1. **Geert Klaver** **Bakker te Schingen**
geboren 15 februari 1902 te Beetsterzwaag
overleden 5 augustus 1981 te Leeuwarden
gehuwd 11 mei 1934 te Beetsterzwaag
met
Trijntje van Leer
geboren 6 november 1905 te Lippenhuizen
overleden 18 april 1988 te Leeuwarden
kinderen:
1. Femke geboren in 1937
2. Rienkje geboren in 1940

Rechts het huis aan de Klaversreed, nu Fockema Andreaelaan, dat Willem en Rienkje Klaver in 1936 hebben laten bouwen.

V.2 **Janke Klaver**
geboren 8 augustus 1903 te Beetsterzwaag
overleden in 1993 te Tzummarum
ongehuwd.

V.3 **Liuwke Klaver** **Bakker te Beetsterzwaag**
geboren 27 april 1906 te Beetsterzwaag
overleden ca. 1972 te Drachten
gehuwd met
Jet van Bruggen
geen kinderen.

Toen zoon Liuwke Klaver de bakkerij in 1936 overnam, lieten Willem en Rienkje verderop de Klaversreed een huis bouwen. Na de dood van zijn vrouw in 1944 heeft de inwonende dochter Janke de huishouding gedaan.
Liuwke Klaver werd in 1936 bakker te Beetsterzwaag. Ongeveer in 1960 heeft hij zijn bedrijf beëindigd en is met zijn vrouw Jet van Bruggen naar Drachten verhuisd aan de Stationsweg.
Geert Klaver werd in 1934 bakker te Schingen. Schroor en ook Sake Bijlsma te Beetsterzwaag leverden hem takkenbossen voor het stoken van de oven. Bij zijn geboorte kreeg hij geld op zijn spaarbankboekje van zijn grootouders en andere familieleden en ook van Lykles te Grou, leverancier van bakkerijgrondstoffen. Hij werd in 1924/'25 bakkersknecht bij bakker K. de Ruiter te Imsum, maar is verder tot zijn huwelijk in 1934 bij zijn vader aan het werk geweest. Toen Geert en Trijntje van Leer trouwden en een woning zochten, hadden de Van Harinxma's hun gevraagd om op het slot te komen wonen, dan waren er weer een Geert en Trijntje. Maar hij wilde niet. "Hy hie gjin nocht oan dat gekrûp". Eertijds lichtte hij zijn hoed als hij iemand van het slot tegenkwam (hij droeg altijd een hoed met de veer van een Vlaamse gaai), later tikte hij even tegen de hoed bij wijze van groet en tenslotte liep hij zo voorbij zonder meer. Een van de voorwaarden op het slot was dat hij niet mocht fluiten op het erf en ook niet door het grind lopen, want dat maakte lawaai.

(Herinneringen aan de familie door Rienkje Breuker – Klaver , Bozum 9 juni 2013. Als jong meisje kwam ze vaak bij pake en muoike logeren en later ook wel bij oom Liuwke en tante Jet).

Geert Klaver, vóór 1930.
Links de oude wagenmakerij, die in 1930 deels is afgebroken.

HOOFDSTRAAT 69

1832 Hendrik Pieters van den Berg bewoont dit huis. Hij is **wever** van beroep.

1849-'59 Hendrik van den Berg woont en werkt hier nog steeds.

1870 Geert Hendriks van den Berg, arbeider, bewoont het huis van zijn vader.

1892 Het huis wordt opnieuw gebouwd met als eerste steen: ***maart 1892 J.G.K.***
Wie is de eerste steenlegger?

1893 Sjoukje Nijenhuis bewoont het pand. Zij vertrekt op 1 oktober 1909 naar Drachten.

1909 Jouke de Jong, bewoner, kommies Directe Belastingen.

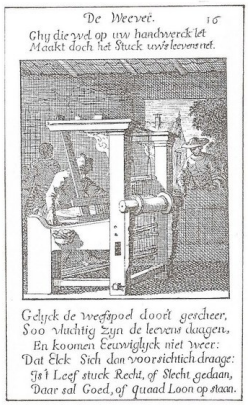
1916 Harm Hummel, veeverloskundige.

1928 Jan de Vries, rentenierend boer.

Kees de Hoop, **paardenkoopman.**

1978 G. Land-Oldenburger.

1994 K. Frieswijk.

De woning is een tijdlang in tweeën bewoond geweest. In de woning achter woonden:
1902 Geert Hoekstra, postbode**.** Hij vertrekt op 29 januari 1903.

1903 Johannes Mostert, postbode.
1904 Durk Veenstra.
1908 Lieukje de Jong.

Nu wonen in het hele huis: Feike en Jaranda Bergsma.

Foto's Jelle Terluin

Bij Van der Vegt voor huis staat een bankje (bij de lantaarnpaal). Dat kwam vroeger meer voor. Men ging dan "jânpraten". Ate van der Werff heeft veel verhalen uit de mond van K. v.d. Vegt opgetekend.
Beetsterzwaag tussen 1950 en '60
Ansicht Collectie Vellinga.

HOOFDSTRAAT 67

1832 Jeen Siegers Bruinsma, **schoenmaker,** bewoont het huis. Blijkbaar is hij de eigenaar van het pand.

Ca. 1900 Jan Heslinga, ambtenaar ter secretarie**,** woont in het huis ; er is een **winkeltje in sigaren** in het pand gevestigd**.**

Ca. 1920 Trijntje Klaver-Harmsma woont in het huis. Zij is de weduwe van Geert Klaver, en zij overlijdt op 7 april 1922.

1922/1923 Jelle Koen, ex-conciërge gemeentehuis**,** koopt de woning van F.S. Bruinsma voor *ƒ* 4002,=. Het huis is dus ca. 100 jaar in bezit van de familie Bruinsma geweest.

1941 Op 18 maart wordt de woning van Jelle Koen voor *ƒ* 4528,= verkocht aan mejuffrouw Gerchje van Apeldoorn. Zij was jaren huishoudster bij de gemeentesecretaris F.H. van der Meulen.

Ca. 1970 Hier woont Brecht Kuipers-Veenstra. Het huis met tuin en garage wordt te koop aangeboden voor *ƒ* 105.000,=. Brecht overlijdt op 28 juli 1979 te Marrum.

1981 **Goud- en zilversmeden** Volkert Wilming en Douwe van der Velde vestigen hier hun bedrijf.

1990 Op 4 september 1990 verhuist de goudsmidse naar Hoofdstraat 72.
Fotograaf Brandsma volgt Van der Velde op als gebruiker van dit pand.

1995 **Art & Optic** van Rob en Sonja Siefers openen hier hun bedrijf.

2006 Henk Vlasma, **uurwerkspecialist, met meteo-artikelen als specialiteit,** vestigt zich hier.

Foto 2012
Winkel van Henk Vlasma.
(foto J.C. Terluin)

Drachtster Courant

Vrijdag 14 maart 1997

Uurwerkspecialist in Beetsterzwaag weet altijd hoe laat het is

door Fokko Bosker

Winkels zijn er in soorten: er zijn gewone en minder gewone. Dat minder gewone kan zitten in degene die achter de toonbank staat, in de winkelwaar of zelfs het pand waarin de zaak is gevestigd. Henk en Hetty Vlasma drijven in Beetsterzwaag een zaak in horloges en uurwerken.

KLOKSLAG VIJF UUR speelt iedere klok bij de Uuurwerkspecialist in de Hoofdstraat van Beetsterzwaag zijn eigen melodietje. Licht getingel, een doffe dreun of een zoetgevooisd "koekoek" klinken door de winkel. Ieder uur een andere symfonie, want geen klok klinkt hetzelfde. Aan de toon herkent Hettie Vlasma (35) de Sallander of de Zaanse klok. "Alleen als ik 's nachts in bed lig, heb ik wel een de neiging om ze allemaal stil te zetten", bekent ze. Tegen twaalven breekt er steevast een heidens kabaal los in de winkel. Ze verwacht dat ook dat op den duur went. Overdag hoort ze het getik van de tientallen uitgestalde klokken en pendules amper meer. "Ik vind het wel gezellig."

In november namen Hetty en haar man Henk (39) hun intrek in het pand tegenover het gemeentehuis. Niet om de in- en uitlopende ambtenaren nog eens extra te wijzen op het gestage wegtikken van de seconden, benadrukt Hettie. Grappen waarin het kantoorpersoneel op de korrel genomen wordt, dat dan tijd doodt met het kijken naar de klok, zijn aan haar niet besteed. Toch heeft ze de eerste ambtenaar al als klant over de vloer gehad. Vanuit zijn werkkamer in het gemeentehuis had hij een mooie klok voor zijn vrouw in de etalage zien staan

Aan het besluit om een speciaalzaak op het gebied van klokken in Beetsterzwaag te beginnen, lag geen diepgaand marktonderzoek ten grondslag. Henk repareerde al jaren voor diverse juweliers horloges en klokken. De klantenkring groeide. In een schuurtje bij de woning repareerde hij de klokken; de horloges herstelde hij in de woonkamer. Werk en privé lieten zich nauwelijks meer scheiden. Hettie: "Dit was al jaren ons ideaal. Een winkeltje aan huis."

Het reparatiewerk voor juweliers vormt een vaste inkomstenbron. Daarnaast is Henk chef-elektro van de kringloopwinkel in Drachten. Hij heeft afgesproken zijn werk daar geleidelijk te verminderen als de 'Uurwerkspecialist' meer tijd van hem gaat vergen. Twintig jaar geleden leerde hij de fijne kneepjes van het repareren van horloges van een juwelier. Iedere avond moest hij het uurwerk uit elkaar halen, net zo lang tot hij het bijna blindelings kon. Vooral naar het repareren van klokken gaat zijn hart uit. "Hoe ouder, hoe mooier." Soms moet Henk de onderdelen namaken. Dat schenkt nog de meeste voldoening.

Een antieke staande Engelse klok kreeg hij weer aan de praat. Ook een Friese staartklok, die zeker f 4000,- waard is wist hij tot leven te wekken. Met antiquairs in de omgeving werkt Vlasma nauw samen. Hij kijkt de klokken die zij te koop aanbieden na om zeker te zijn dat ze het ook doen. Een uit Frankrijk afkomstige comtoise hangt voor f 1500,- tussen modern spul in lichte houtkleuren. "Voor oude klokken is verrassend veel belangstelling", zegt Hettie.

Een klant uit Rotterdam bracht drie van bladgoud voorziene antieke pendules ter reparatie. De verzamelaar wist dat Henk lol had in zulke tijdrovende klusjes. Hettie runt de winkel, Henk de werkplaats. Sommige klanten

hebben weinig kaas gegeten van hun uurwerk. Die hebben dan een opwindhorloge dat stilstaat en vragen ijskoud om een batterij. Anderen vernielen hun dure uurwerk alleen al bij het verwisselen ervan. Hettie is dat kunstje inmiddels wel machtig. Daarvoor hoeft ze Henk niet meer lastig te vallen. De inkoop van nieuwe horloges, wekkers, weerstations, barometers en klokken doen ze samen. "Het is leuk om een gevarieerde collectie in huis te hebben", vindt Hettie. Horloges op zonne-energie zijn de nieuwste rage. "Een echt hebbedingetje."

Heel even waren de Vlasma's zelf van slag. Per ongeluk had een dochter niet de stekker van haar radio uit het stopcontact getrokken, maar die van de gevelklok. Ze bleef maar giechelen terwijl Henk haar uitfoeterde. Hettie kon er wel om lachen. Het euvel was gelukkig snel verholpen. Hettie: "Ik vergeet hier geen moment hoe laat het is." Om zeker te zijn dat de klokken weer als van ouds zijn, moeten ze zeker vier dagen lopen. Alleen zo kan Henk controleren of ze wel zestig minuten in een uur maken. Een luidruchtige Friese staartklok is inmiddels terug bij zijn gelukkige bezitter. Echt rouwig is Hettie daar niet om. "Als de telefoon ging en dat ding sloeg, hoorde ik niets meer.

Dochter horlogemaker rent blootsvoets achter dief aan

Door Saskia Westhreenen

Door alle consternatie kwam er gisteren niets meer van leren. "Se moat it eksamen sjitte litte", vertelt vader Henk. Op 25 juni moet Anita een herexamen doen.

Achteraf zou je er een film van kunnen maken, zucht vader Henk. Op de bewakingscamera's van zijn overbuurman zag hij vanmorgen de heen- en weer rennende overvallers en dorpelingen, te voet en per fiets. "It liket wol in slapstick."

Rond twee uur kwamen de Roemenen naar zijn zaak tegenover het gemeentehuis. Eentje wilde een horloge zien in de vitrine buiten. Toen Vlasma zich omdraaide om de kast te openen, glipte een ander de winkel in. Niet wetend dat dochter Anita ("se siet braaf te learen") net op dat tijdstip de winkel in kwam om op heit zijn computer een mailtje te checken.

Terwijl Anita op blote voeten achter de gelddief aanrende, richtte vader Henk zich op de andere bendeleden. Een passant belde de politie, Henk leende een fiets en racete richting de C-1000, waar de twee leden naar toe waren gevlucht. Een overbuurman trok per fiets achter de rennende Anita en de gelddief aan. In een mum van tijd ronkte er een helikopter boven de Hoofdstraat. En in acht minuten was alles weer voorbij. Henk trof zijn dochter aan op de straathoek. Van leren voor het examen geschiedenis kwam niets meer. Vanmorgen sliep ze uit. Henk zelf was vannacht om vier uur nog wakker. "Dy rotsakken!"

Met zijn dochter ("Myn frou is op fakânsje. Silst altyd sjen. Dat gebeurt oars noait".) maakte hij een plechtige afspraak. Het herexamen gaat ze halen zeker weten. "Wy seinen: wy litte dy smoarge rotjonges net winne!"

Leeuwarder Courant 21 mei 2010

Door een overval op de zaak van haar vader miste Anita Vlasma (18) van uurwerkspecialist Vlasma in Beetsterzwaag haar VWO-examen geschiedenis. Anita rende gisteren op blote voeten achter de dader aan. Die vluchtte in een hoge boom bij Harinxmastate. Heel Beetsterzwaag was gistermiddag in rep en roer vanwege een Roemeense dievenbende. Net toen het jongste bendelid (20) papiergeld uit Vlasma's kassa griste, kwam dochter Anita de zaak binnen. Ze rende blootsvoets "roppend en razend" de Hoofdstraat op achter de Roemeen aan. Die gooide onderweg € 500 door een gaaswerk. Hij klauterde uiteindelijk 8 m. hoog in een boom. De politie heeft hem er uit geplukt.

HOOFDSTRAAT 63 / 65

1832 Het kadaster vermeldt de Diaconie van de Hervormde kerk als eigenaar van deze huizen.

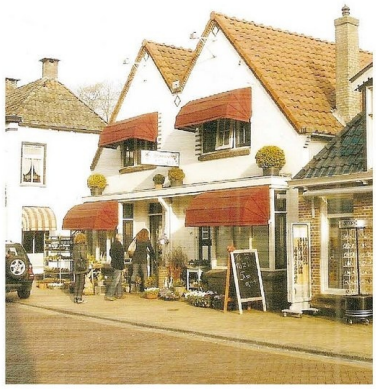
1905 Drie huizen worden afgebroken en twee nieuwe gebouwd aan de Hoofdstraat voor de familie Vissia.

Op nr. 63 hebben onder andere gewoond:
Alle Rinsma, arbeider
In 1914: Gjalt Dirks Dijkstra
In 1928: Cornelis H. Voogd

Ca. 1960 Doeke Landstra bewoont het pand en heeft er een **bloemenzaak** in gevestigd.

1984 Te koop: Woon- en winkelhuis, waarin bloemenzaak met garage, erf en grond.

Bernhard Koolhaas koopt het pand en opent op 13 maart 1984 zijn **bloemenzaak.**

De dubbele woning Hoofdstraat 63 / 65 , die model heeft gestaan voor de ingang van het gemeentehuis aan de overkant van de straat.
***Foto 2012** (J.C. Terluin)*

Op no. 65 hebben gewoond onder andere:

Na 1905 Durk Veenstra

1913 Harm Hummel, veever-loskundige

Ca. 1916 Jan Mulder

Ca. 1928 Aart van Balsvoort, wachtmeester marechaussee en later zuivelinspecteur (zie familie Glastra), in Beetsterzwaag al met pensioen. Is in 1936 overleden.

1978 Doeke Landstra gebruikt dit huis als woonhuis. Voordien heeft mevrouw Anna de Herder-Stielstra, weduwe van Klaas de Herder hier gewoond.

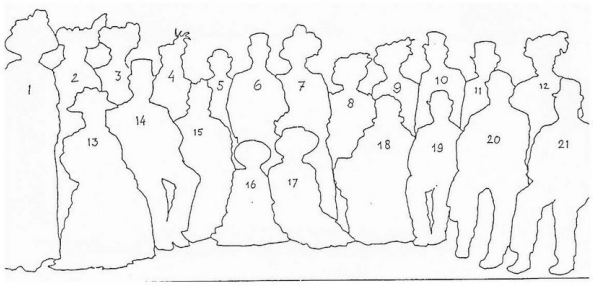
1984 Ook Bernhard Koolhaas, **de bloemist**, gebruikt dit pand als woonhuis.

DE FAMILIE GLASTRA ZONDER HOED EN MET HOED

Foto genomen ter gelegenheid van het huwelijk van Jacobus Glastra en Anna de Vries op 25 november 1909

1. Elisabeth Johanna van der Berg-Glastra (1867-1942)
2. Anna Berbriana van Balsvoort-Glastra (1873-1951)
3. Fokeltje Loots-Glastra (1878-1969)
4. Marie Schroor-Glastra (1865-1945)
5. Bouwe Durks Schroor (1864-1929)
6. Jacobus Siebe Glastra (1869-1956)
7. Anna Glastra-de Vries (1877-1953)
8. Geertje Pietersen (1875- …..)
9. Roelfina Bakker-de Vries (1873-…)
10. Fokko Bakker (1871- ….) of Aart van Balsvoort (+1936)
11. Geert Bouman (1863-1943)
12. Jantje Wester (1869-1955)
13. Jenny Bouman-Mensinga (1863-1932)
14. Luitje (Lude) de Vries (1870-1924)
15. Roelfien de Vries-Pot (1841-1924)
16. Roelfke Bouman
17. Tine Bouman
18. Theodora Glastra-Mühlschlegel (1832-1920)
19. Jan de Vries (1875-…..)
20. Ymke v. d. Berg (1863-1949) echtgenoot van nr.1
21. Sibenus (Been) Bouman (1868-1941)

Enkele bijzonderheden van bovenstaande personen:
Theodora Regina Mühlschlegel (nr.18): Zij was volgens de familie-overlevering een afstammelinge van een 18de eeuwse marketenster. Zij was de moeder van Fokeltje, Elisabeth, Anna, Marie en Jacobus Glastra.

Bouwe Durks Schroor: was beurtschipper op Leeuwarden, winkelier (boterballetjes) en imker. Hij woonde met Marie Schroor-Glastra aan de Hoofdstraat 70 in Beetsterzwaag. Bouwe en Marie waren de ouders van Theodoor Schroor (1898-1990), aanvankelijk zeeman (machinist) na een opleiding in Vlissingen, maar na de dood van zijn vader ook beurtschipper en winkelier te Beetsterzwaag

De bruidegom op de foto, **Jacobus (Jaap) Glastra (1869-1956)** was kastelein van "De Posthoorn" in Beetsterzwaag en trouwde hier voor de tweede keer. De eerste keer trouwde hij op 19 juli 1901 met Aurelia Haveman (1877 – 1906); de tweede keer huwde hij Anna Theodora de Vries (1877-1953) op 25 november 1909.

De eerste foto is bijna gelijk aan de tweede, doch zonder hoeden. De nummers 3 en 10 zijn van plaats gewisseld.

Foto's en gegevens: Theo Schroor, Beetsterzwaag, aangevuld en verbeterd door Thom Vellinga.

HOOFDSTRAAT 59 Vroeger Beetsterzwaag no. 26.

1828 1 juli 1828 *Te Koop: Een hechte en welbetimmerde HUIZINGE en SCHUUR cum annexis gekwoteerd met no. 26, met BLEEKVELD en TUIN daarachter; waarin sedert onheugelijke jaren eene **Bakkerij en Winkelnering** is bedreven; bestaande de Huizinge uit eene Voorkamer, ruimen Winkel, Middenkamer, Bakhuis met eenen nieuwen oven en Kelder, wordende door den mede-eigenaar M.J. van Dam bewoond en gebruikt.*

Michiel Jan van Dam is overleden op 4 november 1841.

1829 Gerben Arjens van der Gragt, geboren te Beetsterzwaag, is hier **winkelier**.

1832 Het Kadaster geeft aan dat het huis eigendom is van notaris en gemeentesecretaris Mr. Dominicus Suringar. Hij overleed op 10 mei 1833 in zijn huis Hoofdstraat 62.

1839 Wiebe Harmens Lautenbach, geboren te Dragten en gehuwd met Grietje Alberts de Vries, bewonen met 8 kinderen het pand. Wiebe is **bakker.** Zijn zuster, Wytske Lautenbach, woonde enkele huizen verder en was getrouwd met de winkelier Hendrik Nijhof. Vóór 1849 verhuisde het gezin Lautenbach naar Boornbergum.

Uitsnede uit ansichtkaart van 1909; uitg. Wed. W. Numan. Coll. Vellinga

1849-1859 Bewoner in deze periode was Lieuwe Siebes Huizinga, arbeider, gehuwd met Jitske Tjebbes Boonstra. Zij woonden hier tot mei 1869.
Siebe Pieters Huizinga, timmerknecht, gehuwd met Froukje Hendriks Hemminga, bewoonde no. 26a.

Ca. 1864 Jacobus Glastra, zoon van Jacob Sybes Glastra, huwt Theodora Mühlschlegel, en is **kastelein** in "De Posthoorn". Zijn vrouw runt het logement, hijzelf is **huisschilder (verver),** net als zijn vader.

1906 Het pand wordt verbreed.

Mei 1919 Jacob Siebe Glastra, eerst kastelein bij zijn moeder, neemt het stokje van haar over en wordt **hotelhouder,** van "De Posthoorn" en tevens **verkoper van wapens.**

1951 Jan en Trijntje Veenstra-Hofstee kopen "De Posthoorn" van Glastra onder voorwaarde dat het echtpaar Glastra boven kon blijven wonen tot hun dood.

1956 Jan Veenstra overlijdt op 15 april 1957 en zijn vrouw zet de zaak voort. Aan het logement was een slijterij verbonden. In 1973 verhuurt zij het gebouw aan Jan Wiebe Vrij, die het later koopt. Mevrouw Veenstra verhuist naar het huis naast "De Posthoorn", Hoofdstraat 57, waar ze de slijterij voortzet tot 1983.

Foto Cees Schram

25 juli 1919 H H Jagers. Thans kan ik u weder leveren: Centraalhulzen met koperen kappen en roodkoperen slaghoedjes, de Pinvuurhulzen van de oude fabriek C.L. met breed koperen rand en ingehuisd slaghoedje.
Prachthulzen Prijzen Centraalhulzen 8 cts,
Pinvuurhulzen 7 cts.
Wapenhandel Glastra.

Jan en Trijntje Veenstra-Hofstee met hun dochter Hinke in de deuropening van "De Posthoorn". Foto via Herman Veenstra.

"De Posthoorn" in Beetsterzwaag verandert in bar

Beetsterzwaag heeft er een uitgaansgelegenheid bijgekregen. Het vroegere hotel, café, restaurant "De Posthoorn"is na een grondige verbouwing herschapen in een oergezellige bar. Voor de jonge mensen in Beetsterzwaag, die voor het uitgaansleven altijd op Drachten zijn aangewezen, is dit de mogelijkheid om gezelligheid op korte afstand te vinden.

De bar, die nog steeds de naam "De Posthoorn" draagt, wordt gerund door J.W. Vrij uit Drachten. Volgens hem biedt Beetsterzwaag te weinig uitgaansmogelijkheden vooral omdat er zo'n kleine 400 verpleegsters zitten, die door de week geen gelegenheid hebben om naar Drachten te gaan. Nu kunnen zij in Beetsterzwaag gezelligheid vinden om los te komen van de dagelijkse werkzaamheden.

Het interieur van de bar is waar mogelijk in de oorspronkelijke staat gehouden zodat de gezellige sfeer van vroeger intact is gebleven. De bar is dagelijks geopend van 3 tot 12. vrijdags, zaterdags en zondags is hij geopend tot 1 uur.

Drachtster Courant 10 augustus 1973

1973 Jan Wiebe Vrij huurt en koopt later "De Posthoorn" en verandert deze in een bar.

1978 Eduard de Vries wordt eigenaar van "De Posthoorn" en verhuurt deze aan Jan de Roos.

1987 – heden Jan de Roos koopt "De Posthoorn" en continueert zijn bedrijf.

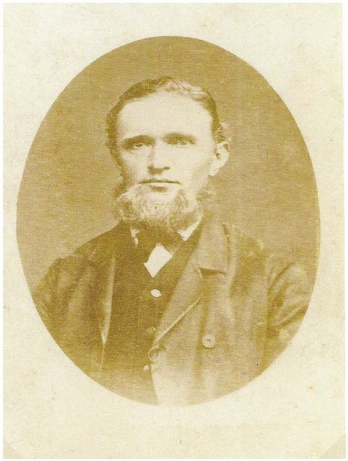

"De Posthoorn"
(tekening J.C. Terluin)

Zaterdagavond 3 dec. 1955

Schutjassen
Aanvang 7.30 uur
Maandagavond 5 dec. a.s.
Sjoelen en schieten

Café 'DE POSTHOORN' Beetsterzwaag

Links:
Jacobus Glastra
1837 – 1883
Collectie Vellinga
Foto via fam. Schroor

KORTE STAMBOOM GLASTRA

I. **Jacob Sybes Glastra**
geb. ca. 1787
overl. 31 oktober 1866 te Beetsterzwaag
Huisschilder / verver
gehuwd 20 mei 1810 te Gorredijk (Hij wordt Glas genoemd) met
Maria Teyens Hellendoorn
geb. ca. 1790
overl. 15 oktober 1864 te Beetsterzwaag
kinderen:
1. Sybe (1811); 2. Teye (1812) ; 3. Sikke (1814); 4. Duttje (1816); 5. Wymer (1819); 6. Djieuwke (1821); 7. Fokeltje (1824); 8. Bontje (1826); 9. Jacoba (1828); 10. Lucas (1831); 11. Cornelia (1833); 12. Djeu (1835); 13. Jacobus (1837) allen geboren te Beetsterzwaag.

II.13 **Jacobus Glastra**
geb. 18 september 1837 te Beetsterzwaag
overl. 26 januari 1883 te Beetsterzwaag
Huisschilder en kastelein in "De Posthoorn"
gehuwd 28 mei 1864 te Beetsterzwaag met
Theodora Mulslegel (ook Mühlschlegel)
geb. 1832 te Dokkum als dochter van Elisabeth Mühlschlegel
overl. 12 december 1920 te Beetsterzwaag
Theodora was dienstmeid bij de Van Teyens ten tijde van het overlijden van Etta Arnolda van Teyens.
Kinderen: 1. Maria (1865); 2. Elisabeth Johanna (1867); 3. Jacob Siebe (1869); 4. Djeu *1871 †1872); 5 Anna Berbriana (1873); 6.Djeu (1875); 7. Fokeltje (1878)

Theodora Mühlschlegel
1833 – 1920
Collectie Vellinga

III.1 **Maria Glastra**
geb. 5 maart 1865 te Beetsterzwaag
gehuwd 30 mei 1888 te
Beetsterzwaag met
Bouwe Durks Schroor
zoon van Durk Geerts Schroor en
Engeltje Annes Faber
geboren te Beetsterzwaag

III.2. **Elisabeth Johanna Glastra**
geb. 25 mei 1867 te Beetsterzwaag
gehuwd 2 januari 1895 te
Beetsterzwaag met
Imke van den Berg
zoon van Markus Tjebbes v.d. Berg
en Aaltje Pieters Meestra

III.4. **Jacob Siebe Glastra**
geb. 14 febr. 1869 te Beetsterzwaag
gehuwd 19 juli 1901 te
Beetsterzwaag met
Aurelia Haveman
dochter van Sake Haveman en
Tietje Jonker
geb. 21 juni 1877 te Beets
overl. 27 dec. 1906 te Leeuwarden
kinderen:
1. Jacobus geb. 1902 te
Beetsterzwaag

III.5 **Anna Berbriana Glastra**
geb. 7 apr. 1873 te Beetsterzwaag
gehuwd 13 nov. 1895 te
Beetsterzwaag met
Aart van Balsvoort
zoon van Bastiaan van Balsvoort en
Johanna Vos
geboren te Veen (Noord-Brabant)

III.7 **Fokeltje Glastra**
geb. 29 maart 1878 te
Beetsterzwaag
gehuwd 22 juni 1899 te
Beetsterzwaag met
Adam Haitzes Loots
zoon van Haitze Alardus Loots en
Jetske Adams
geboren te Oldeboorn

Grafsteen van Theodora Mühlschlegel op het kerkhof te Beetsterzwaag. De naam Regina heeft ze er zelf bij verzonnen. Coll. Vellinga

HOOFDSTRAAT 57

1832 Het huis is eigendom van Dominicus Suringar, notaris en gemeentesecretaris van Opsterland.

1849-'59 Vroeger Beetsterzwaag no. 53 Woonhuis van onder andere:
Jan Hemminga, arbeider;
Hedman Bijlsma, timmerknecht;
Oebele Harmsma, arbeider;
Klaas Geertsma, arbeider;
Hendrik Jongbloed, smidsknecht;
Jochum Bijlsma, timmerknecht;
Teye Hemminga, arbeider.

1861 Klaas Wiebes Feenstra, **beurtschipper,** bewoont het huis.

1863 Jelle Joukes van der Berg, **brievengaarder.**

Jochum Witmus vestigt zich hier met zijn **rijwielherstel werkplaats** na het overlijden van mevrouw Huitema. (In 1918 had hij zijn zaak gevestigd aan het Kerkepad Oost 1.)

Geertje Vissia en mevrouw Huitema voor Huize Huitema (Hoofdstraat 57)

De foto is genomen door Popke Steen tussen 1922 en 1932

Foto via mevrouw Mesman-Huitema Collectie Vellinga.

Ca. 1932 Het pand wordt verbouwd of vervangen.

Tot 1967 **Rijwielhandel en reparatie** Bram de Ruiter. Bram is getrouwd met Hinke Veenstra, dochter van Jan en Trijntje Veenstra-Hofstee uit "De Posthoorn".
De familie verhuist naar Harlingen.

1967 Het pand wordt verhuurd aan E. Brink, die er op 8 augustus 1967 een **kapperszaak** in begint.

1973 Trijntje Veenstra-Hofstee koopt het bedrijfspand van haar schoonzoon en dochter De Ruiter en verhuist haar **slijterij** van "De Posthoorn" naar dit pand. Ze noemt haar winkel **"Slijterij Parkzicht".**

1983 Trijntje Veenstra verkoopt de zaak aan Sipke Brouwer, die de **slijterij** hier voortzet.

2003 Brouwer mag zich dit jaar ***"de beste slijter van Nederland"*** noemen.

Slijterij Brouwer , Hoofdstraat 57

HOOFDSTRAAT 53

1829 Rinze Wobbes Idzinga, geboren te Beetsterzwaag ca. 1783, **schoenmaker,** woont hier met zijn vrouw Wiebrigje Wiebes, geboren te Beetsterzwaag ca. 1781, en drie kinderen. De oudste is blijkbaar een aangenomen kind Mayke Lammerts Elzinga. Zij is geboren in 1812 te Beetsterzwaag en wordt in 1849 naaister genoemd. In 1832 vermeldt het Kadaster Wiebrigje Wiebes als eigenaresse van dit pand. Na het overlijden van Wiebrigje Wiebes op 9 maart 1852 is Maaike Lammerts Elzinga (gehuwd met Jan Bouwes Bergsma) weer bewoonster van dit pand tezamen met haar dochter Sytske en haar man Johannes Josephs Houwman en hun twee kinderen. Maaike Lammerts Elzinga overlijdt op 11 mei 1887.

1849-'59 De predikant van de Hervormde kerk, Claudius van Herwerden woont in dit huis. Waarschijnlijk tijdelijk in verband met een verbouwing van de pastorie. Het huis is in drie delen bewoond.

1888 In januari wordt het huis door de erfgenamen van Maaike Bergsma-Elzinga in de verkoop gedaan.: Huis en erf in gebuurte, waarin drie woningen, de middelste in eigen gebruik, de beide andere verhuurd voor f 70,- . Bevoorrecht met vrijen reed langs de steeg ten westen, tot de sloot. Kad. No 119, groot 02.87 are, geboden f 700,- Tevens worden verkocht 3 graven op het kerkhof te Beetsterzwaag nrs 7,9 en 10.
In mei is er boelgoed ten huize van de erven wed. Bergsma. Verkoop: meubelen en huisraad: eikenhouten kabinet, secretaire, 9 stoelen, 2 tafels, kookkachel, kolomkachel, klok, spiegel, antieke borden, linnenrak, tobben, emmers, lamp, waterton, turfbak, tin-, glas- en aardewerk, inlegvat – een zoo goed als nieuwe vélocipède. Mooie mahoniehouten linnenkast, beste groote kookkachel, kooktoestel, koperen ketel met theestoof, hanglamp enz.

Ca. 1893 B.J. Slofstra, **schoenmaker en barbier,** bewoonde het pand aan de voorkant. In het achterhuis woonde Lange Engeltsje.

1893 (1 april) Schoendragers: Ondergeteekende bericht, dat hij ruim is voorzien van alle soorten sterke en net bewerkte Schoenen, tegen uiterst lage prijzen. Aanbevelend, B.J. Slofstra, Beetsterzwaag.

1904 (29 juni) De ondergeteekenden betuigen hun oprechten dank aan de bewoners van de 3e sluis te Jubbega, die zoo ruimschoots hunne beste krachten hebben aangewend tot redding onzer kleine lieveling, waardoor zij van een wissen dood is gered. Inzonderheid aan den heer A. Bruinsma en gezin voor de gulle en gastvrije behandeling hun bewezen. B.J. Slofstra en Echtg. Beetsterzwaag.

1905 Bernardus Slofstra, schoenmaker. Slofstra ging de provincie door met een grote kar, waarop alle schoenen werden verzameld. Zo kon hij in een keer meer schoenen meenemen.

1908 **(Nieuwsblad van Friesland)** B. Slofstra, schoenmaker, barbier en schoenwinkelier bericht zijn geëerd publiek dat hij zijn zaak de 18e april overplaatst naar Drachten. Zeer dankbaar voor de vele gunst en het vertrouwen die hij te Beetsterzwaag heeft genoten, beveelt hij zijn opvolger de heer J. de Vroeg ten zeerste aan, die met de meeste zorg dezelfde affaire in hetzelfde huis te Beetsterzwaag voort wenst te zetten. Met beleefde dank en aanbeveling. Uw aller dienaar B. Slofstra.
Verwijzende naar bovenstaande beveelt ondergetekende zich beleefd aan voor de levering van alle soorten schoenwerk, maatwerk, reparaties, enz. Voor haarsnijden en

scheren uiterst nette, vlugge en accurate bediening. Speciale inrichting voor Herenkleding naar maat, waarvan steeds stalen-collectie voor handen.
Onder minzame aanbeveling J. de Vroeg , Beetsterzwaag.

1909 (1 januari) Verkoop voor den heer B. Slofstra: een huis waarin 2 woningen, met erf en tuin en vrije steeg ten westen, aan de noordkant van het gebuurte te Beetsterzwaag, groot 0.03.71
Het voorhuis is tot 12 mei 1912 in huur bij Jacobus de Vroeg tegen *f* 125,= in het jaar. Terwijl het achterhuis is verhuurd aan S. Minkes tot 12 mei 1909 tegen *f* 47,50 in het jaar. De Vroeg, **kleermaker**, was hier in mei 1908 komen wonen.

1910 (22 september) Schoenmagazijn Drachten. Door een groote en voordelige inkoop van alle soorten Schoenen ben ik in staat alles tegen veel verminderde prijzen te verkoopen. Zie etalage in mijn winkel en in de filialen te Beetsterzwaag, Haulerwijk en Makkinga. Machinale schoenmakerij op maat. Reparatieinrichting vlug en netjes. Aanbevelend, B. Slofstra, Drachten – Bovenend.

De kinderen van Jacobus de Vroeg werkten ook mee in de zaak. Dochter Trijntje de Vroeg was dameskapper; zoon Gerrit was herenkapper. Veel mannen brachten 's ochtends een bezoek aan de kapsalon om zich te laten scheren. Natuurlijk was er dan ook tijd om het dorpsnieuws door te nemen

Links de steeg met de deur naar de kapperszaak: door de deur links de heren- en rechts de dameskapper. Foto aug. 1983 Thom Vellinga.

1927 (7 juni) Direct gevraagd flinke werkster bij J. de Vroeg, kapper te Beetsterzwaag
1928 (13 september) Direct gevraagd in het kappersvak: een nette jongen., bij J. de Vroeg, Beetsterzwaag, Heeren en Dames Kapsalon.
1929 (25 oktober) ter opleiding in het kappersvak gevraagd nette, vlugge jongen met 12 november of eerder. J. de Vroeg , Beetsterzwaag
(22 november) Wegens teleurstelling direct gevraagd flinke Leerjongen. J. de Vroeg, kapper, Beetsterzwaag.
Zoon Johannes nam de drogisterij over. Hij was erg muzikaal en zat in het muziekkorps "Euterpe". Ook gaf hij muziekles.
1942 (19 juni) Het adres voor les op piano en alle soorten accordeons is: Joh. De Vroeg, Beetsterzwaag

1949 **Advertentie:** Koopt tijdens de feestdagen uw chocola- en suikerwerken bij Johannes de Vroeg, Drogisterij te Beetsterzwaag. Fijne parfumerieën en toiletartikelen. Uw adres voor kousenreparaties, stomen en verven.
In de loop der jaren werd zijn gezichtsvermogen minder. Hij heeft hier veel last van gehad. Als je de winkel binnenkwam was aan de linkerzijde van de toegangsdeur een vitrinekast die afgesloten was. Als er een product uit moest worden verkocht werd eerst de sleutel gehaald. De Vroeg zelf of een vertrouwde klant haalde het artikel uit de kast. Veel andere drogisterijartikelen waren achter de toonbank op planken tegen de wand uitgestald. In deze zaak werden ook ansichtkaarten uitgegeven. In latere jaren was een gewilde kaart die van het in 1966 verdwenen openluchttheater. Een collectersitem! Met de oudejaarsviering had de jeugd kruit nodig. De Vroeg was de enige in de omgeving die dit kruit zelf maakte. Hij bewaarde dit in papieren zakjes in een groot blik achter de toonbank. Het blik stond tegen de kachel, zodat het kruit droog bleef. Smid Hendrik Postma maakte zogenaamde "kanontsjes" van puur staal. En deze werden gevuld met kruit afkomstig van Joke de Vroeg.
Toen De Vroeg en zijn vrouw met de zaak stopten, ging mevrouw H.E. Brink-de Jonge hier verder.

1979 Uitnodiging: Opening Drogisterij, E. Brink, gediplomeerd drogist en cosmetoloog. Woensdag 7 februari a.s. om 10.00 uur openen wij onze nieuwe drogisterij. Wij bieden u een ruim assortiment geneesmiddelen: in onze afdeling PARFUMERIE en COSMETICA vertegenwoordigen wij de schoonheidshuizen: Beaute Royale, Dr. Van Uden, Vitamol, Inka, Maja, Ponds, Hamol, Tokalon. Gelegenheid voor het maken van een afspraak voor een schoonheidsbehandeling. Binnenkort ook Reform-artikelen bij ons verkrijgbaar. Rolfilms zwart/wit-kleuren- ontwikkelen.
Haar man, elders begonnen, was de opvolger van Gerrit de Vroeg (kapper), die in 1967 na een periode van 54 jaar was gestopt. Gerrit kon zich nu nog meer toeleggen op zijn hobby zangvogels, waaronder kanaries. Leuk detail is dat de kapperszaak van De Vroeg te zien is in de film "De Laatste Passagier", opgenomen in 1960 in Beetsterzwaag met Edwin de Vries, de huidige echtgenoot van Monique van der Ven.

1995 **Te koop:** Woon- en winkelhuis (geboden: ƒ164.669,=)

Hoofdstraat 53 ; foto Jelle Terluin 2012.

2000 **Modehuis *"Yellow House" Fashion & Lifestyle*** opent hier haar deuren.
Tjitske Wilkens heeft haar winkel van Hoofdstraat 74 overgebracht naar dit pand.

HOOFDSTRAAT 51

Foto L. v.d. Veen

1832 Het Kadaster vermeldt de familie Van Lynden als eigenaar van het pand.

1849 – '59 In dit pand woonden in deze periode Jan Heemstra, kwekeling. Johannes Spree, ontvanger der registratie. Mr. Justus Quintus, ontvanger der registratie.

Mr. Hendrik Overbeek, griffier.
Iebele Alles van der Meulen, tuinier, (gehuwd met Gaatske Wiebes Altena) en 5 kinderen.
Lysbeth Makkes Maakal, zonder beroep.
Wiebe Iebeles van der Meulen, wagenmakersknecht.

Alle Jans Buursma, **koetsier**, arbeider.
Links Hoofdstraat 51.

1910 Na afbraak van de woning bij het Lycklamahûs komt Sake Bijlsma hier wonen.

1928 **Aardappelhandel** Laurens Gaatze van der Veen. Laurens van der Veen is op 30 januari 1889 te Harkema Opeinde geboren. Hij kwam op jonge leeftijd naar Beetsterzwaag en kwam op Hoofdstraat 51 te wonen, een oude boerderij. De "groppe" in het achterhuis heb ik als kind nog kunnen zien. Waarschijnlijk is de winkel ingebouwd in de boerderij. In de winkel was namelijk nog een bedstee en in de kamer naast de winkel ook. Mijn tante is een keer in de bedstee door de vloer gezakt en kwam in de kelder terecht (achterstallig onderhoud). Mijnheer De Jonge van Zwijnsbergen kwam dat "afkopen" met een keramieken etensbord. Waarschijnlijk uit de eigen kast gehaald. Ik heb het nog. Gemaakt in Cahors; daar stonden enkele plateelfabrieken. Het verhaal gaat dat je om in het dorp te wonen, je toestemming van de adel nodig had. Ze huurden de woning van Mijnheer De Jonge, zo noemden wij hem. Dus niet bij de titel. Dat doet me denken aan de volgende anekdote: Het verhaal gaat, dat als een boer, die pachtte bij bijvoorbeeld de Van Harinxma's, daar met paard en wagen voorbij ging, hij moest afstappen en met de pet in de hand voorbij lopen. Reed hij vervolgens langs een ander adellijk huis, dan kon hij blijven zitten. Meestal spuugde hij dan ook even op de grond.
Mijn opa was getrouwd met Anna Padieske (ook wel Pardieske), die op 14 november 1918 is overleden aan de Spaanse griep. Ze was toen 28 jaar en 9 maanden oud en had 5 dochters. Eén van hen is geëmigreerd naar Australië in 1960 en een ander naar Canada. Ze hebben elkaar daarna nog één keer weergezien.
Op 1 juli 1920 is mijn grootvader opnieuw getrouwd met Sara Catharina Riemersma die op 31 december 1887 te Bolsward was geboren. Uit dit 2e huwelijk werden nog 3 kinderen geboren, mijn vader en zijn twee zusjes. Alle kinderen nog eens op een rijtje: Klaasje, geboren 13 maart 1913; geëmigreerd naar Canada; Aukje, geboren 20 juni 1914; Sietske (Tiete), geboren 25 augustus 1915; Dirkje, geboren 17 oktober

1916; geëmigreerd naar Australië; Hendrika, geboren februari 1918. Uit het tweede huwelijk: Auke, geboren 25 juli 1921; Janneke, geboren 1 oktober 1924, Anna, geboren 31 oktober 1926.

Mijn opa handelde in aardappelen, groente, fruit en sigaren. Hij "sutelde" ook in Lippenhuizen en liep daar dan heen met de hondenkar (de hond onder de wagen). Als hij dan een begrafenis moest doen, dan liet hij de kar daar staan, deed de begrafenis en liep daarna weer naar Terwispel om verder te gaan.

Hij heeft ook wel eens een stukje bos gekocht (van de adel) om hout te kappen voor brandhout. Van de takken werden bezems gemaakt. Ook handelde hij in zaad voor de dorpelingen en de adel. Ik heb nog wel nota's van de leverancier (Hobbel Vlijmen) uit de oorlog. Ja alles ging natuurlijk door, maar het zijn ergens wel bizarre documenten.

Mijn vader heeft het bedrijf overgenomen rond 1955. In 1956 is hij getrouwd met Cornelia Mulder uit Donkerbroek. Haar vader was beurtschipper. Mijn vader handelde in aardappelen en petroleum. Een vreemde combinatie, maar dat kon toen. Hij deed ook begrafenissen. Als zodanig was hij ook leedaanzegger: dat betekende dat hij langs de deuren ging om de mensen er van op de hoogte te brengen dat er iemand was overleden. En wat hoort meer bij het leven dan de dood?

(Notities van Laurens van der Veen te Drachten)

Begrafenis van Pieter Albert Vincent baron van Harinxma thoe Slooten, waarbij Lau(rens)van der Veen voorop liep. Foto Friese Koerier 10 aug. 1954.

Lau van der Veen 3e van rechts.
Dit was de begrafenis van Maurits P.D. baron van Harinxma thoe Slooten, oud kantonrechter. De auto staat bij Harinxma State.
Foto uit "Fen Fryske Groun" 8 febr. 1935.

"De stoet passeert het Kantongerecht waar de politie een laatste groet brengt aan de overledene"; foto en tekst uit "Fen Fryske Groun", 8 febr. 1935.

Foto's via Laurens van der Veen.

1973 **Drogisterij Brink / annex kapperszaak.** Brink is kapper, zijn vrouw drijft de drogisterij.
De heer E. Brink is overleden op 8 februari 1974.

1978 Mevrouw H.E. Brink-de Jonge stapt over naar het pand ernaast, naar Hoofdstraat 53.

1987 Familie Wagenaar koopt het pand en bouwt op deze plaats een nieuwe woning, ontworpen door architect Brouwer.

Het nieuwe huis van de fam. Wagenaar. 13 juli 1988. Foto Thom Vellinga

1996 Meindert Jan Brandsema, **fotograaf,** koopt het huis van de familie Wagenaar en verbouwt het woonhuis tot winkel.

Hoofdstraat 51, nu: fotografie Brandsema
Foto Jelle Terluin 2012.

Auke van der Veen met zijn vrouw Cornelia Mulder, de jonge Laurens en een nichtje Joyce Lawler (dochter van een zus van Auke, die naar Canada was geëmigreerd)

HOOFDSTRAAT 49

Tot 1923 is er op deze plaats geen bebouwing.

1923 Jan Numan was de zoon van Wieger Numan, die in 1898 de zaak van Berend Maat overnam (nu 14 in dozijn). Behalve in dit pand, heeft Jan ook bij zijn grootouders gewoond, in het kleine huisje naast het armenhuis. Hier begon hij al wat te **handelen in manufacturen**. In 1922 beschikte hij over een Fries nummerbewijs voor een auto (nr. B 5603). In 1923 liet hij een woon- en winkelhuis bouwen, onder architectuur van H. Wiersma, op een open terrein op de hoek van de Kuiperslaan. De etalageruiten van de winkel liepen eerder tot onder aan toe. Bij een verbouwing is het onderste deel voorzien van tegeltjes.
De verkoop van de spullen werd het meest ter hand genomen door mevrouw Numan, achter de toonbank aan de oostkant van de winkel.
Enkele advertenties:
13 februari 1946: Te koop gevraagd piano of orgel, ook genegen te ruilen. J. Numan Beetsterzwaag 146.
1 augustus 1947 : Te Koop: Een in goede staat verkerende luxe auto. J. Numan, manufacturen, Beetsterzwaag.
7 november 1963: Vasalon ondergoed verkrijgbaar bij Fa. W.J. Numan, Hoofdstraat 49, Beetsterzwaag.
Jan had een eigenaardigheid: Als je met hem in gesprek kwam, dan wees hij met een vingertje naar je. Hij zei dan "Je, je, je , je" en kwam hij steeds dichter bij je.
In de dertiger jaren werden er bejaardentochten gehouden. In die tijd werd een beroep gedaan op de inwoners van het dorp. Degene die een auto bezat zorgde voor het vervoer van de bejaarden op die dag. Ook Jan droeg zijn steentje bij. Van tevoren werd bekeken welke passagiers het beste bij elkaar pasten. Een hele dag onderweg met inzittenden die het in het reguliere leven niet zo goed met elkaar konden vinden, was niet prettig.
In de oorlog kreeg o.a. het serviesgoed van het Lycklamahûs onderdak op de zolder van het echtpaar Numan.
Jan heeft zijn medewerking verleend aan het boekje "Beetsterzwaag in oude ansichten", uitgegeven in 1972. Jan overleed op 12 september 1975. Zijn vrouw, Froukje Radema, stierf een half jaar later op 26 maart 1976.
Jan had uit zijn eerste huwelijk een dochter Yntje (Styntje Elisabeth), die later naar Canada is vertrokken. Na het overlijden van haar stiefmoeder was Yntje de inboedel aan het opruimen.
Er konden nog enkele foto's o.a. van de winkel van Wieger Numan en een glasplaatje met de afbeelding van villa "Bethlehem" worden gered. Helaas zijn niet alle hulpen in de huishouding op de hoogte dat je glasplaten (de negatieven van foto's) niet met water moet schoonmaken. Het antieke ondergoed uit de winkel heeft een plekje gekregen in het museum te Gorredijk.

1976 Te koop: woon- en winkelhuis met garage en erf. Ingezet op *f* 71.051,=

1989 Monique Ypma en Truus bewonen het pand. Het is geen winkel meer.

20 sept. 1955 De schaakvereniging De Sweach hield haar jaarvergadering, waarop elf leden tegenwoordig waren. Besloten werd weer lid te worden van de Friese Schaakbond en deel te nemen aan de competitie. Tot wedstrijdleider werd de heer J. Numan herkozen. Aan 't jeugdschaken, dat door de heren H. Wiersma en J. Numan wordt geleid, nemen ruim 25 jongens deel.

Jan Numan en zijn vrouw voor hun nieuwe winkel in de jaren '30.

Foto via Yntje de Vries-Numan. Collectie Vellinga.

De etalageramen waren tot aan de grond. Heel modern voor die tijd.

KERKEPAD OOST 1

Hier stond vroeger een boerderij, die eigendom was van de Hervormde kerk. Pas na 1897 werd de boerderij vervangen door een dubbele arbeiderswoning

1829 Melle Sytzes van der Wal, oud 33 jaar en geboren te Beets, was **boer** op deze boerderij. Hij woonde hier met zijn vrouw Pietje Jans Wever (34 jaar en geboren te Ureterp) en vier kinderen: Sytze Melles, 10 jaar geboren te Beets, Joukjen Melles, 7 jaar geboren te Beetsterzwaag, Antje Melles, 5 jaar geboren te Beetsterzwaag en Jantje Melles, 1 jaar geboren te Beetsterzwaag. Verder was nog inwonend Kornelis Jeens de Jong, 18 jaar geboren te Ureterp en dienstknecht bij de boer; Grietje Alberts Bosma, 18 jaar geboren te Beetsterzwaag, dienstmeid.

1839 In dit jaar woont hier Hendrik Jans Wedman, geboren 18 maart 1800 te Beetsterzwaag, arbeider van beroep met zijn vrouw Aukjen (Akke) Murks de Zee, 39 jaar, geboren te Oldeboorn en hun kinderen Antje Hendriks Wedman 10 jaar geboren te Oldeboorn, Jan Hendriks Wedman 6 jaar geboren te Kortehemmen en Markus Hendriks Wedman, 4 weken, geboren te Beetsterzwaag.

1849-1859 Hendrik Jans Wedman woont hier nog steeds. Hij overlijdt op 4 februari 1882, 82 jaar oud. Op 23 februari 1882 is er boelgoed ten sterfhuize van Hendrik Jans Wedman. Op 9 maart 1882 wordt het "huis en hiem" te huur gezet, in gebruik bij zijn tweede vrouw Durkje Oebeles Ypinga.

1882 In mei 1882 vestigt zich hier Hendrik Iebeles van der Meulen met zijn vrouw Hiltje Ates de Vries en kinderen.

1897 Op 4 maart wordt de oude boerenhuizinge afgebroken. De bouw van een nieuw huis voor twee gezinnen, werd namens de pastorievoogden gegund aan de laagste inschrijver: A. Hemminga voor f 1488,-- Aan de ene kant woont fam. Hendrik v.d. Meulen en aan de andere kant familie Pieter Hellinghuizer, tuinman. De zoon Jacob was koster van de kerk. Het land naast Lyndenbos was pastorieland.

De dubbele arbeiderswoning Kerkepad Oost 1-3. Foto Jelle Terluin, 2014

1913 In januari overlijdt Hendrik van der Meulen, oud 72 jaar.

1918 Op 15 juni vestigde Jochum Witmus, **rijwielherstel**ler, zich vanuit Leeuwarden te Beetsterzwaag. Hij trouwde met de dochter van Hendrik en Hiltje van der Meulen.

1927 In oktober van dit jaar overlijdt Hiltje de Vries, 84 jaar, weduwe van Hendrik v.d. Meulen.

1975 In dit jaar woonden aan de westelijke kant Trijntje en Femmigje Dam en oostelijk Jan Mulder en Wietske Mulder-Dam (drie zusters en een zwager) Toen Trijntje in september 1975 stierf, overleed haar zuster Wietske enkele dagen later. Femmigje is naar "Bordena" verhuisd. Jan Mulder heeft er tot zijn dood in 1987 gewoond. Uit zijn nalatenschap is er geld geschonken voor de opbouw van een nieuwe klokkenstoel op het kerkhof te Oud Beets. Femmigje is overleden op 6 juni 1996 te Veenwouden in het Talmahuis.

KERKEPAD OOST 6 (nu 10)

1956 (6 november) Friese Koerier
Verkocht provisioneel het burgerhuis met erf en grond, Kerkepad Oost 6, Beetsterzwaag, groot 2.98 are. Beschrijver de heer J. Hemminga, aldaar voor f 4251,--

1956 (9 november) Friese Koerier
Veiling van een burgerhuis met erf en grond, aan het Kerkepad Oost no 6, groot 2.98 are in huur bij de heer Aant Bergsma.

J. Bielen, **melkboer,** droeg op **11 juni 1945** zijn **melkzaak** over aan de heer A. Bergsma te Beetsterzwaag, wegens verandering van werkkring. Hij dankt zijn klantenkring voor het genoten vertrouwen "in de afgelopen jaren aan mij geschonken", zegt hij in een advertentie van 19 juni 1945. "In aansluiting op bovenstaande beveel ik mij aan en hoop door een nette en vlugge bediening uw aller gunst waardig te worden. Aanbevelend, A. Bergsma,

Beetsterzwaag 11 juni 1945."

Kerkepad Oost 6 (nu 10). De melkauto van Bergsma staat in de Van Teyenslaan. Melkbus bij de heg.

Foto A. Sijbenga Collectie Vellinga

KERKEPAD OOST 14 Veeverloskundige Harm Hummel

Ca. 1930 De familie Hummel komt van de Boslaan hier wonen. In 1932 staat er de volgende advertentie in het Nieuwsblad van Friesland op 14 december: Opleiding aangeboden tot veeverloskundige door H. Hummel, Beetsterzwaag; desgewenscht overname van een goede standplaats. Op 29 maart 1943 adverteert Hummel in hetzelfde blad: Jonge getat. Angora konijnen van hoogst bekroonde ouders Tevens ter dekking Angora Ram 1e Z.G. In 1948 werd te koop aangeboden: H .rijwiel ook te ruilen tegen D. rijwiel en verder rijglaarzen met rijbroek 3 p.

Harm Hummel is overleden op 29 juli 1961 en zijn vrouw Janke Hummel – de Vries op 13 juni 1964. Hun oudste zoon Wiebe Hummel uit Ede heeft de ouderlijke woning in 1964 te koop aangeboden.

Kerkepad Oost met het tweede huis van links de woning van de fam. Hummel.
Foto Thom Vellinga, 3 september 1977.

KERKEPAD OOST 15 Timmerbedrijf Oosterwoud

1927 4 maart Nieuwsblad van Friesland
Ondergetekende deelt aan het geachte publiek van Beetsterzwaag en omstreken mede, dat hij zich gevestigd heeft als timmerman en houdt zich mede aanbevolen voor het maken van Plannen en Bestekken. Tevens uit voorraad leverbaar Landhekken en eikenhouten wringers tegen scherp concurrerende prijs. Beleefd aanbevelend Tj. Oosterwoud, **timmerman** naast de Gereformeerde kerk Beetsterzwaag.

1933 Op 17 juli 1933 vraagt T.G. Oosterwoud te Beetsterzwaag 1 of 2 metselaars in het Nieuwsblad van Friesland.

Hierboven het huis van de familie Oosterwoud, waarachter de werkplaats van het timmerbedrijf was gevestigd. Naast het huis de uit 1921 stammende Gereformeerde kerk. Foto Collectie Vellinga

1936 3 januari Nieuwsblad van Friesland: Notaris Spruyt te Gorredijk, zal op maandag 6 januari a.s. des namiddags 2 uur, in hotel "De Klok" te Beetsterzwaag provisioneel verkoopen: Een huizinge met timmerwerkplaats en erf ten noorden van het gebuurte te Beetsterzwaag, gr. 8 are en 78 centiare, thans in huur bij T. Oosterwoud, eigen aan Tj. Oosterwoud. Bij biljetten omschreven.

1970 28 december: Overleden: Teake Oosterwoud op de leeftijd van bijna 73 jaar. Er waren vier kinderen in het gezin Oosterwoud: Jan, Zusje (zij werkte bij de familie Van Zwijnsbergen) en de broers Bertus en Gerrit, die de timmerzaak voortzetten. In de zeventiger jaren is de zaak overgedaan aan de firma H.J. Talsma te Drachten.

KERKEPAD OOST 41

Boerderij aan het Kerkepad Oost in 1902. Nu het Dorpshuis. Foto uit album fam. Fockema Andreae (Mus. Opsterlân Gorredijk). Collectie Vellinga.

1839 In dit jaar was de boerderij **Beetsterzwaag nr. 10** (oude huisnummering). Hier woonde Hendrik Simons Eenkoorn, 37 jaar, geboren te Arnemuiden, **boer** (overleden 24 oktober 1858) en zijn vrouw Johanna Pieters Bethlehem, 28 jaar, geboren te Beetsterzwaag, boerin, en hun zoontje Simon Hendriks Eenkoorn, 3 jaar, geboren te Beetsterzwaag. Inwonend waren: Jan Gerrits Kikke, 17 jaar, geboren te Genemuiden (zie het verhaal bij De Herder Story) en Trijntje Klazes, 40 jaar, geboren te Dragten, dienstmeid.

KERKEPAD OOST 43

1839 Op Beetsterzwaag nr. 11 woonde Jan Annes Jongsma, 49 jaar, geboren te Beetsterzwaag, **boer** en zijn vrouw Wietske Jelkes van der Gaast, 45 jaar, geboren te Smalle Ee, boerin met hun kinderen: Anne Jongsma, 20 jaar, geboren te Beetsterzwaag, Jelke Jongsma, 18 jaar, geboren te Kortehemmen, Trijntje Jongsma, 14 jaar, geboren te

Kortehemmen, Hendrik Jongsma, 8 jaar geboren te Kortehemmen en Janke Jongsma, 4 jaar, geboren te Beetsterzwaag. Deze boerderij was eigendom van de familie Van Teyens en werd na de stichting van de Van Teyens Fundatie in 1858 de verzorgingsboerderij van de Fundatie. Jan Annes Jongsma overleed op 23 maart 1862, 71 jaar. Op 6 mei van dat jaar werd er BOELGOED gehouden ten sterfhuize van Jan Annes Jongsma en vrouw, tegen goede borgstelling.

De Fundatieplaats, gelegen naast de vorige boerderij, achter de Van Teyens Fundatie

Dit was de verzorgings-boerderij van de Van Teyens Fundatie.

De laatste boer was de heer Dekker, die verhuisde in de zestiger jaren van de 20e eeuw naar een nieuwe boerderij in de Mersken onder Ureterp.

De Gemeente kocht deze boerderij van de Fundatie en verkocht hem door aan de kantonrechter mr. K.J. van Douwen, die de boerderij verbouwde tot woning. Op zaterdag 8 april 1967 ging de woonboerderij in vlammen op. (Zie artikel)

KERKEPAD OOST 18

De VAN TEYENS FUNDATIE

Foto Peter Karstkarel.

De Fundatie is in 1858 gesticht door Etta Arnolda en Oeno van Teyens om onderdak te bieden aan vrouwen uit de "mingegoede stand", weduwen of ongehuwden van 55 jaar en ouder. Zes vrouwtjes konden er onderdak krijgen en er werd goed voor hun gezorgd. De stichting kreeg een aantal boerderijen met land als inkomstenbron. Zes regenten voerden het bewind. Zij kwamen uit de gegoede stand van Beetsterzwaag: de dominee, de notaris, de burgemeester en enkele mensen van adel. Van hen waren er vier man en twee vrouw. De regenten kwamen ongeregeld bijeen in de regentenkamer, waar de zakelijke kant en de bewonerskant werden

besproken en vastgelegd in de notulen van de vergadering. De regentenkamer lag op de eerste verdieping (op de foto de kamer met de blinden).

De Regentenkamer, ingericht door Anna barones van Harinxma thoe Slooten-van Beyma

Foto Peter Karstkarel

De Fundatie voorzag echt in een behoefte, omdat weduwen vaak onverzorgd achterbleven en er verder nauwelijks een sociaal vangnet was. Toen de AOW (Algemene Ouderdoms Wet) kwam was de Fundatie overbodig geworden. In 2002 is de opvang van vrouwen opgehouden en heeft de Fundatie een andere functie gekregen: het verstrekken van subsidies aan allerlei activiteiten op sociaal-cultureel gebied in Beetsterzwaag.

Het gebouw werd verhuurd aan de **huisartsenpraktijk** en daartoe verbouwd en ingericht. De praktijk kreeg de toepasselijke naam "De Fundatie".

De moderne aanbouw is de ingang van de doktherspraktijk, de wachtkamer van de artsen, en de apotheek.

Foto Jelle Terluin 2014.

De Woudklank
22 oktober 1992

Wonen op de krêke; fietsen in de kerk

door Sikke Marinus

(deel 1 in de serie "VAN HUIS UIT …")

Beetsterzwaag – Vandaag starten we een korte serie over niet alledaagse woningen in Opsterland. We zullen ons daarbij in eerste instantie niet laten leiden door historische waarden en architectonische hoogstandjes. Van huis uit … zal zich meer toespitsen op de eigenaardigheden die bewoners in hun huis verwerkt hebben.
De serie gaat van start met een kerk. Een kerk zonder preekstoel en psalmzingende kerkgangers, maar wel met een toonzaal vol fietsen en een geriefelijke woning op de eerste verdieping. We gingen op bezoek bij Frouko en Fimke Krist. Samen met hun twee kinderen wonen ze in de voormalige Gereformeerde kerk aan het Kerkepad Oost in Beetsterzwaag.

"JE ZOU DE KERKMUREN KUNNEN SLOPEN, MAAR DAN BLIJFT ONS HUIS OVEREIND"

Hoe kom je op het idee om in een kerk te gaan wonen? "In 1979 begonnen we hier met onze fietsenzaak", vertelt Frouko. "Toen de kerk te koop werd aangeboden zagen we er een prachtige bedrijfsruimte in. Er was al een fietsenzaak in gevestigd. Maar Boonstra (de vorige fietsenmaker) gebruikte maar een deel van de kerk. We zouden er eerst niet in gaan wonen. Ik had de hele kerkruimte voor het bedrijf willen gebruiken. We wilden er een huis achter bouwen, maar daar ging de gemeente niet mee akkoord, omdat op de grond een bedrijfsbestemming rust. Een ambtenaar bij de gemeente bracht me op het idee een woning in de kerk te bouwen".
In 1981 werd met de woning in de kerk begonnen. Binnen kwam een staalconstructie waarop een zolder kwam ter hoogte van waar vroeger de krêke zat. Op de zolder bouwden Frouko en Fimke hun woning. "De woning is door de staalconstructie helemaal zelfdragend", legt Frouko uit. "Het is dus echt een woning in de kerk. Je zou de kerkmuren kunnen slopen, maar dan blijft ons huis overeind."

WAAR VROEGER DE PREEKSTOEL STOND, STAAT NU EEN STELLAGE MET FIETSTASSEN.

"Het was geen goedkope oplossing", vertelt Frouko. Maar over de aparte manier van wonen is hij nog steeds content. "Ik zou voor geen goud in een gewone woning of een rijtjeshuis willen". Middels een rondleiding door het huis laten Frouko en Fimke zien dat ze boven in de kerk verrassend veel woonruimte hebben. "Veel mensen denken dat we met ons hoofd tegen het dak aanlopen. Dat komt omdat ze niet doorhebben dat de woonvloer op krêke-hoogte ligt. Daardoor zijn de wanden in ons huis eerst nog een stuk recht voordat het dak begint.".
Aan de kant die een schitterend uitzicht biedt in de richting van de Hoofdstraat is de woonkamer. In de kamer is veel wit en hout verwerkt. Door de eigen sfeer die de Krist's in de kamer gebracht hebben, heb je niet door dat je in een kerk bent. In de woonkamer is een fraaie open keuken gebouwd. Meer achterwaarts zijn de drie slaapkamers en het sanitair gesitueerd. Aan de achterkant heeft Frouko een groot dakterras aangelegd op het platte dak van de reparatiewerkplaats die achter tegen de kerk is aangebouwd.
Beneden in de kerkzaal staan de tweewielers. Waar vroeger de preekstoel stond, staat nu een stellage met fietstassen. En op de plaats waar ooit de ingang was, staan nu kinderfietsjes in alle maten en kleuren.

"IN DE NIEUWE RAMEN KOMT WEER DE BOOGVORM"

De in 1921 gebouwde kerk staat nog kaarsrecht. De ± 40 cm dikke muren staan gewoon op het zand. "De fundamenten zijn veel breder dan de muren, daarom staat de kerk zo stevig", denkt Frouko.
Het kerkgebouw is nog vrij jong, ruim 70 jaar. Het werd gebouwd toen het aantal Gere-

formeerde gelovigen in Beetsterzwaag sterk toenam. Voordat "de reddingboot", (zo heette de kerk vroeger, volgens Frouko) gebouwd werd kerkten de Gereformeerden in Boornbergum. De voortdurende groei van de gemeente, noopte hen een nieuwe en grotere kerk te bouwen. Daardoor kwam "de redding-boot" leeg te staan, met als uiteindelijk gevolg dat Fimke en Frouko erin trokken.

"Het enige nadeel is, dat we ons met een terras moeten behelpen, dat we geen tuin om huis hebben", zegt Fimke. "Vooral met de kinderen is dat wel eens wat minder gunstig". Willen Frouko en Fimke nog wel eens verhuizen? "We zitten hier goed", vindt Frouko. "Natuurlijk kijken we wel eens rond, maar dan moet het wel weer zoiets zijn. Laatst lazen we dat er drie kerken in Drachten te koop waren. Dan ga je natuurlijk wel even kijken". Voorlopig echter concentreert Frouko zich op zijn kerk in Beetsterzwaag. hij heeft concrete plannen om de kerkzaal waarin de fietsen staan uit te breiden.
"De luifel verdwijnt en we trekken het dak van de kerk een stukje door". Frouko wil in de geplande uitbreiding het kerkelijk karakter weer tot zijn recht laten komen. "In de nieuwe ramen komt weer de boogvorm, zoals die vroeger ook in de kerkramen zat", meldt hij enthousiast.

De rijwielzaak van F. Krist in de oude Gereformeerde kerk
Foto van na 1981
(Foto Thom Vellinga)

KERKEPAD OOST 17
IN KORT BESTEK

1921 Op 14 januari 1921 legde Ds. H. Fokkens de eerste steen van de Gereformeerde kerk. In de volksmond de "Reddingsboot" genoemd.

1970 De kerk staat te koop. De Gereformeerden hadden aan Achter de Hiemen een nieuwe en grotere kerk gebouwd.

Op 12 januari 1970 koopt Albertus Boonstra uit Wijnjeterp de oude kerk om er een **fietsenzaak** in te beginnen. (Zie artikel: Fietsenreparatie in de kerk)

1977 Albertus Boonstra gaat een maatschap aan met zijn zoon Gerrit Boonstra.

1979 De zaak staat te koop en Frouko Krist koopt het oude kerkgebouw om daar de **fietsenzaak** verder te drijven. Er wordt een luifel aan gebouwd.

1981 Boven in de kerk wordt een woning gerealiseerd. Zie artikel "Wonen op de krêke, fietsen in de kerk".

1992 De luifel verdwijnt en de winkel wordt uitgebreid aan de oost- en zuidkant. In de ramen komt de boogvorm van de kerkramen terug.

2008 Krist bouwt in Gorredijk een nieuwe fietsenzaak en verlaat op 11 maart 2008 Beetsterzwaag. Hij stelt wel een ophaalservice in, waarbij inwoners van Beetsterzwaag hun kapotte fiets kunnen aanmelden.

2010 Op 12 juni 2010 opent Erik Hooyenga een nieuwe **fietsenzaak** in het pand onder de naam: **"BEST 2 WIELERS".** René Schroor wordt de bedrijfsleider.

De nieuwe uitbreiding van 1992. Foto Jelle Terluin

Fietsenreparatie in de kerk

Albertus Boonstra: Earst moat in oar jild hawwe

In Beetsterzwaag kan men sinds 12 januari 1970 zijn fiets laten repareren in de kerk. Albertus Boonstra (47) uit Wijnjeterp heeft met ingang van die datum zijn zaak overgebracht naar de oude Gereformeerde kerk aan de Kuiperslaan in Beetsterzwaag. Hij hoopt dat hij daar zijn bedrijf op een gezondere basis zal kunnen voortzetten dan in Wijnjeterp, waar hij in 1948 was begonnen.
Het ging niet zo best in Wijnjeterp, zo vertelt de heer Boonstra. Echte armoede heeft zijn gezin niet geleden, maar erg ruim kwam het ook niet rond. "As myn frou in nije jurk ha woe, dan wie der soms gjin jild foar. Hwant ik ha altiten sein: earst moat in oar syn jild ha. Ik wol in reizger rjocht yn 'e eagen sjen kinne."

Klanten

Die mentaliteit van: eerst moet een ander zijn geld hebben, heeft de heer Boonstra bij zijn klanten wel eens pijnlijk gemist. Het geld was te lang onder de klanten, zegt hij. Bovendien kwamen er wel eens onaangename reacties als hij of (wat meestal gebeurde) zijn vrouw "de streek op" gingen met nota's. "Bist benaud datst dyn jild net krijst?" was dan de vraag. Dat kon de heer Boonstra niet zo goed verdragen. "Ik koe net by de streek," zegt hij. "Ik makke my dan lulk en dat is net goed foar in minske."
Het is wel eens voorgevallen dat een klant de aangeboden rekening niet betaalde omdat hij niet genoeg geld in huis had en naar hij doodleuk vertelde, geen zin had om het banksaldo aan te spreken. "As myn frou my doe net keard hie, wie ik der hinne gien en hie dy fint in klap jown," zegt hij achteraf.
Met de benzinepomp, die de heer Boonstra er hield om het inkomen wat op peil te brengen, was het al niet veel beter. "Ik hie wol klanten, dy net iens út de auto wei kamen." vertelt hij. Verder is het nog al eens voorgekomen dat mensen – met achterlating van een aardig bedrag aan schulden – plotseling met de noorderzon vertrokken bleken.

Ook goede

Natuurlijk had de heer Boonstra ook goede klanten, die wel meteen betaalden of anders bij de eerste aanbieding van de nota. "Ik hie wol goeije klanten," zegt hij, "mar dêr koe ik net om bliuwe". De wat bittere herinneringen aan de slechte klanten zijn sterker. "Der wiene guons dy't nei in oar ta gongen as ik mei in rekkentsje kaem. De minsken tinke dat sy allinnich mar yn it boek steane, mar dat is net sa."
Op een dorpsfeest is het een keer gebeurd, dat fietsmaker Boonstra zag hoe een van zijn schuldenaren met een biljet van honderd gulden betaalde. "Ik sei: ik moat hjir wei, dêr giet myn jild". Hij is toen met zijn vrouw naar huis gegaan. De man in kwestie heeft het feest waarschijnlijk vrolijk voortgezet.

Concurrentie

Een factor die de bedrijfsvoering in Wijnjeterp ook al niet gemakkelijk maakte, was het feit dat daar op een bevolking van zo'n duizend zielen – waaronder relatief veel oudere mensen – drie rijwielherstellers waren gevestigd. Twee van hen deden het volgens de heer Boonstra niet uit harde noodzaak: "Ik wie de iennige dy't der foar werke moast". De concurrentie was er de oorzaak van dat hij werkte met een arbeidsloon van *f*7,50 per uur; in Beetsterzwaag rekent hij een tientje. De afgelopen vier jaar is hij niet met vakantie geweest. "Dat koe der net ôf."

In de werkplaats in Beetsterzwaag hangt een kaart met de tekst (afkomstig van de Bovag): "Reik ons de hand. Betaal contant per giro of bank."
Hoe het allemaal in de toekomst zal lopen is ook voor de heer Boonstra een vraag. Twee zekerheden heeft hij: in Beetsterzwaag wonen meer mensen dan in Wijnjeterp en er is geen concurrentie. "De man dy't hjir siet hie in goeije brogge en ik hoopje dat ik dy ek krij."

Artikel
Leeuwarder Courant
21 januari 1970

Dragstra's reed, nu Kuiperslaan, met geheel links de bungalow van Markus Wedman, naar een ontwerp van Jan v.d. Heide. Foto (1963) via Roel van der Heide.

Markus Wedman stamt uit een oud Sweachster geslacht, dat al in de 18de eeuw in Beetsterzwaag woonde. Markus werd geboren op 17 september 1912. Hij woonde met zijn ouders aan De Stripe, waar zijn vader Wytze een huis had laten bouwen. Op 15 maart 1934 trouwde Markus met Stien Bron uit Jubbega. Stien was op 17 juli 1911 geboren als dochter van Marten Bron en Elisabeth Jonker. Na hun huwelijk woonden ze tijdelijk bij Markus' ouders in, maar kregen al gauw een huisje aan de Kuiperslaan. Om aan de kost te komen verkocht Markus vis en stond hij met een ijscokar op de driesprong bij Lauswolt. Op een gegeven moment deed zich de gelegenheid voor om een café over te nemen in Terwispel. Dat baantje beviel hem beter dan al dat losse werk. Markus zorgde voor de verhalen (en hij kon sterke verhalen vertellen vooral over de jacht!) en Stien zorgde voor de inwendige mens. Markus en Stien kregen drie kinderen: Wytze, geboren op 29 augustus 1934; Elisabeth (Bettie), geboren op 21 juni 1936 en Marten, geboren op 18 juni 1940. Al heel gauw kreeg Markus de gelegenheid om het café 'Tramzicht' van Hendrik Dragstra te Gorredijk over te nemen. Daar hebben de Wedmans een heel mooie tijd gehad. Het was een gezellige kroeg. Het autobusbedrijf GATO zat er achter met de garage en de tram stopte voor de deur. Toen Markus ongeveer 48 jaar was kreeg hij het verlangen terug te keren naar Beetsterzwaag, de 'Residentie' zoals hij zijn geboorteplaats noemde. Hij verkocht het café nog voor hij een huis in Beetsterzwaag had. Hij kocht een huis aan het Kerkepad Oost (nu nr. 21), waar hij achter het huis houtopslag realiseerde door de schuur die daar stond af te breken. Markus zat nooit stil en heeft van alles weer aangepakt. Hij was chauffeur en vertegenwoordiger van 'Islok' voor de gebroeders De Haan uit Oosterzee, waarvoor hij landbouwwerktuigen verkocht. Door een ernstig auto-ongeluk kwam daar een einde aan. Hij kwam er weer bovenop en verkocht het huis aan het Kerkepad en liet een bungalow bouwen op het land van zijn familie tussen de Bommegaerde en de Kuiperslaan. Achter de bungalow kwamen hokken voor mestkuikens, waar Stien en Marten al het werk deden, terwijl Markus afwisselend in de recepties op Lauswolt en De Klok stond. Een zeer turbulent leven had hij achter de rug. Markus en Stien hebben nog twintig jaar op Achter de Hiemen 33 gewoond, waar de deur altijd gastvrij open stond. (Bron: "In Praatsje mei in Plaatsje" door Thom Vellinga en Hans de Jong uit De Woudklank van 8 juli 1999)

Vooraanzicht bungalow met aan weerszijden de twee hokken voor mestkuikens. Het rechterhok werd tijdelijk door de familie Wedman bewoond, totdat de bungalow klaar was.

Foto collectie Vellinga.

JACOBUSBUURT

Jacobusbuurt zal men zich afvragen? In Beetsterzwaag? Nog nooit van gehoord. Zoals men in de tijd vóórdat de straatnamen van Beetsterzwaag werden vastgelegd aan bepaalde straten zelf namen gaf, zo gaf men aan een groepje huizen aan de Kuiperslaan de naam Jacobusbuurt, omdat deze huizen waren gesticht door Jacobus Glastra.

Hier woonde Jan Wedman. Jan was **ijsverkoper**, net als zijn broer Marcus. Hij verkocht vanuit de ijskar ijsjes van 3, 5 en 10 cent. Hij stond met de kar op drukke kruispunten.

In 1942 begon Jan Wedman met de **visverkoop**. Hij sloot zich aan bij de Nederlandse Visserij Centrale. Hij werd voorlopig toegelaten in "de groep kleinhandelaren in visch", verleend voor de duur van één jaar.

In de oorlogstijd moest er brood op de plank komen. Alles werd aangepakt om financieel rond te kunnen komen.
Ten huize van Jan werd de kost verdiend met het spinnen van gekregen wol of schapenwol dat achtergebleven was aan het prikkeldraad. Op het spinnenwiel werd 's avonds een lampje aangesloten, met een dynamo. Met behulp van een fietsband om het spinnenwiel, was er licht in de kamer. Dit was wel gemakkelijk, want de kleine moest voeding hebben. Als Jan moe van het trappen werd, dan viel het licht uit. Zijn vrouw zei dan: "Jan, do moast trochtraapje".

Van elzenblaadjes kon thee worden gemaakt. Eerst een haak in de boom, naar je toetrekken, bladeren plukken en daarna in zakken. Deze konden worden verkocht aan een tussenpersoon in Beets.

Advertentie 4 juli 1945: Ondergetekende maakt hiermede bekend dat er binnenkort zeevisch zal aankomen en hoopt dan de bonnen in ontvangst te kunnen nemen en door 'n nette bediening uw gunst waardig te zijn. J. Wedman, Beetsterzwaag 71.

Advertentie van 19 december 1945: Straks weer leverbaar. Zoute haring en andere soorten visch. Levert de bonnen in bij ondergetekende. De haring wordt desgew. vakkundig schoongemaakt. Beleefd aanbevelend, J. Wedman, vischhandel Beetsterzwaag.

In 1946 kreeg hij een definitief bewijs van inschrijving voor "Wedmans Vischhandel" op Jacobusbuurt 71. Hij nam deel in de vakgroep detailhandel in visch in Den Haag. De grondbijdrage was f 10,25 en de evenredige bijdrage f 0,70.

Jan bevestigde een bordje aan zijn woning met de tekst: J. Wedman Vischhandel. De vis werd verkocht op dinsdag. De hond van bakker Slager was hiervan ook op de hoogte. Hij haalde Jan van huis. Vrijdags ging Wedman met petroleum bij de streek langs. Hier zal de hond minder belang bij hebben gehad.

Foto 1958/'59 Jan Wedman met de viskar. De klant is mevrouw Margje de Haan-Gouma, melkhandel. Op de voorgrond Fenneke Tolman en Antje Schroor. Foto via Jaap Weiland. Foto A. Sybenga.

Wedman is part-time ober geweest bij "Vreewijk" en "De Phoenix" te Drachten. Bij Vreewijk kreeg hij altijd lekkere kroketten mee naar huis. In die tijd een bijzondere traktatie. In Beetsterzwaag heeft hij 25 jaar dienst gedaan bij E. de Vries van café "Boslust".

Een andere bijverdienste was het agentschap van de Eerste Drachtster Stomerij van Fa. Gebr. Tromp.

Behalve ijs- en visverkoper en part-time ober, was Jan ook postbode. Hij werd in 1962 benoemd tot rijksambtenaar E (besteller P.T.T.). Hij kwam op 1 juni 1962 in vaste dienst bij de post.

Informatie via familie Wedman / Weiland.

Drachtster Courant 29 april 1941

VENTEN MET IJSCO.

HET GEMEENTEBESTUUR VAN OPSTERLAND
maakt bekend, dat

standplaatsen en ventgebieden voor houders van ijscokarren dit jaar weer zullen worden verpacht.

Nadere inlichtingen zijn ter secretarie te bekomen.
De inschrijving moet plaats hebben vóór **1 Mei e.k.**

HOOFDSTRAAT 47

1832 In dit jaar stond hier een bergplaats van **timmerman** Siebren Rienks Zestiene.

1832 - 1878
Toen hier een woonhuis was gebouwd, woonde hier Hylke Sipkes Vogelzang, brigadier, met vrouw en kinderen. Nadat zijn vrouw Jacoba Johanna Glastra is overleden op 12 augustus 1871, vertrekt het gezin op 13 mei 1872 naar elders in Beetsterzwaag. Opvolger wordt Pier Jans Hollander, **schoenmaker**. Hij is drie jaar later weer vertrokken, na in 1874 nog zijn 25-jarig huwelijk gevierd te hebben.
Johannes Josephs Houwman, arbeider, vult de jaren tussen 1875 en '77 op.
Rimmer Reitzes Veldman, timmerknecht, woont hier één jaar. Hij vertrekt naar Zuid Drachten. Hier gaat hij zijn geluk beproeven in het café "Welgelegen" , één van de drankgelegenheden aan de doorgaande weg van Drachten naar Heerenveen.
Theunis Dragstra, **winkelier en kuiper**, houdt het hier heel wat langer uit. Hij vestigt zich hier met zijn vrouw Foekje Aizes de Roos, naaister van beroep, in 1878.

1893 **1 april:** Ondergetekende voornemens zijnde aan zijn winkelaffaire een KRUIDENIERSZAAK te verbinden, beveelt zich bij deze beleefd voor zijn affaire aan de verzekering gevende van nette, prompte en soliede bediening Th. Dragstra, P.S. De Nieuwe Winkel wordt de 7e april a.s. geopend.

1893 **1 april:** Heden ontvangen, een Collectie alle soorten Petten.
HEREN- DAMES- JONGENS- en MEISJESHOEDEN, Bloemen, linten enz. enz. Billijke prijzen. Aanbevelend Th. Dragstra Beetsterzwaag.

1905 **28 januari (**Nieuwsblad van Friesland) Beetsterzwaag: Bij den ondergeteekende is steeds versch verkrijgbaar Alex Meijer's Koffie zoowel systeem Prof. Liebig als gewoon gebrand. Th. Dragstra.

De winkel van Dragstra had twee etalages met huishoudelijke artikelen. Scherpe punten in de vensterbank voor de etalage voorkwam dat de mensen er gingen zitten. Als je nieuwe klompen wilde hebben, kon je ze op de zolder uitzoeken.

Het kuipersvak: Een vat wordt gemaakt van hout (eiken- of teakhout) dat in planken bij de kuiper arriveert. Vroeger kwamen er bomen in de kuiperij en dan moest men zelf de benodigdheden voor het vervaardigen van een ton eruit kappen. Uit de planken werden dus de duigen gemaakt. Deze duigen werden dan in ijzeren slaghoepels verwarmd, zodat zij dan voor gebruik gereed waren. Alles moest met de hand gebeuren, ook het snijden van de bodems. Er konden grote vaten worden gemaakt, soms wel van 100 en 150 liter. De vaten werden gebruikt voor het verzenden van wijn, stremsel en boter. Inmakerijen gebruikten vaten voor de zuurkool. De boeren waren grote afnemers. Immers kuipen, houten drinkvaten, emmers en "afwasbakjes" waren voorwerpen die men dagelijks gebruikte. En als laatste niet te vergeten de privaattonnen. (Uit: "Kuipersvak ligt nog niet in duigen, maar animo verslapt", artikel in de Leeuwarder Courant 28 februari 1961)

1917 **8 mei** Boelgoed Beetsterzwaag, wegens opheffing der affaire voor de heer Th. Dragstra; verkoop à contant van manufacturen, galanterieën etc. Voorts winkelopstand waaronder twee grote toonbanken met laden; schalen en gewichten; waschmachine; vulkachel; boormachine; groot karpet; venterskar met twee deksels. P.S. De goederen zijn woensdag namiddag en donderdagmorgen vóór den verkoop te bezichtigen. A. Mulder, deurwaarder – Beetsterzwaag

1914-1918 De Eerste Wereldoorlog. De levensmiddelen voorziening werd toen vanuit het gemeentehuis geregeld. In 1916 werd de heer P. v.d. Werff benoemd tot administrateur-

controleur. Door ruimtegebrek werd er een nieuw onderkomen gevonden in de voormalige pastorie. Ook het kantoor van de gemeenteontvanger verhuisde mee. De volgende vestiging was in oktober 1918 naar het huis, vroeger bewoond geweest door Th. Dragstra.

4 april 1919 Klingelingeling, zo klonk dinsdag de bel van de omroeper door het dorp en er werd met luide stem het volk bekend gemaakt: "Op het distributiekantoor is heden verkrijgbaar koffie zonder bon en rijst zonder kaarsen (Vorige week waren Opsterlandse ingezetenen verplicht bij de rijst een pak kaarsen te nemen). Weldra stroomde het huismoeders naar het distributiebureau, dat reeds gesloten was. Eén der ambtenaren hielp de lui uit de droom: het was ……. 1 april. De vrouwen dropen pruilend af.

Op 13 augustus 1919 werd het distributiekantoor opgeheven.

1920 (10 febr.) Verkoop voor de gemeente Opsterland: een winkelhuis met bergplaats in 't midden van 't gebuurte te Beetsterzwaag, waarin vroeger 't Distributiebureau gevestigd was. Aanvaarding 12 mei a.s. Bod ƒ5100,=.
Het huis is verkocht aan Sijtze Lingsma, **koopman manufacturen**, voor ƒ5100,=.

1924 (februari) Beetsterzwaag – Woensdag ontstond bij het proberen van een gaslamp in de etalage van den heer S.Lingsma een begin van brand. Gelukkig werd het spoedig bemerkt en kon de brand worden geblust. Enige lappen manufacturen waren echter al verbrand.

De heer Sietze Lingsma was dorpsdichter. Als er een bejaardentocht, een jubileum enz. was, dan kwam hij met een rijm op de proppen. Ook heeft hij een gedicht gemaakt over het beurtveer van de familie Schroor. Hij schreef zijn gedichten onder het pseudoniem van "Sytze fan Sawnwâlden".
Na de Lingsma's is het pand in handen overgegaan van de familie Tolman.

De winkel van Sietze Lingsma
Hier is de woning al leeg en staat op het punt afgebroken te worden. Jan Tolman bouwt hier in 1950 een nieuw pand, waarin nu "Prima Stella" is gevestigd, op de hoek van de Hoofdstraat en de Kuiperslaan. Foto: Collectie Vellinga.

1950 Het oude pand wordt afgebroken. Jan Tolman bouwt op deze plek een nieuw pand. Tolman heeft hier een **pension**. Het huis wordt in 1952 en '53 te koop aangeboden. (Zie advertentie hieronder)

De nieuwe winkel. Links was de winkel; rechts het woongedeelte. Later is de woonkamer bij de zaak getrokken, zoals hier op de foto uit 2013. Foto Jelle Terluin.

1952 Te koop aangeboden te Beetsterzwaag het in 1950 gebouwde klein Herenhuis van alle gemakken voorzien. Direct te aanvaarden. Te bevragen bij garage Tolman, Beetsterzaag telefoon 323.

1961 Bouwe D. Schroor heeft het huis van Tolman gekocht.
In dit huis vestigt Bouwe D. Schroor zijn **fouragehandel en sigarenmagazijn**. Hij is getrouwd in 1954. Zijn vrouw Siepie drijft de winkel, waarin ook **diervoeders** te koop zijn.

1977 **(4 maart)** Beetsterzwaag: Aan de Hoofdstraat Royaal winkel-woonhuis met achtergelegen garage en een bijbehorend bouwterrein groot ong. 260 m2. Totale grootte 6 are en 10 ca. Aanvaarding en prijs in overleg.

Hannie Wagenaar in de winkel

1977 Free en Hannie Wagenaar nemen de zaak van Schroor over. Hannie drijft de **sigarenverkoop** verder en breidt het assortiment uit met **lectuur**.
Free Wagenaar (**hovenier** van beroep), opent achter de winkel een **bloemen- en plantenzaak.**

De gemeente wilde de Kuiperslaan afsluiten voor doorgaand verkeer. Free heeft zich daartegen verzet en haalde telkens de borden weg. Hij heeft gelijk gekregen. Zijn zaak moest bereikbaar blijven.

1980 De winkel wordt vergroot.

1987 De familie Wagenaar verhuist naar Hoofdstraat 51. Zij hebben het oude huisje vervangen door een nieuwe woning naar een plan van architect Brouwer.

1989 Klaas Hofstee neemt de **sigarenzaak** van de familie Wagenaar over. Hij breidt het winkelgedeelte uit met de voormalige woonkamer.

Free Wagenaar behoudt de **bloemenzaak.** Als hij in 1997 overlijdt neemt zijn zoon Johnnie de bloemenwinkel over.

De oude situatie op 13 juli 1988

foto Thom Vellinga

1999 Thijs Pruisscher neemt de zaak van Wagenaar over en verbouwt de zaak. Achter de oude winkel verrijst een nieuwe **bloemenhal**. (2 november 1999).

Het voorste gedeelte is nog het oude pakhuis van Schroor. Daar achter is de nieuwe bloemenhal gebouwd. Foto Jelle Terluin.

2007 Stella van der Horst neemt de winkel van Klaas Hofstee over op 27 februari 2007. Ze noemt haar winkel **"PRIMA STELLA".** Naast **rookwaren** heeft de winkel een **uitgebreid assortiment wenskaarten, lectuur en schrijfbenodigdheden.**

September 1961

Siep en Bouwe Schroor in hun nieuwe winkel.

Opschrift achter op de foto: "Zullen we het redden?" En of ze het gered hebben!

Foto rechts: 30 april 1961
Kijken naar de optocht op Koninginnedag.
v.l.n.r.: Wiesje en Ger de Vries (van Boslust), Bouwe en Siep Schroor en pake Durk Schroor.

Free en Hannie Wagenaar achter de winkel, bij de bloemenhal.

De winkel van Wagenaar tussen 1977 en '88.

HOOFDSTRAAT 45

1829 / 1832 Andries Jans Teyema, geboren te Beetsterzwaag, wordt door het kadaster als eigenaar bewoner aangegeven. Teyema is in 1832 op 83-jarige leeftijd overleden, weduwnaar van Tjerkjen Sjoerds. Hij was arbeider van beroep.

1829 In dit jaar wonen hier ook: Fedde Jaspers Huisman, arbeider
Tjietske Roelofs Visser, **koopvrouw;**
Gosse Annes Gosses, timmerknecht**.**

1833 **(29 november)** Notaris Posthumusz, daartoe geregterlijk benoemd, gedenkt op donderdag den 12 December 1833, des avonds ten 5 ure, ten huize van L.A. Bouma, kastelein te Beetsterzwaag, ten overstaan van den Vrederegter van dit Kanton, bij strijk- en verhooggeld ter verkoop ten presenteeren: Eene HUIZINGE met TUIN en HOVINGE, met BOOMEN en PLANTAGIE en vrije STEDE, van dien, staande en gelegen midden in het Gebuurte te Beetsterzwaag, aan de noordkant van de Straat, gekwoteerrd no 33. Bij R.M. Koopmans c.s wordende bewoond; ten Oosten Douarière Van Lynden c.s., ten Westen K.J. Prakken, ten Zuiden het midden der Straat en ten Noorden de Weduwe en Erven D.J. Sinnema; op 12 mei 1834 te aanvaarden. In eigendom behoorende aan de Erven van A.J. Teyema. Waarvan de voorwaarden 8 dagen voor den verkoop, ten Kantore van genoemden Notaris zijn te zien.

1839 Kasper Jacobus Schurer, arbeider, met vrouw en vier kinderen.
Pieter Theunis Boersma, arbeider, met vrouw en kind.

1849 – 1859 Remmelt Bethlehem, arbeider, en zijn vrouw Aaltje Nijholt.
Tjeerd Eizes Bruinsma, arbeider en Jenke Eizes Bruinsma.
Anne Geerts Schroor, **schipper**, overleden 1858, en zijn vrouw Suardina Jans Meek.

1861 - 1870 Anne Sakes Bijlsma, **timmerman**, en echtgenote. In 1862 vertrokken naar Nijehaske
Klaas Johannes Smit,smidsknecht. In 1864 vertrokken naar Oosterwierum,

1864 **12 mei** Geert Andries Geertsma, **verwer**. Op 12 mei 1865 vertrokken naar Drachten.

1865 Siete Martens Tolsma, **kleermaker**.

1867 **juni** Mr. Pieter Steenstra**, advocaat.**

1870 Jochum Beetsma, ambtenaar ter secretarie**.** Gehuwd met Trijntje Postma.
Vertrekt 9 april 1872

1872 Jacob de Jong. **Koopman.** Overleden mei 1876, 38 jaar. In juni is er boelgoed van manufacturen, meubels en huisraad.

1876 Durk Geerts Schroor, **beurtschipper.**

1876 Klaas Sikkema.

1917 13 maart: Burgerhuizinge te koop voor erven Durk Geerts Schroor. Op 2 april is ten overstaan van notaris Zijlstra voor de erven van D.G. Schroor een burgerhuizinge en tuin verkocht aan Durk Bouwes Schroor alhier voor ƒ3451,=

1917 Durk Bouwes Schroor, **fourage- en sigarenhandelaar.**
Weduwe S. de Vries.

Schroor had het pand twee jaar voor zijn trouwen gekocht. Voor woonde juffrouw Geertje Douma, onderwijzeres aan de Openb. Lagere School, en achter woonde politie Van der Velde. Toen Schroor er een winkel in wilde vestigen moesten de huurders er uit. Juffrouw Douma wilde wel vertrekken, maar Van der Velde niet. Schroor ging er voor zorgen dat er een woning in Beetsterzwaag gehuurd kon worden. Toen moest Van der Velde wel vertrekken.

Schroor richtte in het pand een speciaalzaak in, iets nieuws in het dorp. Met sinterklaas was er een sinterklaastafel, waren er assortimentendozen, dozen met pijpen erin.
Beetsterzwaag was een plaats waar veel toeristen de bossen kwamen bezoeken. In navolging van andere winkeliers liet Schroor een fotograaf komen om mooie kiekjes van dorp en omgeving te maken. Een bosgezicht alleen was niet voldoende, volgens Schroor. Daarom gingen hij en dochter Hinke mee met de fotograaf om de bosgezichten "wat meer aan te kleden". Als de ansichtkaarten klaar waren werden ze bezorgd in een platte houten kist. Deze was zo zwaar, dat hij bijna niet naar boven getild kon worden. Alle soorten zaten naast elkaar in de kist. De kaarten werden verkocht vanuit een draaistandaard in de winkel. Er waren wel 25 soorten. Een kaart kostte 2 ½ cent en 1 ½ cent postzegel (tussen 1930 en 1940).

Als de fotograaf foto's kwam maken voor de uit te geven ansichtkaarten, zette hij de familie ook even op de foto: Durk Bouwes Schroor met zijn vrouw Femmigje Smidt en hun dochter Hinke Schroor, 1925. Foto via H. Landman-Schroor. Collectie Vellinga.

De woning had ook een tuin, waarin ook een bijenstal stond en een plek om paling te roken. Er stonden vruchtbomen en struiken met rode bessen.
Voor het huis van Schroor stond een boom. Deze gaf overlast. Jochum van Houten wilde hem wel kappen. 's Morgens om half vijf lag de boom. Hij werd achter op het land gebracht en in het gat werden keistenen gedaan. Niemand heeft er iets van gemerkt.
Durk Bouwes Schroor en Engel Wierda waren groenten aan het verkopen: 5 à 6 kratten bloemkool. Men bezorgde eerst met de hondenkar; eerst met één hond, later met twee. Schroor ging naar Beets, waar hij al zijn waren kwijt kon.
Hoekstra was werkzaam bij Schroor. Eens was hij in Beets. Hij had het paard aan een paal gebonden bij de Beetstervaart. Het dier moet ergens van geschrokken zijn, want hij rukte de paal uit de grond en verdronk in de Beetstervaart. Veearts Heida ging er naar toe om te kijken. Hij zag dat het dier dood was. Schroor zei, dat hij er blij om was. Hij had hem goed verzekerd. Als het paard was blijven leven, was hij altijd bang gebleven. Schroor wilde een nieuw paard kopen. Maar hij kon een vrachtauto voor f 35,-- kopen. Het was een T-Ford op "kusjebanden". Er kon een ton op. De benzine kostte toen 5 centen. In die tijd hoefde je nog geen rijbewijs te hebben. Schroor had tien jaar een motor gehad dus hij was gewend om gemotoriseerd te rijden. Hans de Boer in Gorredijk vroeg of het wat voor Schroor was. Hij zei: "Stap maar in. Er zit een voor- en achteruit op en een rem." Hij moest 200 gulden toe

hebben op de motor. Het werd gelijk om. De vrouw van Schroor keek vreemd op toen hij thuis kwam met de auto. Ze vroeg of hij kon rijden. Hij zei, dat ze dat wel kon zien, anders was hij er niet. Ze gingen overal naar toe. Naar Hindelopen en zelfs naar Amsterdam. (Verhalen van D.B. Schroor en H. Landman-Schroor.)

1924 (15 juli) Nieuwsblad van Friesland: Aanbesteding van het grondwerk voor het te bouwen pakhuis voor D.B. Schroor te Beetsterzwaag.

1930 (29 april) Gevraagd wegens teleurstelling met 12 mei een dienstbode of dagmeisje. D.B. Schroor, **sigarenwinkel**, Beetsterzwaag. Buurman Sietze Lingsma kwam alle dagen om twee sigaren.

1938 (28 september) Nieuwsblad van Friesland: Voor rekening van de heer D.B. Schroor te Beetsterzwaag zal worden aanbesteed op 5 oct. a.s. **:** het bouwen van een pakhuis c.a. aldaar. Bestekken à f 1,50, fr. p.p. f 1,70 in beperkte hoeveelheid verkrijgbaar bij boekhandel Lingsma te Beetsterzwaag, architect H. Wiersma.

1939 (12 augustus) Het bedrijf van D.B. Schroor omvat thans: sigarenwinkel, handel in fourage-artikelen, kunstmest, hooi, stroo, turfstrooisel, aardappelen en bieten.

1943 (7 september) In de 2e Wereld Oorlog vonden er in de herfst inzamelingen plaats van eikels, kastanjes en beukenoten. De firma D.B. Schroor, Hoofdstraat 149. Ook de schoolkinderen in Beetsterzwaag deden daar aan mee om die te verzamelen.

Femmigje Schroor-Smidt overleed op 14 maart 1966 te Beetsterzwaag en Durk Bouwes Schroor op 27 maart 1984 te Heerenveen. Bouwe Schroor neemt de winkel over in 1956.

1961 Van der Hoop stapt over van Hoofdstraat 43 naar 45.

1963 (13 juli) Beetsterzwaag: Te koop aangeboden een royale winkelhuizinge met grote werkplaats en erf, zeer gunstig staande en gelegen aan de Hoofdstraat te Beetsterzwaag, waarin thans wordt uitgeoefend een Electr. Techn. Installatiebedrijf, is voor velerlei doeleinden geschikt. Aanvaarding na overleg. Te bevragen ten kantore van D.M. Knol, notaris te Beetsterzwaag (tel. 05126-302). Van der Hoop beëindigt zijn bedrijf.

Na 1970 R. Kleefstra, **installatiebedrijf en handel in elektrische apparaten.**

1978 Jaap en Anneke Koopmans zetten hier **de zaak in elektrische apparaten** voort.

1980 In augustus sluit Koopmans de winkel.

1980 Het pand staat leeg.

1981 In december 1981 openen Grada de Groot en Suzanne Veenstra in dit pand **"Kapsalon Figaro".**

1999 De voorgevel wordt ingrijpend gewijzigd. Het pand is eigendom van Peter Wagenaar.

2006 In december 2006 draagt Suzanne Veenstra de **kapsalon** over aan Minke Baron en Lucia Boonstra, die de zaak op 6 januari 2007 heropenen.

2007 Er volgt een interne verbouwing van de zaak.

Kapsalon Figaro in 2012. Foto Jelle Terluin.

BLIK OP HET BEDRIJFSLEVEN
Artikel uit de "BIJTIJDS" van 18 februari 1982
Kapsalon Figaro garant voor moderne haarverzorging

BEETSTERZWAAG – In de Hoofdstraat van Beetsterzwaag is enige tijd geleden dameskapsalon "Figaro" geopend. In deze modern ingerichte kapsalon wordt de scepter gezwaaid door de dames Grada de Groot en Suzanne Veenstra. Zij hanteren al meer dan vijf jaar de schaar en via het volgen van diverse cursussen wordt hen de laatste snufjes op het kappersgebied bijgebracht.
Momenteel worden er nog geen heren geknipt, maar dit zal over enige tijd veranderen. Knippen, föhnen, permanent, alles wat onder haarverzorging valt wordt verzorgd bij de nieuwe kapsalon in Beetsterzwaag. Lange wachttijden kent "Figaro" niet, alles gaat op afspraak. Mocht er onverhoeds al vertraging optreden, dan kunt u onder het genot van een kopje koffie de tijd doden.
Dameskapsalon "Figaro" is maandag gesloten. De rest van de week is de salon van half negen 's ochtends tot en met half zes 's avonds geopend. Behalve op zaterdag, dan sluit de zaak om half twee .
Dameskapsalon Figaro, Hoofdstraat 45 Beetsterzwaag, tel: 05126 – 2400.

Uithangbord Kapsalon "FIGARO". Foto Kees Schram.

Kapsalon "Figaro" in 1982. Foto Thom Vellinga.

Hoofdstraat ter hoogte van "Figaro"

Foto Thom Vellinga 13 juli 1988

HOOFDSTRAAT 43

1829 Klaas Jannes Prakken, ontvanger der directe belastingen en accijnzen, bewoont het pand. Prakken overlijdt op 24 juli 1834. zijn weduwe, Romkje Melles Koopmans, blijft hier wonen.

1839 De zoon, Jannes Klazes Prakken, timmerknecht, woont in het huis tezamen met zijn zuster Henrica Prakken, die **strohoedenmaakster** is.

1860 Hielke de Vrieze bewoont het huis.

1862 Ibeling Heeren, **schipper**, woont hier. Hij verkoopt zijn veerschip en veer aan Durk Geerts Schroor. Heeren vertrekt in 1864 naar Drachten.

1863 11 december 1863: ***Te huur: woning met 3 kamers, keuken, kantoortje, bij I. Heeren in gebruik (voormalig eigenaar veerschip) 12 mei 1864 te aanvaarden. Bij verhuring meer dan één jaar, zal het huis worden geverfd en opgeknapt. Informatie bij den Notaris Andreae te Beetsterzwaag.***

ave W. Numan, Beetsterzwaag. Buurt. BEETSTERZWAAG

De Buurt van Beetsterzwaag, ca. 1900
Links logement "De Klok" en Hotel "De Herder"; rechts daarvan het voorhuis van de boerderij, die afgebroken werd voor de tuin van Hotel "De Herder"; daarnaast verscholen achter de eerste boom, de woning thans Hoofdstraat 43, nog in de oude staat. Collectie Vellinga.

1865 Roel Sjoerds Bijlsma, geboren te Beetsterzwaag op 19 november 1834, tuinman, bewoont het huis. Hij is een zoon van Sjoerd Sakes Bijlsma en Trijntje Jannes Bosma,. Hij is getrouwd op 4 juni 1863 te Beetsterzwaag met Elisabeth Gosses, dochter van Gosse Annes Gosses en Tjerkjen Annes Veenstra, geboren te Beetsterzwaag op 14 augustus 1835. Dit is

een andere familie Bijlsma, dan de timmermans- en wagenmakersfamilie Bijlsma. Het echtpaar krijgt 5 kinderen: 1. Trijntje, geb. 14 nov. 1863; 2. Tietje, geb. 2 okt. 1867; 3 Tjerkje, geb. 10 maart 1870; 4. Sjoerd, geb. 5 aug. 1872; 5. Gosse, geb. 1 dec. 1878 allen te Beetsterzwaag.
Roel Sjoerds Bijlsma overlijdt op 21 december 1888, 54 jaar oud.
1888 Weduwe Bijlsma blijft hier wonen. Zij overlijdt op 18 april 1895, 59 jaar oud.

1900 Geert Durks Schroor, **beurtschipper,** bewoont het huis.

1918 Uilke J. Wierda, heeft hier zijn **fietsenhandel en elektriciteitszaak**. (zie ook Hoofdstraat 76).

1925 Bouw van een rijwielwerkplaats annex moffelruimte en oven.

1930 Verbouwing winkelhuis U. Wierda.

1955 Fam. W. van der Hoop neemt na het overlijden van U. Wierda de winkel over.

1961 ***(27 juni) Te koop: zakenpand dicht bij bushalte. Unieke kans voor vestiging cafetaria of ander toerismedienend doel. Ook geschikt voor heren- en dameskapsalon, waaraan hier behoefte bestaat. Winkel groot: 35 vierkante m. met ruime woning; bestaat uit kamer, kantoor, hal, kamerkeuken, bergplaats, w.c., douche, en 4 slaapkamers. Boven en beneden str. water. Huis pas volgens nieuwste eisen verbouwd. Zonder contanten onnodig te reflecteren. H.L. van der Hoop, Hoofdstraat te Beetsterzwaag, telefoon 05126-335. Foto hierboven: Jelle Terluin, 2013.***

1962 Friese Koerier 20 juli '62: ***Cafetaria geopend – Beetsterzwaag – Donderdagmiddag heeft de heer J. Veenstra uit Rotterdam, voorheen te Boornbergum, in het pand Hoofdstraat 43, waarin de rijwielzaak van de weduwe Van der Hoop gevestigd is geweest, het cafetariabedrijf "'t Centrum" geopend. Ter kennismaking werd de kinderen een gratis ijsje aangeboden, waarvan natuurlijk een zeer druk gebruik werd gemaakt.***

Hiernaast een suikerzakje van "'t Centrum" uit de collectie Vellinga.

Een jaar later zet Veenstra de cafetaria al weer te koop: ***Te koop: Moderne Cafetaria met grote woning. Enige in bosrijke toeristenplaats. J. Veenstra, Hoofdstraat 43, Beetsterzwaag (Fr.)*** De heer Haanstra koopt de cafetaria en zet deze voort.

1963 **Cafetaria Haanstra.**

1970 Haanstra verhuurt de **cafetaria** aan Eppie de Jong.

2002 Op 1 oktober 2002 nemen Sjoerd de Jong en Anneke de Jong-Hofstra de exploitatie van de cafetaria van hun vader over.

2005 **25 jaar Cafetaria De Jong.**

Cafetaria De Jong
Foto Thom Vellinga
13 juli 1988

In de jaren '60 was de cafétaria de ontmoetingsplaats van de jeugd van Beetsterzwaag. De jukebox speelde daarbij een belangrijke rol.

KORTE GENEALOGIE PRAKKEN

I. **Klaas Jannes Prakken**
geboren ca. 1776 te Elsloo
overleden 24 juli 1834 te Beetsterzwaag
Ontvanger der directe belastingen en accijnzen
gehuwd 14 mei 1813 te Beetsterzwaag , met
Romkjen Melles Koopmans
dochter van Melle Rinses Koopmans en Harmke Alberts
geboren ca. 1790 te Beetsterzwaag
overleden 18 april 1869 te Beetsterzwaag
kinderen:

1. Jannes,	geb. 18 maart 1814
2. Melle,	geb. 1 dec. 1815
3. Geertje	geb. 4 sept. 1817
4. Harmke,	geb. 15 aug. 1819
5. Henrica,	geb. 28 jan. 1822
6. Jan,	geb. 23 jan. 1824
7. Albert,	geb. 6 jan. 1826
8. Theunis,	geb. 30 aug. 1828

II.1 **Jannes Prakken**
geboren 18 maart 1814 te Beetsterzwaag
overleden 19 april 1891
timmerknecht
In zijn overlijdensakte staat dat hij gehuwd is, maar zijn akte is niet te vinden.

II.2 **Melle Prakken**
geboren 1 december 1815 te Beetsterzwaag
gehuwd 7 juni 1850 te Dantumadeel met
Sijke de Jong
dochter van Arnoldus de Jong en Anna Fontein
geboren 1828 te Surhuisterveen

II.3 **Geertje Prakken**
geboren 4 september 1817 te Beetsterzwaag
gehuwd 16 mei 1847 te Beetsterzwaag, met
Eeuwe Zweitses van Leeuwen
geboren 1822 te Beetsterzwaag
zoon van Zweitse Eeuwes van Leeuwen en Aukje Feddes Posthumus

II.4 **Harmke Prakken**
geboren 15 augustus 1819 te Beetsterzwaag
gehuwd 14 mei 1848 te Beetsterzwaag, met
Klaas Siebes Meyer
zoon van Siebe Jans Meyer en Arendtje Klazes
geboren 1819 te Benedenknijpe

II.5 **Henrica Prakken**
strohoedenmaakster
geboren 28 januari 1822
gehuwd 4 mei 1850 te Beetsterzwaag, met
Jan Menno's Swalue
zoon van Menno Antonius Swalue en Sijke Jans Mulder
geboren 1821 te Gorredijk

II.7 **Albert Prakken**
Hoofd der School te Beetsterzwaag
geboren 6 januari 1826 te Beetsterzwaag
overleden 25 december 1899 te Beetsterzwaag
gehuwd 1. 15 mei 1852 te Beetsterzwaag, met
Sijke Jans de Haan
dochter van Jan Foppes de Haan en Gesina Swalue
geboren 1826 te Gorredijk
overleden 19 april 1853
kind:
1. Gesina, geb. 7 maart 1853 te Beetsterzwaag
Na het overlijden van Sijke huwt Albert opnieuw met
Sjoukje Kuipers
geboren 1822
overleden 28 februari 1867 te Beetsterzwaag.

Geboorte- en huwelijksgegevens staan niet in Friesland genoteerd.
Kinderen:
1. Romelia, geb. 27 juli 1858 te Beetsterzwaag
2. Feitje Magdalena, geb. 19 juli 1860 te Beetsterzwaag

II.8 **Theunis Prakken**
Geneesheer / arts te Ureterp en Veenhuizen
geboren 30 augustus 1828 te Beetsterzwaag
Overleden 1 november 1897 te Beetsterzwaag
gehuwd 26 februari 1858 te Norg, met
Wilhelmina Drijber
dochter van Sikke Berents Drijber en Jeltje Machiels Hofman
geboren 26 augustus 1835 te Veenhuizen (gem. Norg)
overleden 30 januari 1913 te Oostwold (gem. Ooststell.)
Beide echtelieden zijn begraven op het kerkhof te Beetsterzwaag , regel 21 de graven 13 en 14.
kinderen:
1. Jeltje geb. 3 jan. 1859
2. Romelia, geb. 17 sept. 1860
3. Henrica, geb. 15 aug. 1862
4. Jeanette, geb. 14 aug. 1864
5. Sicco Berend, geb. 6 feb. 1866
6. Harmanna, geb. 24 feb. 1869
allen te Ureterp
7. Margot, geb. 14 jan.1874 te Veenhuizen (gem. Norg)

III.3 **Romelia Prakken**
dochter van Albert Prakken en Sjoukje Kuipers
geboren 27 juli 1858 te Beetsterzwaag
overleden 7 oktober 1942 te Apeldoorn
gehuwd 12 juni 1891 te Beetsterzwaag, met
Hedde Beetsma Vrijburg
zoon van Gerben Pieters Vrijburg en Antje Jochums Beetsma
geboren 28 juni 1855 te Beetsterzwaag
overleden 16 maart 1930 te Apeldoorn
begraven op het kerkhof te Beetsterzwaag; beiden in het graf van haar ouders op regel 21 graven 15 en 16.

Albert Prakken

Romelia Alberts Prakken
Foto's van Berend Maat 1883 uit het album "Allegearre Lokkig", een toneelstuk door Folkert Beekkerk.
Via de familie Slager.

RUITERPAD

Het Ruiterpad, verbindingsweggetje tussen de Hoofdstraat en het Kerkepad Oost. Middenin de woning van mevrouw M. de Haan-Gouma aan het Ruiterpad nr. 4. Geheel rechts de bungalow van Iepke van der Heide en Sjoukje de Jong, Ruiterpad nr. 2. Foto 10 augustus 1979, genomen vanaf het voormalige Hotel "De Herder". Foto Thom Vellinga.

Drachtster Courant
28 april 1961

Gjin kedde mear foar de karre .....
Foto A. Sybenga

Beetstersweach.
Doe't Arend de Groot sa'n 50 jier lyn mei molke yn'e buorren bigoun te suteljen, waerden de boargers forlost fan harren deiske gong nei de boer. De Groot skoude de karre sels nei en fan it fabryk en nei in setsje kaem der in grouwe houn foar to rinnen.
De baes krige it aerdich nofliker, hwant bihalve de karre skuorde de houn de baes ek wol mei, sadat er op de karre sitte koe.
Doe't Wieger de Haan dizze Sweachster molkbisoarging oernaem, rekke de houn fuort. Der kaem in kedde foar yn't plak en dizze wize fan forfier hat jierren lang in fortrouwd doarpsbyld west.
Mar krekt as safolle dingen, hat ek hjir de mechanisaesje al lang syn stappen set en mei yngong fan moandei is de molkkarre mei hynder nei de âlde tiid rekke. It moderne forfiermiddel hat syn taek oernaem. As lêste oantinken dizze foto mei "Joost" noch foar de karre.

Foto boppe : Margje de Haan-Gouma en Theo Schroor jr., mei de molkkarre op It Folkertslân. Collectie Vellinga.

Wieger en Margje de Haan-Gouma: Wieger was melkboer. Toen hij was overleden, zette Margje het bedrijf voort met Theo Schroor jr. In febr. 1964 heeft Theo Schroor de zuivelhandel van mevrouw De Haan overgenomen.
Mevrouw De Haan schrijft hierover: *"Na 25 jaar de zaak gehad te hebben, die we van 900 tot 2700 liter per week hebben opgebouwd, is het even moeilijk dit alles los te laten, en vreemd, geen gerammel van flessen enz. meer om de deur te hebben. Maar mijn opvolger, die voor mij een grote steun is geweest en de zaak altijd als zijn eigen heeft behartigd, zal het werk voortzetten, wat voor mij een voldoening en ook weer een reden tot dankbaarheid is."*

Het paard Joost (Josie) stond bij Marten de Haan, vader van Wieger, aan het Kerkepad Oost. Bij de appelhof was een hok waarin het paard stond. Als de ronde door het dorp was gedaan, werd het paard geleid naar de Hoofdstraat, daarna naar de Klaversreed en vervolgens naar Marten de Haan. Vanwaar deze ommelandse reis? Er zaten veel bruggetjes in het Kerkepad waar het paard niet overheen kon. Joost hoefde niet aangespoord te worden. Hij wist de weg. Het paard was een keer plat op de grond gevallen. Met man en macht gelukte het om het weer op de been te krijgen. Na het overlijden van haar man, nam Margje kostgangers in huis, waar ze nadien goede contacten mee onderhield.
Bij mevrouw De Haan kon je nog wel kaas kopen. Je kwam dan bij haar in de keuken en deed je bestelling. Ze ging naar achteren, haalde een halve grote ronde kaas op en sneed het gewenste stuk af. Het mocht altijd ietsje meer zijn. Dan op huis aan met een plakje kaas tussen de kiezen. (Thom)

Gezinsportret Familie Van der Heide
Boven van l.n.r. Jan van der Heide en Roel van der Heide
Onder Iepke van der Heide en Sjoukje van der Heide-de Jong.
De foto is genomen ter gelegenheid van het huwelijk van Jan.

Ruiterpad 2
Op de kleurenfoto het meest rechtse huis, de woning van Iepke van der Heide en Sjoukje van der Heide-de Jong. In 1964 stopten ze met hun werk in de textielzaak op Hoofdstraat 64 en verhuisden naar hun nieuwe huis, een bungalow, die ze op de plaats van het ouderlijk huis van Sjoukje hadden laten bouwen.

Voor het verhaal van de familie Van der Heide: zie Hoofdstraat 64: Gesprek met Roel van der Heide.

Ruiterpad 1

H. Zimnik heeft hier zijn **schoen-, zadel, zeilmakerij**. Hij adverteert op 30 november 1954 in de Friese Koerier met de genoemde zaken. Voorts met de volgende dingen: auto-, lijkstatie-, rijtuigbeklederij, stoffeerder, clubwerker, matrasmakerij, hamen en gareelmaker. (Hamen en gareel is het lederen halsjuk van een trekdier, een halsgordel. Wij kennen de uitdrukking nog: "in het gareel lopen"). Zimnik handelt tevens in klompen, Hevea lak- en manslaarzen (Rupax), touw, klompsokken en pantoffels.

KLOMPENHANDEL

Niet alleen Zimnik handelde in klompen. Er waren meer winkels die klompen te koop aanboden. Op 2 augustus 1918 verschijnt er een bericht in de krant, dat Jac. Hellinghuizer, **klompmaker**, de klompenhandel van A. Kirkenier heeft overgenomen.
Hellinghuizer maakt op 29 november 1919 bekend dat hij een grote partij klompen heeft ontvangen, die hij tegen sterk verlaagde prijzen aanbiedt. Tevens biedt hij een stel klompmakersgereedschap aan tegen een billijke prijs. Op 26 maart 1920 maakt hij bekend, dat hij zijn klompenzaak heeft overgedragen aan L. v.d. Veen.

L. v.d. Veen adverteert op 1 oktober dat men bij hem uit meer dan 2000 paar luxe en werkmansmodellen kan kiezen. Uitsluitend eerste klas klompen met degelijke afwerking en gemakkelijke pasvorm. Gedurende de kermisweek opruiming van een partijtje mansklompen, tegen veel verminderde prijzen.
Op 2 december 1940 staat er de volgende (raadselachtige) aankondiging in de krant: "Aangeboden een partijtje droge klompen driel. en 15 paars. L .v.d. Veen Beetsterzwaag."

Ook schilder J.S. de Jong (Hoofdstraat 83) heeft een ruime sortering klompen tegen concurrerende prijzen.

Rinze van den Brug (9 aug. 1896 – 11 juni 1960)
Rinze werkte bij de zuivelfabriek in Olterterp. Hij woonde in een van de fabriekshuizen op de grens van Opsterland en Smallingerland. In 1929/'30 kocht hij voor f 2000,- aan het eind van de Klaversreed / Fock. Andreaelaan een huis van Roel de Jong. Hier begon hij met zijn **klompmakerij**. Een ieder uit Beetsterzwaag en omgeving wist de klompmakerij te vinden. Ook veel boeren waren klant. Rinze had reclameadvertenties in de krant niet nodig. Zoon Johannes volgde zijn vader niet op, maar maakte hobbymatig nog wel eens klompen. Toen Rinze overleed, is zijn gereedschap en materiaal naar Scherjon, een bekende klompenmakersfamilie in Noordburgum, gegaan.

De Woudklank 15 november 2001

‘De Hotel De Herder-story’
door Hans de Jong

Tot 1983 is Hotel De Herder in Beetsterzwaag een begrip geweest tot ver over de Opsterlandse gemeentegrenzen. Er naast stond Hotel De Klok.
Hoe het in historisch opzicht met de twee hotels is verlopen, werd door Thom Vellinga geïllustreerd vastgelegd in een album. Hij stond mij toe daaruit het volgende verhaal te construeren.

In 1894 werd in het centrum van Beetsterzwaag Hotel De Klok te koop aangeboden. Het betrof hier een van de oudste gelegenheden in het dorp waar een kastelein het voor het zeggen had. Een advertentie in de Drachtster Courant van 4 april 1895 geeft zicht op de inventaris van genoemd logement. Zo stond er een orgel met 12 pianólarollen in (‘Een zo goed als nieuwe Pianino’).
De nieuwe uitbater werd Rinze van der Vegt. Hij was strijkgeldschrijver en was bij zijn bod aan ‘De Klok’ blijven hangen. Tegelijk ging het bijgebouw, dat er naast stond, over op de familie De Herder. Hendrik de Herder liet – hij was timmerman van beroep – het bijgebouw afbreken. Op de vrijgekomen plaats werd in 1895 een hotel met bijbehorende tuin en ruime stalling geopend. Alles was naar de eisen des tijds ingericht. Of buurman Rinze van der Vegt een en ander zal hebben gewaardeerd, lijkt onwaarschijnlijk.

Ansichtkaart van Hotel De Herder, met rechts de tuin, die in 1918 werd aangelegd op de plaats waar eens de boerderij van Jan Kikke stond.

De Herder, om met hem door te gaan, timmerde zijn hotel op een vrij klein perceel. Zijn vrouw, ‘Moeke de Herder’ en drie van zijn kinderen: Anna, Klaas en Johan, dreven de zaak. Johan bleef eerst timmerman en werd pas later na de Eerste Wereldoorlog als ‘huisknecht’ in het bedrijf opgenomen. Zoon Klaas was bedrijfsleider en curieus is, dat men hem in het zomerseizoen ‘Nico’ noemde, omdat dit beter stond voor de gasten.
Tussen 1913 en 1930 beleefde het hotel zijn grootste bloei. Anna was een goede kokkin … haar kundigheid werd zelfs in Nederland bekend.
In 1910 overleed de oprichter van de zaak Hendrik de Herder.
In 1924 trouwde Klaas de Herder met Anna Stielstra. Zij nam de leiding van het inmiddels als zeer gezellig bekend staande familiehotel over.

Huwelijksportret Klaas de Herder en Anna Stielstra, 1924. Foto via mevr. L. Vellinga-Loopstra. Collectie Vellinga

Financieel liep alles op rolletjes. In nog twee dependances sliepen gasten. De ene dependance stond direct tegenover het hotel in het huis dat bewoond was geweest door

Rijnhard baron van Harinxma thoe Slooten. Ook het bijbehorende koetshuis werd als garage in gebruik genomen. De andere dependance was gevestigd in wat nu "Prins Heerlijck" is.

De salon van Hotel De Herder. "Moeke De Herder" links op de achtergrond. Collectie Vellinga.

In augustus 1941 kwam er een markante wijziging. Alles werd toen voor *f* 30.000,- verkocht aan J.M. Koops.
Kort na de Tweede Wereldoorlog verkocht deze de zaak weer aan zijn kok M.A. Oosterwijk. Die runde samen met zijn vrouw voortaan de zaak, maar om gezondheids-redenen moesten ze stoppen.
In 1976 werd J. Slump uit Gorredijk de nieuwe eigenaar. Hij introduceerde onder meer disco's. Een paar jaar daarna ging het pand opnieuw in andere handen over. Het werd in 1983 gesloopt.
Sinds 1984 staat er nu een nieuw complex met appartementen met de naam "De Herder".

Naast Hotel De Herder de boerderij van Jan Kikke met de "gek" op de schoorsteen. Foto van vóór 1895. Collectie Vellinga.

Jan Kikke

In 1902 werd in de zaal van Hotel De Herder een boerenboelgoed gehouden. Het ging om het boelgoed van wijlen Jan Kikke, die – afkomstig uit Genemuiden – in de boerderij er naast woonde. Voordien had hij deel uitgemaakt van het gezin Eenkoorn, dat een boerderij had op de plaats waar nu het dorpshuis staat. Volgens overlevering heeft Jan een erfenis van deze familie gehad.
Kikke kwam in het begin in dienst bij Aukje Diemers Sinnema, die in de boerderij aan de Hoofdstraat woonde. Aukje was voor 1900 bekend door de naam 'Akke Balke' een loopplank over het Alddjip aan het einde van haar grondgebied. In 1913 werd op de zogenaamde 'Akkekamp' de Stripe of Boslaan gebouwd. Tachtig jaar later werden bijna al deze woningen afgebroken om plaats te maken voor nieuwbouw. Toen Aukje in 1880 overleed, werd de eerder genoemde Jan Kikke de nieuwe eigenaar. De boerderij had een schoorsteen met een 'gek'. Dit was een houten bouwsel met een plank als arm. Als de wind er stevig aan trok, draaide de gek in het rond.
De voordeur bij Jan Kikke bleef openstaan zover de ketting reikte. In de keuken werden 's middags sterke verhalen verteld door pruimende mannen bij de open haard. Ook dronk men geregeld brandewijn met suiker. De suiker die in de romers achterbleef, werd door de buurtkinderen genuttigd.
Om het boerenwerk te verrichten was er een knecht in dienst. Hij heette Hendrik de Vries. Jan Kikke was herenboer … en lui.
De dorpskinderen noemden hem echter Hendrik Kik. Na het overlijden van Jan Kikke werd Hendrik de Vries eigenaar van de boerderij. Als dorpskinderen vliegerden op het land, werden ze door hem verjaagd. In de jachttijd was het mogelijke jachtrecht op de 'zathe' en landen van Kikke te huren. Dat kon voor één of twee jaar. Men kon huren in twee delen: ten noorden van de Hoofdstraat of ten zuiden ervan. In het boekje "Beetsterzwaag in oude ansichten" staat vermeld, dat Jan een huishoudster had; ze heette Jitske. Als hij te bedde klom in de voorkamer, deed zij dat in de achterkamer. De bedstee had deuren voor en achter.
Jan Kikke had veel antiek. Dat bestond voornamelijk uit serviezen, kommen en schalen. Als hij geld nodig had ging hij naar Jochem Vrijburg. Die was administrateur van de familie Van Lynden. Deze hield de

Jan Kikke. Foto via A. v.d. Werff. Collectie Vellinga.

geldzaken prima bij. Na het overlijden van Jan Kikke werd Vrijburg eigenaar van een prachtige verzameling antiek als derving van de schuld in rekening courant en van de boerderij. Hendrik de Vries kreeg een legaat tot zijn dood.

In 1918 kocht de familie De Herder de boerderij. De boerderij werd afgebroken en op die plaats legde Johan de Herder de tuin van het hotel aan.

Gereformeerde kerk

Op 24 september 1920 bericht de Drachtster Courant, dat het voornemen bestond op het door de heer Jongsma aangekochte terrein van Hendrik de Vries een Gereformeerde kerk te bouwen. Belangrijke bijdragen kwamen onder meer door collectes binnen. Op Paasmaandag 1921 werd de nieuwe kerk, die in de volksmond bekend zou worden als 'de reddingsboot', ingewijd door dominee Fokkens uit Boornbergum. Toen er in 1967 vlak bij het huidige dorpshuis een nieuwe kerk gesticht werd, werd de oude verkocht. Rijwielhandel Boonstra kwam er in, later opgevolgd door Krist.

Hendrik de Vries en echtgenote verhuisden in 1918 naar een huis aan het Kerkepad Oost achter het hotel, waar Hendrik in juli 1926 overleed op 75-jarige leeftijd en zijn vrouw Bartje Weiland in oktober 1926 op 50-jarige leeftijd. De woning ging in andere handen over.

Lotelingen bij 'De Herder'

Uit het raadsverslag van woensdag 12 augustus 1908.

In een schrijven van Gedeputeerde Staten over de loting van de Nationale Militie, wordt er de aandacht op gevestigd, dat waar de loting zou worden gehouden in de grote achterzaal van het Hotel De Herder en naast dat hotel nog een andere herberg staat, - Rinze van der Vegt's 'De Klok'- het daarom wenselijk is, dat de Raad een verordening vaststelt op het sluiten der drankinrichtingen op de lotingsdag, hetzij voor de hele dag, hetzij voor bepaalde uren.

De voorzitter: 'Tot dusver werd de loting gehouden in de zaal van het kantongerecht hier in het gemeentehuis. Die zaal is echter wat te klein, wanneer daar een 150 tot 160 lotelingen zijn. Op klachten van de Militiecommissaris antwoordde ik telkens, dat er geen andere zaal hier beschikbaar kon worden gesteld. Nu hadden we het echter toch zover, dat de grote achterzaal van 'De Herder' voor de loting beschikbaar kon worden gesteld. De minister had daar al vergunning voor verleend. In die zaal toch zouden dan geen alcoholica worden geschonken, ook niet in 'Hotel De Herder'. Nu komt echter dit G.S.-schrijven ....'.

Het raadslid E.F. de Haan uit Bakkeveen steunt evenals zijn Langezwaagster collega Ruurd de Bos een voorstel betreffende het officieel instellen van een gemeentelijk, dus door de lagere overheid uitgevaardigd alcoholverbod op de lotingsdagen conform het verzoek van Gedeputeerde Staten.

Met twaalf tegen drie stemmen werd het voorstel van De Haan c.s. echter verworpen. De drankinrichtingen werden niet gesloten, waarmee dus het gevaar van overmatig gebruik van sterke drank op lotingsdagen geheel niet werd uitgebannen.

Eetzaal Hotel De Herder. Collectie Vellinga.

Hôtel DE HERDER
BEETSTERZWAAG
Fraaie TUIN met Kinderspelen
(vroeger bij het Logement *De Klok*)
Gelegenheid voor DINERS en PENSION
Ruime stalling

Advertentie Leeuwarder Courant
23 juni 1899

Beetsterzwaag
Hotel *DE HERDER*
Uitgestrekte Dennenbosschen.
Gelegenheid voor Pension.
Uitmuntende Keuken. Ruime Eet- en Conversatiezalen.
Speeltuin voor Kinderen.
Hotel is door aanbouw vergroot met vele Luchtige Kamers, benevens donkere kamer voor Photografen.
Aanbevelend,
H. de HERDER.

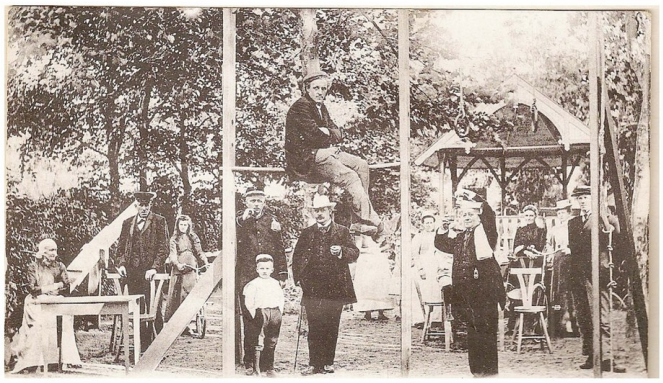
Advertentie Leeuwarder Courant
27 juni 1904

Appartementen complex "De Herder"
sinds 1984
Foto Jelle Terluin

De tuin achter Hotel De Herder met speeltoestellen voor de kinderen. Links, zittend, "Moeke De Herder"; naast haar staat haar man Hendrik de Herder, die aanvankelijk timmerman was, maar nu logementhouder; vervolgens veldwachter Pool en naast hem de heer Slaap, ambtenaar op de secretarie; op de rekstok Wieger Numan; dan kelner Van den Heuvel en geheel rechts Alle de Herder, zoon van de eigenaar. Kaart Collectie Vellinga.

(Gegevens: Beetsterzwaag in oude ansichten door A. Bos en J.J. Spahr van der Hoek, 1972)

Brochure van Hotel De Herder van voor de Tweede Wereldoorlog. De rijstal werd in 1936 opgericht. Collectie Terluin.

BEETSTERZWAAG.

Zij, die met dit fraaie en rustige dorp, met zijn prachtige landhuizen, reeds vroeger hebben kennis gemaakt, zullen onmiddellijk terugdenken aan de ongerepte natuur met haar buitengewone rijke flora en fauna, de eeuwenoude woudreuzen, de majestueuze dennen en beuken, het kreupelhout in heerlijke kleurschakeering en de vele intieme plekjes.

Zij herinneren zich de vele wildsoorten en de hier nog veelvuldig voorkomende reeën, welke zij in hun natuurstaat hebben kunnen bewonderen.

Zij herinneren zich dagen van gezondheid, van geestelijke ontspanning, van een weldadig aandoende rust, genoten in een vriendelijk dorp; zij herinneren zich „De parel van Friesland" te hebben gevonden:

„BEETSTERZWAAG".

Beetsterzwaag — **een ideaal vacantieoord** voor de onrustige, nerveuze mensch van dezen tijd. Een dorp, dat door een te geforceerd tourisme nog niet is bedorven.

Bovendien liggen op slechts een kwartier gaans van dit dorp de prachtige uitgestrekte bosschen van Olterterp.

Onder de hotels in Beetsterzwaag neemt het Hôtel „De Herder" N.V., het vanouds bekende eerste rangs Familiehotel met zijn prima keuken, fraai terras en ruime serre's, een zeer belangrijke plaats in. De Dependance van dit hotel ligt vlak tegenover het hoofdgebouw. De naastbijzijnde bosschen zijn in een paar minuten te bereiken.

Is het een wonder dat in een dergelijke schoone omgeving, met vele geschikte ruiterpaden, ook de ruitersport druk wordt beoefend?

Sinds enkele jaren is hier dan ook gevestigd de Rijstal „De Herder", staande onder bekwame leiding en beschikkende over eerste klas rijpaarden.

Kortom, wij zouden U willen adviseeren: Wik en weeg toch niet langer, breng Uw vacantie eens door in eigen land, in

BEETSTERZWAAG!

Hôtel „De Herder" N.V.
Beetsterzwaag - Telef. 4

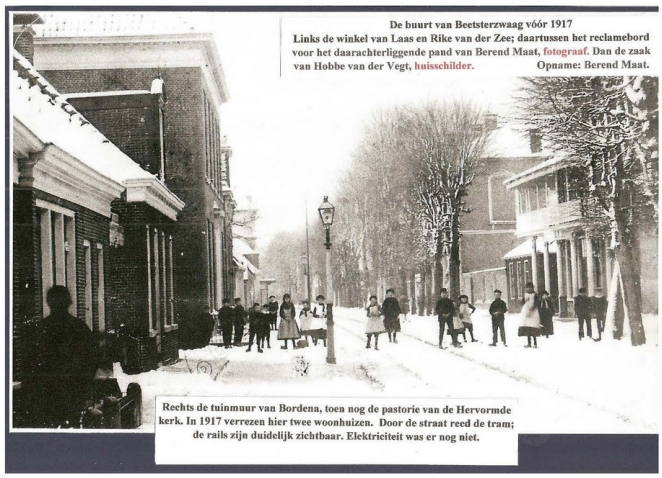
Het vanouds bekende eerste rangs
Familie-Hôtel
met fraai Terras en ruime Serre's.
Prima keuken met uitgebreide menu's.
Kamers met koud en warm stroomend water.
Badkamer.

Dependance
met warande en afgesloten tuin.

Rijstal „De Herder".
Geopend vanaf 1 Juli – 15 September.

Tarief:
Rijlessen, proeflessen f 1.50 per uur. Abonnementen nader overeen te komen. Weekendtarief (pension en paardrijden) f 12.50. Dagtochten naar Allardsoog of Makkinga, met inbegrip van diner f 7.50 per deelnemer. Ruiterkamp f 40.— per deelnemer per week, volledig pension inbegrepen.

1924 (25 september) Beetsterzwaag 23 september. Naar wij vernemen, zal de kermis dit jaar op het terrein bij het hotel “De Herder” worden gehouden in plaats van, zooals de laatste jaren het geval was, op het erf van den veehouder De Boer aan de westzijde van het dorp.
Kermis in het dorp. Bij de stoomcaroussel waren 12 ritten voor 60 cent (tussen 1920 en 1930). Bij hotel De Herder stond een oliebollenkraam op het terras. De marktschepen lagen in de Beetstervaart. De veemarkt was op het marktterrein. Om vijf uur waren daar de eerste paarden al. De gewone markt was achter “De Herder”.

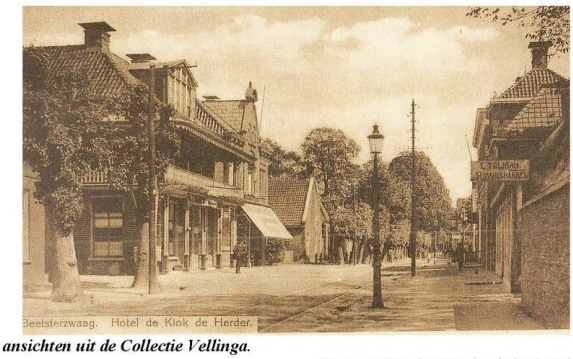
De buurt van Beetsterzwaag vóór 1917
Links de winkel van Laas en Rike van der Zee; daartussen het reclamebord voor het daarachterliggende pand van Berend Maat, fotograaf. Dan de zaak van Hobbe van der Vegt, huisschilder. Opname: Berend Maat.

Rechts de tuinmuur van Bordena, toen nog de pastorie van de Hervormde kerk. In 1917 verrezen hier twee woonhuizen. Door de straat reed de tram; de rails zijn duidelijk zichtbaar. Elektriciteit was er nog niet.

Rechts de winkel van Heyerman. Hij verkoopt o.a. weckflessen. Ernaast de woning die net verbouwd is. Er is een ingang met trap en afdak aangebracht.

Fotokaart Buurt Beetsterzwaag ca. 1928. Collectie Vellinga.

Alle ansichten uit de Collectie Vellinga.

"DE KLOK"
Herberg te Beetsterzwaag

In het trouwboek van de Hervormde kerk te Beetsterzwaag staat dat Hinne Gerbens afkomstig van Beetsterzwaag en Aaltje Andries afkomstig van Noorderdragten op 11 maart 1781 trouwen te Dragten en met attestatie naar Beetsterzwaag overgeschreven.
Hinne Gerbens is veerschipper en herbergier van beroep te Beetsterzwaag. Hij bezit de herberg "De Klok", waar, als Hinne met het veerschip onderweg is, zijn vrouw de scepter zwaait. Haar naam wordt in de archieven ook wel als Akke of Aukje geschreven.
Het echtpaar krijgt zeven kinderen:
Gerben geboren 15 mei 1786, gedoopt 11 juni 1786; Andries geb. 25 sept.,ged. 19 okt. 1788; Dirk geb. 28 maart, ged. 24 apr. 1791; Aaltje geb. 6 mrt., ged. 31 mrt. 1793; Jitske geb. 3 okt., ged. 1 nov. 1795; Marijke geb. 2 jan., ged. 28 jan. 1798 en Sietske geb. 17 apr., ged. 1 mei 1800 allen te Beetsterzwaag.

Hinne Gerbens neemt op 17 december 1811 de familienaam **Van der Veer** aan in de Mairie Beetsterzwaag voor hemzelf en zijn kinderen Gerben, Andries Hinnes, Aaltje, Jitske en Nana en zijn kleinzoon Hinne 15 weken , zoon van Andries. De naam Nana doet wat vreemd aan, maar zal betrekking hebben op Marijke en een koosnaampje zijn. Nana was 13 jaar ten tijde van de naamsaanneming, dus geboren in 1798.

De naam Van der Veer heeft dus betrekking op het veerschip.
De kinderen Dirk en Sietske zullen dus vóór 1811 zijn overleden.

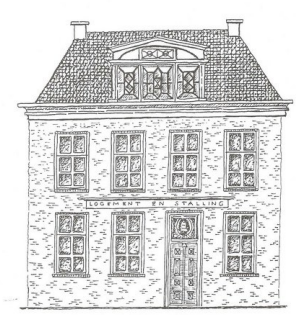
Op 3 juli 1821 verkoopt Hinne Gerbens zijn veerschip aan zijn zoon Gerben, veerschipper wonende te Beetsterzwaag. In het koopcontract staat het als volgt: *"Een welbezeild geoctroyeerd veerschip varende van Beetsterzwaag en Olterterp op Leeuwarden en vice versa met zeil, treil, haken en bomen staand en lopend wandt en verdere annexen lang vijf ellen, negen palmen, zes duimen, negen strepen, wijd twee ellen, drie duimen, drie strepen en hol acht palmen, vijf duimen en zeven strepen als thans bij de comparant kooper in gebruik is ……. Dat de kooper voor dit schip cum annexis zal moeten betalen eene Somma van een duizend Nederlandsche guldens."*

Op 1 december 1829 doet Hinne Gerbens zijn herberg in de verkoop. In de verkoopakte staan de volgende aardige omschrijvingen:
"Een Welbetimmerde Huizinge, zijnde een Herberg en winkelhuizinge; bestaande in twee benedenkamers, winkel, bovenkamer en zoldering, ruime kelder, Regenwatersbak, Put en verdere gerieflijkheden, de Klok genaamd (exempt de Toonbank, rimmen en borden, en twee draaitreeften met deszelfs toebehoren) voorts eene Schuur met Paardestallingen, hovinge,met bomen en plantagie cum annexis, zijnde een vrije Steede. Staande en gelegen te Beetsterzwaag gequoteerd met Nummer Zeven

en Dertig, wordende door de verkooper bewoond en gebruikt hebbende ten oosten en Noorden (als buur) Dominicus Suringar, ten westen Mejuffrouw Etta Arnolda van Teyens met de Steeg en ten zuiden het midden der Straat belast met het onderhoud dies en beregtigd met vrije …… en lichtschepping en venster op slag aan de oostkant voorts wat aan deze huizinge cum annexis aard, band, spijker en nagelvast is."
"De betalingen zoo van koopsom als kosten moet worden gedaan in gouden of zilveren, geslagene en alhier gangbare munten, naar de koers en waarde van heden … … "

In de acte staat dat Hinne Gerbens voor de helft eigenaar is. Zijn vrouw Aukjen (of Aaltje) Anders heeft in 1824 haar testament gemaakt en zal dus vóór 1829 zijn overleden, waardoor haar kinderen voor de andere helft eigenaar zijn van de herberg.

In 1830 koopt Lucas Bouma herberg "De Klok". Hij was eerst in dienst bij Folkert Posthuma, herbergier in "De Drie Pijlaars".
Lucas Bouma is in 1800 in Langezwaag geboren als zoon van Albert Lucas en Dieuwke Meinderts Meinsma. Op 12 mei 1830 trouwt hij met Hylkjen Melles Koopmans, dochter van Melle Rinzes Koopmans en Harmke Alberts, geboren in 1804 te Beetsterzwaag.
Zij krijgen zeven kinderen.
In 1832 verhuurt de Hervormde kerk kerkbanken en stoelen bij notaris Posthumus. Oene van Teyens is de kerkvoogd die dit regelt. Onder de huurders zijn onder andere: Gerben Hinnes van de Veer, schipper te Beetsterzwaag, Lucas Alberts Bouma, kastelein te Beetsterzwaag, Rienk Zestiene, mr. timmerman te Beetsterzwaag.
Lucas Bouma huurt ook regelmatig weiland van de Hervormde kerk.
In 1837 wordt het huis van de ouders van Hylkje Melles Koopmans , nr. 48 te Beetsterzwaag, verkocht voor ƒ1243,- . Ze doet dit samen met haar broers en zusters. Haar broer Albert Melles Koopmans koopt de woning.
In 1853 wordt de oude herberg afgebroken en vervangen door een nieuw gebouw.
Op 27 maart 1854 maakt Lucas Bouma zijn testament bij notaris Andreae.
Op 5 juli 1862 overlijdt Lucas Bouma. Zijn weduwe zet de zaak voort tot haar dood op 7

"Het nieuwe logement uit 1853"

september 1868. Haar kinderen drijven het logement verder, maar in 1869 wordt het logement in de verkoop gedaan. Tevens wordt een stuk bouwland te Beetsterzwaag en Kortehemmen verkocht. Als verkopers worden vermeld:
Dieuwke Lucas Bouma, weduwe van Willem Martens Sytsma, Harm Lucas Bouma, Meilina Lucas Bouma, Aukje Lucas Bouma, Melle Lucas Bouma, allen te Beetsterzwaag, en Pieter Vrijburg te Tzum, die gehuwd is met Antje Lucas Bouma. De koper is Haaye Binnes Huisman en Sytze Sakes Bijlsma, die op 7 mei 1870 met Aukje Bouma zal trouwen is de borg.
De koop wordt op 16 december 1869 gesloten.
Sytze Sakes Bijlsma zal van 1870 tot 1876 de scepter zwaaien in "De Klok". "

In 1876 wordt Ynze Jonker hospes in "De Klok".
Ynze Jonker komt dan met zijn gezin uit Dantumadeel. Hij is geboren in Huizum (Leeuwarderadeel) op 30 juni 1837 als zoon van Jentje Jonker en Petronella van der Post. Op 10 juli 1869 trouwt hij te Leeuwarderadeel met Anna Catharina Alberda, dochter van Grietje Alberda, geboren 15 juni 1843 te Leeuwarden. Na hun huwelijk verhuizen ze naar Dantumadeel waar hun dochters Petronella Elisabeth (op 30 april 1870) en Jenny Gerarda (op 28 mei 1874) worden geboren.

In 1876 koopt Ynze Jonker "De Klok" en verhuist het gezin naar Beetsterzwaag. Hier worden hun drie zonen Anton Marinus (26 oktober 1876), Hugo Willem (12 juni 1878) en Frederik Karel (29 oktober 1879) geboren.
Anna Catharina Alberda overlijdt op 19 januari 1893.
Haar overlijden zal oorzaak zijn van de verkoop van het logement, want op 17 oktober 1894 wordt het logement finaal verkocht.

LOGEMENT Beetsterzwaag

Notaris KEUNING te Beetsterzwaag zal, ten verzoeke van den Heer J. Wierda te Heerenveen q.q., op Woensdag 17 October 1894 , des namiddags 3 uur, in nagemeld Logement te Beetsterzwaag, krachtens art. 1223 B.W. , finaal verkoopen:
Het van ouds bekende, nette, welingerichte LOGEMENT *DE KLOK* te Beetsterzwaag, bevattende: groote Tapkamer, verschillende Kamers, Slaapvertrekken, Wagenhuis, Stalling voor 30 Paarden enz. Een BIJGEBOUW, dienende als Benedenzaal, met grooten Tuin, WARANDE, TENTEN en Heesters, alles staande en gelegen midden in het Dorp aan den Tramweg, samen groot 63 centiare 21 are in eigen gebruik bij den Heer I.J. Jonker.
Geveild in 4 perceelen. Geboden slechts : perc. 1 f 4850, prc. 2 f 1550, perc. 3 f 300, perc. 4 f 300

Het bijgebouw, waarvan in de advertentie sprake is, staat naast het logement en zal worden gekocht door Hendrik de Herder, die er zijn hotel De Herder zal bouwen.
Ynze Jonker verhuist naar de gemeente Schoterland, waarschijnlijk Heerenveen, waar hij op 10 december 1903 overlijdt.

Naar verluid is bij de verkoop strijkgeldschrijver Rinze van der Vegt aan "De Klok" blijven 'hangen', en is waarschijnlijk tegen wil en dank de nieuwe hospes van "De Klok" geworden.
Deze Rinze van der Vegt is de zoon van Wobbe Sytzes van der Vegt, huisschilder te Beetsterzwaag en Wytske Jans Bosma. Hij is geboren 18 november 1867 te Beetsterzwaag. Hij is het 9de kind in een gezin van 12 kinderen..
Rinze trouwde op 12 april 1895, dus vlak na de koop van de herberg, met Afke Hotzes Hofstra, dochter van Hotze Tettes Hofstra, boer, en Atje Hendriks Harmsma, geboren 18 januari 1871 te Terband. In 1901 wordt op 29 november hun zoon Wobbe geboren. Op woensdag 25 maart 1908 vindt de aanbesteding plaats van de bouw van een grote zaal en stalgebouw achter de herberg. De plaatselijke architect Luitje de Goed tekent voor het ontwerp.

AANBESTEDING

Namens den Heer R. v.d. VEGT te Beetsterzwaag zal worden aanbesteed:
Het afbreken van het bestaande stalgebouw en het bouwen van een geheel nieuw stalgebouw met bovenzaal en bijkomende werken.
Bestek en voorwaarden met teekening verkrijgbaar bij den architect à f1 per stel en ter inzage in het Hotel "De Klok".
Inlevering der inschrijvingsbiljetten op WOENSDAG 25 Maart, des avonds vóór 9 uur.
Nadere inlichtingen worden gegeven door den architect
L. de GOED te Beetsterzwaag

In deze zaal werden feesten en diners gehouden en vonden diverse bijeenkomsten van de Beetsterzwaagse verenigingen en instellingen plaats.
In 1975 kwam het dorpshuis "De Buorskip" tot stand, zodat de meeste bijeenkomsten van het dorp daar werden gehouden en de zaal in "De Klok' zijn functie als dorpscentrum verloor.

In 1923 geeft Rinze het stokje over aan J. E. Glastra. Jan Ebele Glastra is een nazaat van de Glastra's van Beetsterzwaag.
Hij blijft hospes tot 1933 , waarna hij de herberg weer overdoet aan J.M. Kamminga, die het tot 1951 uithoudt in "De Klok".
Kamminga heeft in de oorlog blijkbaar Duitse sympathieën gehad, waardoor hij direct na de oorlog geïnterneerd is. In die tijd vanaf mei 1945 heeft Lieuwe Hamburg de zaak waargenomen. Door een vervroegd vrijlaten van Kamminga (het viel dus mee) vertrok Hamburg weer na ongeveer 6 tot 9 maanden in "De Klok" te hebben waargenomen. Hij werd hospes in "Het Wapen van Drachten" te Drachten. (mondelinge mededeling van Jaap Hamburg)
De volgende personen zijn uitbater van "De Klok" na 1951:

J. Hoekstra	1951 – 1956
S. van der Veen	1956 – 1972
H. Boonstra	1972 – 1976
P. Hager	1976 – 1978

In de jaren zeventig heeft een zekere heer Van Ravenswaai een tijdlang "De Klok" beheerd. Wanneer is niet bekend. In verband met de privecywetgeving kon de gemeente hierover geen mededelingen verschaffen. De tijd is niet langer dan een jaar geweest, kan ook korter zijn.

Hierna houdt "De Klok" op te bestaan onder deze naam.

In 1978 werd "De Klok" gekocht door mevrouw F. Kort te Tijnje en J. Mulder te Nij Beets en verhuurd aan de Chinese familie Ong, die er een Chinees restaurant in verwezenlijkte onder de naam "KOTA RADJA", hetgeen 'Huis van de Koning' betekent. De familie Ong bleef tot 1985.

Op woensdag 25 april 1984 stond het volgende bericht in de Leeuwarder Courant:
In Beetsterzwaag:
Woongedeelte restaurant uitgebrand
Gorredijk – Een surveillerend agent van de Opsterlandse politie heeft vannacht rond kwart voor vier een uitslaande brand ontdekt in het Chinees-Indische restaurant van de familie Ong aan de Hoofdstraat in Beetsterzwaag. door een raam in te trappen en een sirene en zwaailicht aan te zetten wist hij de bewoners, een echtpaar en een kind, tijdig te wekken. De eerste verdieping brandde volledig uit. De brandweer van Gorredijk en Beetsterzwaag wisten de schade tot dit woongedeelte te beperken. Het ondergelegen restaurant liep waterschade op. De oorzaak van de brand is nog onbekend. De politie zet het onderzoek voort, maar ziet geen reden om aan te nemen dat de brand is aangestoken. De bewoners naast het pand werden ook gewaarschuwd omdat er rekening mee werd gehouden dat het vuur zou kunnen overslaan. De brandweer wist dit echter te voorkomen.

Eén van de toenmalige brandweerlieden vertelde, dat het een geluk was dat er juist naast het restaurant het appartementencomplex "De Herder" werd gebouwd, want daar stonden steigers om het nieuwe gebouw, waar de brandweer gebruik van kon maken om de brand van bovenaf te bestrijden. Dat is het behoud van het gebouw geweest.
In het Nieuwsblad van het Noorden stond dat de eigenaren juist bezig waren met onderhandelingen om het pand te verkopen. Dat zal zijn beslag wel hebben gekregen.

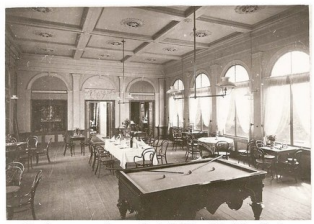
Er werd een nieuw dak op het gebouw geplaatst in de oude vorm, zonder echter de grote dakkapel.

De Chinese familie Yez nam het restaurant in 1985 over en heeft het bedrijf uitgebouwd tot een wijd en zijd bekend staand Chinees-Indisch restaurant met een goede keuken.
Diverse verbouwingen vonden plaats tussen 1985 en heden. De laatste verbouwing vond plaats in 2013.
Van 15 tot 25 april 2013 werd een nieuw concept toegevoegd aan het restaurant. Men adverteerde aldus:

"Wij willen GROOT nieuws met u delen:
Kota Radja krijgt een zusje!
Om werelds EetCafé MEI MEI de ruimte te bieden gaan wij verbouwen.
Bij werelds EetCafé MEI MEI wordt met weinig pretenties maar met heel veel passie gekookt. Eten op sterren niveau in een ongedwongen sfeer.
Van tournedos tot escargots, van St.-Jakobsschelpen tot spare ribs, van sushi tot pasta, van ambachtelijke appeltaart tot sake parfait.
Of toch liever een Fries kaasplankje?
Bij werelds EetCafé MEI MEI draait het vooral om lekker eten en drinken met familie en vrienden.
Ook Kota Radja blijft niet achter. Natuurlijk blijven onze Chinees-Indische specialiteiten zoals u dat van ons gewend bent. Onze keukenbrigade popelt om na onze verbouwing hun verrassingen aan u te presenteren: een authentieke Indonesische rijsttafel waarbij u zich even in Indonesië waant.

Vanaf vrijdag 26 april heten wij u weer welkom bij
Kota Radja en Werelds Eet Café Mei Mei.

Niet alleen het restaurant ging op de schop, ook de bovenverdieping. Deze werd tot een appartement verbouwd, waarbij de dakkapel in ere werd hersteld.

De bovenzaal van hotel "De Klok", die in 1908 werd gerealiseerd. Hier werden vele uitvoeringen van verenigingen en recepties gehouden. Foto via fam. H.van der Vegt.

Hotel Restaurant "De Klok" na de bouw van het nieuwe stalgebouw en de bovenzaal.

Kota Radja , april 2008. Foto Jelle Terluin

Hotel "De Klok" Beetsterzwaag

Ansicht van Hotel "De Klok" met onder de gelagkamer. Periode Van der Veen

Hieronder een advertentie van de verkoop van Herberg "De Klok" in 1829, in de Leeuwarder Courant van 20 november 1829.

De Notaris, F.T. Posthumus , te Beetsterzwaag, gedenkt op Dingsdag den 1 December 1829, des namiddags ten 4 ure, ten huize van H.G. van der Veer, Kastelein in de Herberg de Klok te Beetsterzwaag bij de provisionele toewijzing, in het openbaar, bij strijk- en verhooggeld, te verkoopen:
Eene welbetimmerde ruime HUIZINGE, zijnde eene Herberg en Winkelhuizinge, waarin deze bedrijven, sedert onheugelijke tijden, met succes zijn gedreven; bestaande uit twee beneden Kamers, Winkel, Bergplaats, eene grote Bovenkamer en Zolderinge; voorts ruimen Kelder, beste Regenwatersbak, Put en verdere gerijfelijkheden, de Klok genaamd; benevens eene SCHUUR, voorzien van Paardenstallen, alles met de vrije Stede van dien; benevens daarachter gelegene HOVINGE, met VRUCHT-BOOMEN en verdere PLANTAGIE cum annexis, staande en gelegen midden in het Gebuurte te Beetsterzwaag, met nr. 37 , bij de verkooper als eigenaar wordende bewoond, op 12 Mei 1830 vrij te aanvaarden.

De finale toewijzing op Dingsdag 15 December 1829 waarop slechts geboden is de som van f 1500.

CHINEES-INDISCH RESTAURANT KOTA RADJA , 25 AUGUSTUS 2013
In 2013 is de grote dakkapel weer teruggekeerd en is de zolder tot appartement verbouwd

Uit het boek: *"Wat een handelsman in Friesland beleefde"*. Artikelen uit: Nieuwsblad van Friesland, gebundeld in 1930 en uitgegeven bij handelsdrukkerij Hepkema te Heerenveen.

Koopman Schöne stapte eens uit de tram het hotel "De Klok", gerund door de heer Jonker, binnen. Hij begroette de heer Jonker en bestelde een kop koffie. Jonker begaf zich naar achteren om deze te halen. Even later komt hij weer binnen met de koffie, steekt de hand uit en zegt: : "Hoe gaat het met u, meneer Schöne?" "Best, maar eenmaal de hand gegeven is toch genoeg, zou ik zeggen. Zoëven hebt u mij hetzelfde gevraagd, voordat ik u die koffie bestelde." "Maar mijnheer, hoe komt u er bij?" "U hebt bij mij de koffie toch niet besteld?" "Dan is zeker uw geest hier alleen geweest en uw lichaam achter." Ik begreep er niets van en werd korzelig. De vrouw van de hotelhouder kwam er ook nog aan te pas en verzekerde mij, dat haar man de hele tijd achter was geweest. Ik vroeg mezelf al af, of ik wel met normale mensen te doen had, toen opeens de achterdeur open ging en een precies gelijke mijnheer Jonker binnen kwam stappen. 't Was de tweelingbroer van de heer Jonker, die hotelhouder was in Leeuwarden. Ik was er dus ingelopen en moest bekennen, dat ik ongelijk had.

Op deze wijze konden ze dan ook dikwijls een vermakelijk voorval beleven, zowel hier als in Leeuwarden, wanneer de hotelhouder uit Beetsterzwaag zich daar bevond.

HOOFDSTRAAT 31

Het hoge huis is Bordena, gebouwd in 1868 door dokter Tonckens, burgemeester van Opsterland en erfgenaam van de Van Teyensmiljoenen. Het grijs gepleisterde huis links daarvan is het eigenlijke Van Teyenshuis, dat in 1980 is afgebroken en vervangen door een hoger gebouw, dat beter aansluit op Huize Bordena. Foto Jelle Terluin

1832 Etta Arnolda en Oeno van Teyens bewonen het Van Teyenshuis. Zij zijn de laatsten van hun geslacht. Met hen sterft de Van Teyensfamilie uit, die hier sinds ca. 1550 woonde en werkte.

1866 Oeno van Teyens overlijdt op 3 december 1866 en de huisarts Joachimus Lunsingh Tonckens erft het Van Teyensvermogen, waaronder het van Teyenshuis en in Nuis de Coendersborg. Hij brengt als een soort heraut te paard de legaten rond, die Etta en Oeno hadden nagelaten aan hun personeel.

1868 Tonckens laat een nieuw huis bouwen op de Van Teyenslocatie, dat heden ten dage "**BORDENA"** heet. Dokter Tonckens wordt in 1867 burgemeester van Opsterland en heeft in zijn nieuwe huis een vorstelijke residentie.

1894 De weduwe van dokter Tonckens schenkt het gebouw aan de Hervormde kerk als pastorie. Deze situatie bleef tot 1951 bestaan.

1951 De stichting "Pro Senectute" vestigt in het pand een tehuis voor bejaarden onder de naam "Bordena".

1980 Het gebouw is dan eigendom van de gemeente Opsterland, die het laat verbouwen en het gebouw verhuurt aan het **vormingscentrum "De Woodbrookers"** te Kortehemmen. Achter het huis wordt een gebouw met slaapkamers voor de conferentiegangers gerealiseerd.

1995 Het vormingscentrum gaat dicht en het gebouw wordt gedeeld door het **Onderwijskundig Adviesbureau Opsterland** en een **advocatenpraktijk** van Wietze Spijkstra. Het Onderwijskundig Adviesbureau heeft de hele bovenverdieping tot zijn beschikking.

Huize Bordena met links het nieuwe gedeelte.

Ca. 2000 **Reclamebureau "Graphic Art & Design Support** van Willem van der Werf neemt de plaats in van de advocatenpraktijk, in de linker onderverdieping.

2003 In de rechterbenedenzalen wordt de bibliotheek gevestigd. Hiervoor wordt een modern gedeelte voor de collectie gebouwd achter het huis. De voorzaal is de leeskamer en hierin bevindt zich de collectie cultuur en wetenschap.

2004 Op 1 juni sluit het reclamebureau zijn deuren.

2006 In dit jaar valt het doek voor het Onderwijskundig Adviesbureau. **Primo, leidinggevend orgaan voor het Openbaar Onderwijs in de gemeente Opsterland** neemt de plaats in van het Onderwijskundig Adviesbureau.

2011 Wegens bezuinigingen moet ook de bibliotheek het veld ruimen. In afgeslankte vorm verhuist de bibliotheek naar het Dorpshuis "De Buorskip".

2010 **Adviesbureau De Rijk "Executive Search, Interim Management",** vestigt zich in het linkergedeelte van het gebouw en de linker voorkamer van het hoofdgebouw.

2013 Het bibliotheekgedeelte staat te huur. In januari 2013 stelt de gemeente Opsterland leegstaande gebouwen gratis beschikbaar aan kunstenaars om te exposeren. In juni vinden er twee exposities plaats in de voormalige bibliotheek: 1. "Bedrijvig Beetsterzwaag" heeft drie weken de gelegenheid om te exposeren, waarna dit boek is gemaakt van de tentoonstelling; 2. een expositie over de broers Willem en Hugo van

Schaik, beiden beeldend kunstenaar.

2013 Dit jaar wordt het leegstaande gedeelte gescheiden: de voorkamer wordt door Adviesbureau De Rijk in gebruik genomen en het achterste deel wordt door fysiotherapeut Margo Zoetendal, die de voormalige slaapzaal achter in de tuin van Bordena al in gebruik had als therapiegebouw, ingericht als **"Beweegstudio"**.
De rechter voorkamer wordt onderverhuurd aan Coehoorn Communicatie Advies bureau tot medio 2015. De Rijk is een adviesbureau aan mensen, organisaties, overheden e.d. om mensen op een goede plaats in een bedrijf te zetten en op een goede manier te laten werken.

De Beweegstudio van Margo Zoetendal in de voormalige bibliotheek.
Op de achtergrond de praktijkruimte van de Fysiotherapie van Margo Zoetendal in het voormalige slaapgebouw van vormingscentrum De Woodbrookers. Foto van de website van de fysiotherapie

De Beweegstudio Beetsterzwaag werd geopend op vrijdag 22 november 2013.

Buurt van Beetsterzwaag voor Bordena (rechts achter de bomen), omstreeks 1903.
Uitgave Lammers Drachten

Collectie Vellinga

De Woudklank 6 november 1997

Winkeliers Hoofdstraat na renovatie rijp voor andere koopavond

BEETSTERZWAAG – De winkels in Beetsterzwaag zullen deze week voor het eerst een koopavond op vrijdag houden. Het is Eeuwe Nijboer van kledingzaak Yellow House gelukt de winkeliers – op twee na – op één lijn te krijgen. De bedrijven die niet zozeer een koopavond hebben, zullen meer sfeer proberen te brengen door de voorzijde van het bedrijf 'aan te lichten'.

"Eltsenien docht wat. We moatte wat mear sfeer krije in De Sweach. It hoecht net in Laren te wurden, mar in bytsje nei bûten strale moat dochs wol", aldus Nijboer. Hij heeft de voorkeur voor het benadrukken van het exclusieve karakter van vele winkels in de Hoofdstraat. "De minsken moatte it nijsgjirrich fine hjir te winkeljen. It is wat oars as de bekende winkelpromenades yn Drachten en It Fean".

'Slingerje'

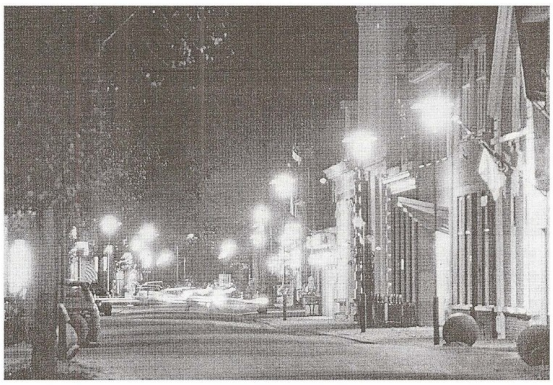
De Hoofdstraat is – na de grondige herstructurering- sinds vorige week vrijdag voor het verkeer opengesteld. Nijboer vond dat een goede aanleiding eens wat meer 'schwung' aan de belangrijkste straat van Beetsterzwaag te geven. "We moatte wat mear 'slingerje' en as we wat wolle, moatte we dat no dwaan.

De ondernemer denkt dat het winkelende publiek de 'nieuwe' Hoofdstraat goed zal weten te vinden, nu het verblijf er aantrekkelijker is geworden. Het doorgaande verkeer zal minder gaan worden nu er diverse stremmingen in de straat zijn opgeworpen. Ook de wijzigingen op 'It Súd' bij Drachten spelen mee. "Do kinst net sneller as 30 kilometer yn it oere troch de Hoofdstrjitte en jo kinne gratis parkeare yn de blauwe sônes". Volgens Nijboer moet er nog wel wat geschieden aan het parkeren in blauwe zones op de stoep, omdat op sommige plaatsen de doorgang voor voetgangers wordt belemmerd.

Advertentiecampagne

De nieuwe avond voor de wekelijkse koopavond wordt begeleid door een advertentiecampagne in 'De Woudklank' en de 'Drachtster Courant'. Nijboer wist daarvoor , met goedvinden van de winkeliersvereniging, ƒ8000,- bij de gemeente los te peuteren.

Ook zullen de winkeliers posters achter de winkelruiten plakken met de kreet 'Vrijdagavond koopavond'. Nijboer wil ook meer activiteiten gaan houden. Zo moet de komende dagen de Hoofdstraat met lichtjes gezellig gemaakt worden. De komende maand komt er een speciale kerstkoopavond en voor de kerst van volgend jaar denkt hij al aan een grote kerstmarkt in een tent, waar de plaatselijke winkeliers een kraam neer kunnen zetten.

De Hoofdstraat van Beetsterzwaag tijdens het invallen van de avond. Deze foto werd door Pier van der Heide afgelopen dinsdag aan het einde van de middag gemaakt.

HOOFDSTRAAT 29

1832 Dit perceel was onbebouwd. Het behoorde tot het Van Teyensbezit. Waarschijnlijk was hier tuin.

1917 De Hervormde kerk, die het Van Teyenshuis als pastorie gebruikte, heeft aan de west- en oostzijde enkele percelen verkocht om daar woningbouw toe te staan. De westelijke kavel is gekocht door Taeke Faber, smid en schaatsenfabrikant. Hij bouwde hier in 1918 een woning voor zijn gezin. Hij heeft er maar kort gewoond.

1919 Taeke Faber verkoopt de woning aan Jan Bogstra en vertrekt met zijn gezin naar Apeldoorn. Jan Bogstra, oud-gemeentearchitect te Workum, overlijdt op 28 november 1920. Zijn weduwe, Johanna de Jong, blijft hier wonen. Zij overlijdt op 2 juni 1942. Haar zuster Betje bleef hier wonen. Toen zij in Drachten in het ziekenhuis lag, zijn Halbe en Sjolly Slager naar haar toe geweest en vroegen of ze in haar huis mochten wonen. Het deed zich namelijk aanzien, dar mevrouw De Jong niet in het huis zou terugkeren. Het liep anders: Ze kwam terug en heeft nog ongeveer 10 jaar in de voorkamer gewoond. Na haar overlijden kocht Feenstra, de vader van Sjolly, het huis. Toen is het postkantoor er in gekomen. De hal met de trapopgang werden de wachtkamer. De ingang kwam nu opzij. Aan de voorzijde moesten tegeltjes sneuvelen voor een betere toegang tot het kantoor. Er was een balkon voor en achter.

1951 Halbe Slager, gehuwd met een dochter van de familie Feenstra, Tjaltje Feenstra, neemt het postkantoor van zijn schoonvader over.

Het hulppostkantoor te Beetsterzwaag van 1951 tot 1970.
De voordeur leidde naar het postkantoor. Foto via fam. Slager.

Toen het postkantoor werd opgeheven, had de P.T.T. geen belangstelling voor de aankoop, maar de AMRO-bank wel. Het echtpaar Slager is in 1971 vertrokken naar De Bou.

1970 De **AMRO-bank** koopt het huis en laat het afbreken. Er verrijst een nieuw gebouw, dat geopend werd op 1 juni 1971.

Ca. 2006 De AMRO-bank sluit zijn deuren. In de Pastorielaan blijft wel een **servicepunt** voor het pinnen van geld.

2006 Margo Zoetendal, begint in dit gebouw met een praktijk **fysio- en manuele therapie.**

2010 De praktijk van Zoetendal wordt overgebracht naar het voormalige slaapgebouw achter Bordena. Het huis staat te koop.

2011 In het gebouw vestigen zich C.S. de Vries, **Tax Advisors** en Tiny van der Wal, **Scheidings Fiscalist**.

Wat doet zo'n functionaris? In de Ondernemerskrant Smallingerland/Opsterland van april 2012 staat de volgende omschrijving:
- is deskundig op het gebied van fiscale en financiële zaken bij echtscheiding;
- werkt samen met uw mediator, advocaat, notaris of bemiddelaar;
- brengt de fiscale gevolgen van het convenant in kaart (tegen een vast tarief);
- zorgt voor helderheid met betrekking tot uw inkomenspositie;
- adviseert ook rechtstreeks aan aanstaande ex-partners (ondernemers en particulieren);
- biedt hulp bij aangifte inkomstenbelasting na echtscheiding;
- geeft fiscaal en financieel advies om een gezonde basis voor uw toekomst na de echtscheiding;
- heeft elke woensdagochtend een gratis inloopspreekuur aan de Hoofdstraat 29 te Beetsterzwaag.

AMRO-bank
oktober 1977
Foto Thom Vellinga

De voormalige AMRO-bank in 2013 Links naast het raam in de zijgevel het dichtgemetselde servicepunt van de bank. Dit servicepunt is in 2013 opgeheven. Foto Jelle Terluin.

HOOFDSTRAAT 27

U zult tevergeefs zoeken naar Hoofdstraat 27. Dit huis heeft gestaan op de plaats waar nu de ingang van de Pastorielaan is. In september 1950 is het pand en de naastliggende bakkerij van de familie Slager afgebrand. Een verslag van deze brand kunt u lezen bij "Slagers werden bakker". Dit huis heette ook wel het van Lynden- of De Beauforthuis, genoemd naar Jonkheer Pieter de Beaufort, die in 1840 trouwde met Jonkvrouwe Catharina Johanna van Eysinga.

Hoofdstraat 27 was in 1950 eigendom van Jan Foppe de Haan, die er een **stremselfabriekje** in had gevestigd. Tevens werden delen van het huis verhuurd. Wie was Jan Foppe de Haan?

Jan Foppe de Haan en Bettie Wedman
(Deze foto droeg Jan op zijn hart)

Jan Foppe de Haan was de zoon van Christiaan de Haan en Baukje Beekkerk, de dochter van Folkert Beekkerk, die bakker was op Hoofdstraat 25 van 1845 tot 1873. Hij werd geboren te Beetsterzwaag op 9 november 1881. Jan Foppes was niet getrouwd. Hij woonde met zijn huishoudster Aaltje de Leeuw tegenover Hoofdstraat 27 op nummer 48. Hij was bier-bottelaar en fabrikant van mineraalwater. En ook maakte hij, oftewel hij liet voor zich werken, stremsel voor het maken van kaas. Ook zijn vader deelde in dit bedrijf.
Jan Foppes de Haan genoot van het leven (*"as je mar wille ha".)* Hij hield van voetbal en was daarom ook geregeld op het voetbalveld te vinden als het elftal speelde. Ook hield hij van vrouwen en op de vraag waarom hij dan niet getrouwd was antwoordde hij: *"Omdat ik ze niet ongelukkig wil maken!"* Jan overleed op 13 januari 1964 te Beetsterzwaag en werd op het kerkhof begraven op regel 12 graf nr. 4. Zijn huishoudster Aaltje de Leeuw, die dolgraag met Jan wilde trouwen verhuisde in 1970 naar Mildam en overleed op 22 augustus 1991. Ze werd naast Jan Foppe de Haan begraven.

Christiaan de Haan, de vader van Jan Foppe, werd geboren te Gorredijk op 8 juli 1839 als zoon van Jan Foppes de Haan en Gezina Swalue. Dit echtpaar, dat 14 kinderen kreeg, woonde te Gorredijk. Christiaan was het 11de kind.
Christiaan, die vervener van beroep was, trouwde op 4 juni 1871 te Beetsterzwaag met Baukje Beekkerk uit Beetsterzwaag. Het echtpaar ging wonen in Kortezwaag. Christiaan de Haan had veengronden onder Terwispel en Boornbergum. Aanvankelijk had hij, net als zoveel andere veenbazen, een winkel, waar zijn arbeiders gedwongen werden hun inkopen te doen. Gedwongen nering noemde men dat. Uiteindelijk heeft hij omstreeks 1890 dit bedrijf opgegeven. Vanaf 1870 tot 1876 woonde het gezin van De Haan aan de Hegedyk te Gorredijk. Vanaf 13 mei 1876 vestigden Christiaan en Baukje zich definitief in Beetsterzwaag. Vanaf de jaren tachtig was hij bestuurslid van de Groote Veenpolder in Smallingerland en Opsterland. In 1890 nam hij het gemeentelijke armvoogdschap over van zijn oomzegger Jan Foppe de Haan.

In een artikel over hem in De Woudklank van 28 januari 1993 staat over zijn voogdschap het volgende:
Het was in 1891 dik winter. Al omstreeks Sint Nicolaas 1890 was het hard gaan vriezen, en het ligt voor de hand dat de armmeesters op den duur bijna handen te kort kwamen, dat men deed wat men kon, blijkt uit aantekeningen van de Gorredijkster vervener Hendrik Feddes van Dam. *"Veel stille armoede. De armvoogden bedélen flink, terwijl er ook door particulieren veel wordt gegeven."*
In de boekhouding staat wat er op De Sweach aan ondersteuning werd verschaft:
Een paar posten uit 1891:
5 januari: levertraan 95 cent.
12 januari: hemd 85 cent.
December: aan M. Wedman voor het brengen van de weduwe G. naar het armhuis te Ureterp *f*2,15.
7 december: 14 eieren voor de dochter van weduwe Br. 70 cent.
Elke week worden genoemd de geneesheer K. Prakken en de bakkers Bijlsma, K. v.d. Vegt en wat later ook S. Slager.
De bedéling in kwestie had dan ook alleen betrekking op de inwoners van Beetsterzwaag.
1892 mei: huishuur voor J. v.d. V. *f*6,50.
Aan reizende man 25 cent.
10 april: op last van burgemeester Smijter aan schipper Eisinga, die in de Olterterpervaart ligt *f*5,-
24 april: een paar schoenen voor T.S. *f*3,-
8 mei: Voor T.S. schootsvel (smid) *f*1,-
29 mei 1892: Weduwe B. 3 korf aardappelen *f*2,10
27 juli: H.V. kinderhoed *f*1,05

In het strenge winterjaar 1891 wordt er uitgegeven:	*f*1718
In 1892 daalt dat bedrag tot	*f*1486
In 1893 stijgt het bedrag tot	*f*1536
In 1894 daalt het bedrag tot	*f*1084
En in 1895 daalt het verder tot	*f* 930

Christiaan de Haan en zijn vrouw woonden aanvankelijk in het huis Hoofdstraat 27, het Beauforthuis, maar verhuisden in 1893 naar Hoofdstraat 36 (nu ANS), waar beiden in 1921 overleden: Christiaan op 1 juni en Baukje op 5 juni.

Christiaan de Haan was een zoon van:
Jan Foppes de Haan, geboren in 1797 te Duurswoude en Gezina Swalue, geboren in 1805 te Sint Jacobiparochie. Dit echtpaar trouwde op 25 oktober 1821 te Beetsterzwaag en ging wonen in Gorredijk, waar hun 14 kinderen werden geboren. Jan Foppes overleed hier op 30 maart 1871 en Gezina op 27 juni 1892.

Christiaan de Haan en Baukje Beekkerk bij hun woning in Beetsterzwaag

5. Gezina de Haan-Swaluë, in 1805 geboren in Sint Jacobi-Parochie. Ze was de moeder van vervener Christiaan de Haan en overleed in 1892. In 1886 maakte fotograaf Th.M. Staan in Leeuwarden en een (moeilijk) bare) vergroting in olieverf van deze foto, die nu in het bezit is van schutting 35 tot 40 jaar was. Hoogstwaarschijnlijk zal die erg troeige foto een Daguerreotypie opgenomen. Kosten f10,- per portret. Dokters-overvouw Gezina, die in 1821 met Jan Foppes de Haan trouwde, kreeg in totaal 14 kinderen van wie Christiaan de 11e was.
(Vlo T.H. de Groot)

6. En... vooruit maar... ook Gezina's echtgenoot Jan Foppes de Haan, geboren in 1797 te Duurswoude mig maar weer eens in 'De Woudklank'. Hee beeft hier een foto gefotografeerde potloodtekening. Hij overleed in 1871. (Vlo T.H. de Groot)

Foto's uit De Woudklank

Wanneer het huis Hoofdstraat 27 is gebouwd, is niet bekend. Het Kadaster van 1832 geeft aan dat Jonkheer Binnert Philip van Eysinga eigenaar van het pand is. Zijn dochter Catharina Johanna, in 1840 gehuwd met Jonkheer Pieter de Beaufort, zal het geërfd hebben, waardoor het zijn naam, Beauforthuis, zal hebben gekregen. De Burgerlijke Stand geeft hen echter niet aan als bewoners van het huis.
Het bevolkingsregister van 1829 geeft aan dat Johannes Hindlang, 59 jaar en commies van beroep, en Geertruida Mellema, 47 jaar en huisbewaarster, de bewoners van het huis zijn.
Tien jaar later in 1839 zijn Jan Posthumus, 37 jaar en Med. Doctor van beroep, met vrouw en vier kinderen de bewoners c.q. huurders van het huis.
Van 1849 tot '59 woonden hier Ferdinand Adriaan van Boelens, kantonrechter en Reinhard baron van Lynden.
Van 1861 – '70 woonden hier koopman Sieger A. Koopmans en Harmke A. Koopmans. Verder Klaas Johannes Smit, smidsknecht en echtgenote in 1863 en in dat zelfde jaar Petrus Johannes Beyma, advocaat en griffier en zijn echtgenote Jonkvrouwe Geertrui Vegelin van Claerbergen en dochter.
In 1864 was Mr. Gerlacus Buma, secretaris van Opsterland, de eigenaar/bewoner met zijn gezin. Het huis is in 1876 verkocht aan Christiaan de Haan. De Haan is in 1893 verhuisd naar Hoofdstraat 36 (ten oosten van de bakkerij, nu ANS). Het huis werd toen verhuurd.
In 1894 werd het tot september verhuurd aan Mr. Johan Sippo baron van Harinxma thoe Slooten.

Portret Johan Sippo van Harinxma Collectie Vellinga.

Deze Johan Sippo was de jongste zoon van Maurits Pico Diderik baron van Harinxma thoe Slooten en Jvr. Clara Feyona van Eysinga. Hij werd in 1894 burgemeester van Leeuwarden en in 1898 benoemd tot burgemeester van 's-Gravenhage. In 1904 overleed hij.

In november van 1894 werd freule Cornelia Anna Agatha Albertine baronesse de Vos van Steenwijk huurster van het pand tot 12 mei 1895.
De Woudklank van 18 september 1997 schrijft over deze episode het volgende:

De in 1890 benoemde predikant dominee G.A. van der Brugghen, die ook de Beetsterpolder tot zijn werkterrein kreeg, vatte het plan op om de schrijnende armoede in het nieuw ontstane Nij Beets aan te pakken en de arbeiders te steunen in hun strijd voor een beter maatschappelijk bestaan. Hij beschreef de toestand daar in "Het Lampje" een soort bedelblaadje, dat in het hele land verspreid werd. Vooral onder de adel in Holland waren veel personen die er een abonnement op hadden. De predikant stelde alles in het werk om te komen tot het stichten van een ziekenhuis in de polder. Maar helaas was de grond er te vochtig, zodat werd uitgezien naar een alternatieve plaats, die uiteindelijk werd gevonden in Beetsterzwaag, dat het dichtste bij de polder lag. Jonkvrouwe De Vos van Steenwijk huurde toen het huis van De Haan en richtte het in als **ziekenhuis**. Op 6 december 1894 is het ziekenhuis eindelijk gereed. De opening van het "Beetster Ziekenhuis" kan plaatsvinden. Het gebouw munt uit door zindelijkheid en netheid. Tijdens de bezichtiging ontving de freule bezoek van driehonderd personen, groot en klein. De eerste patiënt is een meisje van ongeveer twaalf jaar bedekt met zweren. De freule, bijgestaan door twee verpleegsters, zal zelf ook hulp bieden.
Enkele artikelen uit het reglement:

- In het Beetster ziekenhuis worden opgenomen lijders of lijderessen aan in- of uitwendige ziekten.
- Niet opgenomen worden 'besmettelijke zieken', krankzinnigen en zieken, wier verblijf storend zou zijn voor de overige verpleegden.
- Voorafgaande aanvraag is wenselijk.
- De voeding en verpleging geschieden kosteloos voor onvermogenden. Meergegoeden betalen *f* 0,30 per dag.

- Genees- en heelkundige hulp, alsmede medicijnen, komen niet voor rekening van de inrichting.
- De zieken zijn vrij in de keuze van hun geneesheer.
- De zieken mogen naar verkiezing hun eigen kleren dragen of die van de inrichting.
- De zieken mogen dagelijks tussen half drie en vier uur bezoek ontvangen.
- Het ontvangen van versnaperingen, zonder voorkennis van de directrice of verpleegsters is ten strengste verboden.
- Niemand heeft recht langer dan drie achtereenvolgende maanden in de inrichting verpleegd te worden.
- Een langer verblijf wordt slechts bij uitzondering toegestaan.

Al in februari 1895 wordt aangekondigd, dat Jonkvrouwe De Vos van Steenwijk met haar ziekenhuisinrichting van Beetsterzwaag naar Heerenveen gaat vertrekken. Daar is al een gebouw gehuurd aan de Verlengde Dracht.

Cornelia Anna Agatha Albertine baronesse de Vos van Steenwijk (1854 – 1940) Collectie Vellinga.

In Beetsterzwaag betreurt ieder, die bekend was met wat deze Jonkvrouwe aldaar voor de armen deed, dit besluit ten zeerste. Er staat nergens vermeld waarom de verplaatsing zo snel na de opening al moest gebeuren. D.M. van der Woude laat in zijn artikel weten, dat de freule in Beetsterzwaag last kreeg van malaria en op grond daarvan haar activiteiten naar Heerenveen verplaatst heeft.

Freule De Vos van Steenwijk was geboren op 26 februari 1854 te Meppel. Ze was een telg uit het vermaarde, bemiddelde geslacht De Vos van Steenwijk. In haar jonge jaren had ze veel in het buitenland gereisd. Freule Anna was een kleine, tengere maar pittige dame. Niets ontging haar. Ze was streng voor personeel en patiënten. Maar voor alles was ze rechtvaardig. Het eerste ziekenhuis werd naderhand door haar niet vergeten. De Vereniging voor Wijkverpleging te Beetsterzwaag kreeg een jaarlijkse bijdrage van ƒ25,- . Contacten met oud-patiënten werden schriftelijk onderhouden. Het laatste deel van haar leven bracht ze door in Arnhem, waar ze op 7 mei 1940 is overleden. Ze is begraven te Zwollerkerspel.

Het Beetster Ziekenhuisje was gevestigd in het derde pand van links. Het tweede pand van links is de bakkerij van Folkert Beekkerk; naderhand van Sipke Slager. Collectie Vellinga.

Nog het één en ander over Christiaan en Jan de Haan:
Drachtster Courant 20 oktober 1900. Door de staatsraad Huber is in een openbare vergadering van de Raad van State rapport uitgebracht inzake het beroep van de heer Chr. De Haan te Beetsterzwaag tegen het besluit van B. en W. van Opsterland, waarbij hem voor een proeftijd vergunning is verleend tot oprichting van een inrichting tot het bereiden van kaasstremsel. De Koninklijke beslissing volgt later

10 september 1904. De firma C. de Haan en Co. ontvangen een zilveren medaille voor de Friesche Stoomkaasstremselfabriek. De hoofdzaak van de stremselfabriek was het leveren van stremsel aan de zuivelfabrieken; bijzaak waren limonade en kogelbier.
14 maart 1914: Kerkvoogden en pastorie-voogden te Beetsterzwaag verzoeken om een bijdrage in de kosten van een te leggen riolering tussen het erf van de pastorie en de stremselfabriek. Thans bestaat daar ter plaatse een greppel waar alle mogelijke vuil in wordt geworpen. De gemeente heeft er ook belang bij dat het wordt opgelost omdat het water van de straat er ook passeert. De gemeente stemt gunstig op dit adres. Er zullen buizen worden gelegd, die worden onderhouden door de adressanten.

De Haan had de burgemeester tuk!
In september 1918 werden door de burgemeester in de stremselfabriek drie vaten lebmagen in beslag genomen. Ze waren verstopt in kasten en een lege bedestee. De partij magen had De Haan gekocht buiten de distributie om. De lebmagen zijn op grond van frauduleus vervoer in beslag genomen. In oktober kwam het vervolg. De partij was in het arrestantenlokaal achter het toenmalige gemeentehuis opgeborgen toen men ze naar elders wilde overbrengen, kwam men tot de ontdekking dat de vaten leeg waren. Na onderzoek bleek dat de deur van het lokaal was opengebroken. De politie ging op onderzoek uit en vond in de fabriek een gelijke hoeveelheid van het vermiste. Er werd direct beslag op gelegd. Een der leden van de firma moest voor verhoor naar de rechtbank te Heerenveen. Deze is later weer op vrije voeten gesteld.

Rond 1934 stond schuin voor deze woning een boom die Jan de Haan wilde laten kappen. Hiervoor werd geen toestemming verleend. Jan had zich van tevoren laten inlichten wat de hoogte van de boete zou zijn. Daarna heeft hij de houthakkers Jochum en Jan van Houten het werk laten uitvoeren. 's Ochtends om vier uur werd begonnen. Om negen uur lag de boom. Burgemeester Bleeker ging 's morgens naar het gemeentehuis. Hij zag de boom en vroeg wie de opdrachtgever was. Het werd hem duidelijk. Jan de Haan heeft de boete van *f*30,= keurig betaald.

Drachtster Courant 9 april 1937. Plaatselijk Belang: Besproken werd een bestuursvoorstel om de sloten lopende om en achter de tuin der pastorie te dempen en te voorzien van buizen voor waterafvoer, alsmede om de reed naast mevrouw Bogstra (Hoofdstraat 29) te verharden. Voor de benodigde werken wilde Plaatselijk Belang de gemeente *f*200,= in de kosten aanbieden. Na uitvoerige discussie werd alzo besloten.

23 juli 1937: De erven van C. de Haan en F.H. de Haan te Beetsterzwaag hebben bezwaar tegen het vaststellen van de rooilijn door de stremselfabriek c.a. B. en W. merken op dat het projecteren van deze rooilijn noodzakelijk is om in de toekomst aan de daarnaast gelegen reed de nodige breedte te kunnen geven. Het pand is betrekkelijk oud en de richting van de reed maakt deze oplossing tot de meest voor de hand liggende. De schade zal krachtens de te stellen schadevergoedingverordening vergoed worden.
Deze reed zou de Pastorielaan worden en de brand met de daarop volgende afbraak van het gebouw in 1950 kwam dus goed uit.

Pastorielaan. Foto Jelle Terluin, 2014

HOOFDSTRAAT 25

BEWONINGSGESCHIEDENIS

1810 - 1842 **Bakker** Auke Compaan met zijn gezin. (Zie genealogie Compaan)

1845 – 1873 **Bakker** Folkert Beekkerk met zijn gezin. (Zie verhaal over de familie Beekkerk)

1873 – 1917 **Bakker** Sipke Slager met zijn gezin. (Zie genealogie Slager)

1917 – 1956 **Bakker** Jan Sipke Slager met zijn gezin.

Bakkerij Slager ca. 1905

v.l.n.r.
Elisabeth Slager,
Trijntje Slager-Bijlsma,
Sipke Jans Slager,
Marten Keuning, zoon van de fotograaf,
Jan Sipke Slager,
Dirk Meinsma.

Foto gemaakt door slager Johannes Keuning, zwager van Sipke Slager.
Collectie Vellinga.

1950 Brand verwoest de bakkerswinkel en –woning. De bakkerij bleef gespaard door de brandmuur.

1951 Herbouw door timmerbedrijf L. Schulting te Beetsterzwaag voor *f* 14250,-

1956 De bakkerij werd overgenomen door de bakkers van Beetsterzwaag: Y. Bruinsma en M. van der Vegt.

Interieur bakkerij Slager

Links: Jan Sipke Slager, rechts van hem Hielke Hylkema, die ook wel eens hielp bij bakker Van der Vegt. De andere knechten onbekend. Collectie Vellinga.

Ca. 1956 Hierna is er een **naaischool** van Bettie Wedman (ENSAID) in gevestigd geweest in de oude bakkerij en de **kapperszaak** van Jitze ("Knip") Koopman in de voormalige winkel. Na het overlijden van Jitze had Jannie Moed uit Nij Beets er een dameskapsalon in. Na haar kwam er een **antiekzaak** in voor korte tijd.

1982 **September:** Afbraak van het hele complex en bouw van het nieuw **postkantoor**.

1983 – 1995 **Postkantoor** van de P.T.T.

1996 – 2007 "Groentejan"; een **groentenspeciaalzaak** van Jan O. Tijseling is in het pand gevestigd.

2008 – heden "Kiezzel" , Oud en Nieuw; een **winkel in antieke en nieuwe dingen** van Jelly Kampen. De luifel van het postkantoor verdwijnt en maakt plaats voor een nieuwe entree.

Krantenfoto van het nieuwe postkantoor. De architect heeft bij zijn ontwerp gekeken naar het exterieur van de oude bakkerszaak.

"KIEZZEL , Oud en Nieuw" , Hoofdstraat 25
Foto Jelle Terluin, 2013

2015 Op 1 februari sluit Kiezzel zijn deuren. Het pand staat nu leeg.

Recensie van het stuk "Allegearre Lokkich" blijspil yn trije bedriuwen fan Folkert Beekkerk uit de Bergumer Courant van 1883.

Den Haag, bij Joh. Ykema. Nu ze in Den Haag "Frysk" beginnen uit te geven, hebben wij waarlijk geen mistrouwen op het herleven onzer schoone, zachte, welluidende moedertaal. Brave Joh. Ykema, sokke mar mear. Bovenstaand boekje is door iemand geschreven, die twee zaken ontbrak, nl. kennis der spelling en de wetenschap hoe men de toneelen regelt. Het is in drie bedrijven, dat zegt het nederlaten van 't gordijn, maar voor het overige loopen de personen af en aan, zonder eenige aanwijzing. Dit is nu wel geen bezwaar, maar 't maakt, althans in het lezen, de toneelen minder begrijpelijk. Doch het is ons, in weerwil van spelling en verdeeling, te doen, om den inhoud. Welnu, de intrige is zeer eenvoudig. Liefde en min spelen de hoofdrollen en de onverwachte thuiskomst van een voor twintig jaren verdwenen echtgenoot is verrassend en levert temeer een bewijs dat de titel goed gekozen is.
Pagina een-en-twintig aan 't slot en twee-en-twintig eerste gedeelte hebben wij waarlijk geestig gevonden. Het is een stuk met zang, waarom de wijzen er niet bij opgegeven? Over 't geheel is 't een stuk, dat 't spelen wel bevallen zal en 't spelen ook wel waard is.
Zit er niet veel diepte in, daar tegenover staat weer, dat alles in een kieschen vorm, opwekkend en vroolijk wordt aangeboden. Wij plaatsen dit stukje gaarne op het repertoir onzer kunstuitoefenende Friesche tooneelisten.

KORTE GENEALOGIE COMPAAN

I. KLAAS DOUWES COMPAAN
geboren ca. 1757
overleden 8 oktober 1817 te Gorredijk
huwt Elisabeth Aukes
geboren ca 1754
overleden 5 oktober 1832 te Beetsterzwaag

II. AUKE KLAZES COMPAAN
geboren ca. 1779
overleden 14 april 1853 te Rottevalle
Bakker te Beetsterzwaag van vóór 1810 tot 19 febr. 1842
Bakker Compaan blies op zijn hoorn als het brood klaar was.
huwt Klaaske Jans van Leek
dochter van Jan Hermanus van Leek en Johanna Luitzens Nieuwenhuis.
geboren ca. 1774
overleden 12 december 1843 te Rottevalle
Kinderen:

III.1 JAN AUKES COMPAAN
geboren ca. 1808 . Onderwijzer te Leeuwarden. huwt aldaar met Jacoba Johanna Burggraaff op 27 juni 1834. Auke Klazes Compaan geeft per notariële akte toestemming tot dit huwelijk. (Akte opgemaakt bij notaris F.Tj. Posthumus te Beetsterzwaag, 23 juni 1834.

III.2 ELYSABETH AUKES DIJKSTRA COMPAAN
geboren ca.1810 te Beetsterzwaag.huwt te Beetsterzwaag op 26 april 1832 met Anne Hedmans Bijlsma, zoon van Hedman Annes Bijlsma (timmerman te Beetsterzwaag) en Jeltje Johanna Lolkema, geboren te Beetsterzwaag. (Opmerkelijk is de naam *Dijkstra* in haar naam) Elysabeth overlijdt in Opeinde op 9 mei 1845.

III.3 JOHANNA AUKES COMPAAN
geboren 28 februari 1814 te Beetsterzwaag, huwt te Beetsterzwaag op 10 mei 1838 met Johannes Hedmans Bijlsma, timmerman te Beetsterzwaag, zoon van Hedman Annes Bijlsma en Jeltje Johanna Lolkema. Johanna overlijdt op 27 juni 1862 in Rottevalle.

III.4 ANTJE AUKES COMPAAN
geboren 6 april 1816 te Beetsterzwaag.
Antje krijgt op 28 juni 1843 een buitenechtelijke dochter: Alida Klasina Compaan. Antje huwt in Smallingerland op 22 juni 1849 met Klaas Jans de Jong, geboren te Oldelamer ca. 1823, zoon van Jan Klazes de Jong en Leentje Klazes van der Schuit. Jan is schipper van beroep en Antje wordt in een akte *"strohoedenmaakster"* genoemd. Antje overlijdt op 19 mei 1887 in Smallingerland.

Opmerkelijk dat Elysabeth en Johanna trouwen met twee broers schuin aan de overkant van de straat, Anne en Johannes Hedmans Bijlsma. Johannes was smid te Rottevalle, Anne te Lippenhuizen. Hun vader was timmerman op Hoofdstraat 36.

DE FAMILIE BEEKKERK

De ouders van bakker Folkert Beekkerk stammen uit Leeuwarden en zijn getrouwd in 1810. Die tijd was een slechte tijd voor ons land. We maakten deel uit van Frankrijk en Napoleon zette het volk steeds verder onder druk, vooral financiële druk om zijn veldtochten te financieren. Onze handel, vooral met Engeland was door het Continentaal stelsel stilgelegd en de douane patrouilleerde langs de kust om sluikhandel te voorkomen. Onze jongens moesten dienst nemen in het Franse leger en vechten voor niet-Nederlandse belangen. Dat zette kwaad bloed. De armoede van de bevolking nam schrikbarende vormen aan. Bedelarij en landloperij waren schering en inslag.

De familie Beekkerk in Leeuwarden is een welvarende familie. De grootvader van Folkert Beekkerk was kunstschilder. Hij had in de jaren 1774 – 1776 het schilderwerk geleerd bij Johannes van Drecht te Amsterdam en vestigde zich op 31 mei 1777 op de Oranje-Eewal te Leeuwarden als schilder van voornamelijk historische en zinnebeeldige onderwerpen en nu en dan een landschap. De broer van zijn grootvader, Haye Beekkerk, was koopman te Leeuwarden. In 1782 was hij medeoprichter van de vrijmetselaarsloge De Friesche Trouw, was bouw- en meubelmeester, commandant van de gewapende burgerwacht en ontvanger van de lijfrenten in Friesland. Een zeer bemiddeld man. Hij was tevens voogd van de Stadsarmenkamer en als zodanig liet hij zijn wapen in het collecteboek van de Zuid- en Noord-Oldehoofsterespels tezamen met andere voogden afbeelden.

Het wapen Beekkerk is een sprekend wapen. Er staat een kerk op een beek en het baantje van de wapenvoerder in de gewapende burgerwacht wordt verbeeld door het gehelmde hoofd.

Het zijn vooral drie, nogal uiteenlopende eigenschappen, die het geslacht Beekkerk hebben gekenmerkt: kunstzinnigheid (zowel de schilderkunst als literair), zin voor het militaire, zich in de schutterij botvierend en een zowel in handels- als fiscale ambtenaarscarrières tot uitdrukking komende zakelijkheid.

De vader van Folkert Beekkerk koopt voor *f*4000 het huis Weaze D 30, waar hij zich als koopman vestigt. Na 1814 vertrekt hij met zijn vrouw naar Heerenveen en tenslotte naar Ommerschans als kolonist. Ommerschans was een bedelaarskolonie behorende tot de Maatschappij van Weldadigheid. Deze instelling had in 1819 de Ommerschans in bruikleen gekregen om daar bedelaars en landlopers uit het hele land op te voeden tot een nuttig leven. Tenminste dat was het doel. Waarom Wouter Beekkerk naar Ommerschans vertrekt, zonder gezin, is niet bekend. Maar in 1826 komt hij daar te overlijden. Mogelijk is het gezin tot armoede vervallen en heeft hij zich schuldig gemaakt aan landloperij of bedelarij en is daarvoor opgepakt en veroordeeld tot heropvoeding in Ommerschans.
Folkert is pas 7 jaar als zijn vader daar sterft. Zijn moeder verdient de kost als *koopvrouw* of *winkeliersche*. Haar oudste kind, Wouter, komt te overlijden als hij 8 ½ jaar oud is. Ook haar eerste drie kinderen zijn jong gestorven. Kindersterfte komt enorm veel voor in de 19de eeuw en is een smartelijk gebeuren in de gezinnen. Folkert is als enig kind in leven gebleven. Zijn moeder hertrouwt met Jan Ottes van Hasinga, ontvanger der directe belastingen en accijnzen te Oosterlittens, alwaar ze ook overlijdt op 16 november 1841. Het gezin van Wouter Beekkerk zal het niet ruim hebben gehad, omdat zijn vrouw de kost moest verdienen als koopvrouw of winkelierske. Folkert zal door zijn moeder bij een bakker in de leer zijn gedaan. Deze jongen heeft er kennelijk alles aan gedaan om de armoede te ontvluchten door een goede vakman te worden. Waar hij het bakkersvak heeft geleerd is onbekend. Waarschijnlijk is dat in Heerenveen geweest. Mogelijk is hij als bakkersknecht in Sneek terecht gekomen, waar hij Grietje Kijl

leert kennen, en waar hij op 4 mei 1845 mee in het huwelijk treedt.
In 1845 ziet hij zijn kans schoon om zich als zelfstandig bakker te vestigen door een te koop staande bakkerij in Beetsterzwaag aan te kopen. De koopakte wordt op 11 januari 1845 gepasseerd bij notaris Arnold Andreae te Beetsterzwaag. Het betreft huis en bakkerij nr. 45 te Beetsterzwaag. Zijn voorganger was Auke Klazes Compaan, die de bakkerij op 19 februari 1842 aan Ruurd Jacobs Koopmans Visser te Grouw had verkocht voor ƒ2550. Blijkbaar heeft de bakkerij drie jaar leeg gestaan, want Folkert Beekkerk koopt het pand voor minder dan de helft: ƒ1095. De verkoper is dan Albert Melles Koopmans te Beetsterzwaag. Deze heeft blijkbaar de onverkoopbare bakkerij voor een zacht prijsje van Ruurd Jacobs Koopmans Visser overgekocht.
Na zijn huwelijk vestigt Folkert Beekkerk zich dus in Beetsterzwaag, waar hij tot zijn dood in 1891 zou blijven.
Hier worden ook zijn drie kinderen geboren, waarvan de enige zoon, Wouter, slechts enkele maanden oud wordt. Zijn oudste dochter, Johanna Maria, blijft ongehuwd en wordt 40 jaar. Zij overlijdt vóór haar vader te Beetsterzwaag. Ze heeft waarschijnlijk gediend in de winkel van haar vader, want haar moeder stierf al in 1873. De tweede dochter, Baukje, trouwt in 1871 met Christiaan de Haan, vervener van beroep. Dit echtpaar krijgt vijf kinderen, drie zonen en twee dochters.
Baukje is de enige erfgenaam van haar vader in 1891.
Folkert had ook kunstzinnige gaven: hij schreef een toneelstuk *"Allegearre lokkig" blyspul yn trye bidryuwen,* dat in 1883 in Beetsterzwaag werd opgevoerd en waarin zijn knecht Sipke Slager en zijn toekomstige vrouw Trijntje Bijlsma een rol speelden.

De voormalige knecht van Folkert Beekkerk, Sipke Slager, nam de zaak over. Er is echter geen koopcontract bekend.
Zie verder het verhaal over de familie Slager.

Bron voor een deel: Genealogysk Jierboekje 1956, blz. 36 – 43.

Van het bovengenoemde toneelstuk is een soort herinneringsboek samengesteld dat alleen bestaat uit de foto's van de bestuursleden van de Vereniging tot "Nut en Genoegen" en de spelers van het stuk. Van de opvoering van dit toneelstuk is slechts één verslag terug te vinden in de Bergumer Courant. Verder is alleen dit herinneringsalbum, dat gebonden is in paars fluweel met in goud opdruk: "***Allegearre lokkig***" ***F. B. 22 november 1883*** overgebleven.

Trijntje Roels Bijlsma
Zij speelde de rol van Gelske.

Sipke Slager
Hij speelde de rol van Jelmer.

Zie voor de recensie van het toneelstuk onder Hoofdstraat 25.

KORTE STAMBOOM SLAGER

I. **Albert Wietzes SLAGER**
huwt Elisabeth Jans BUMA

Albert Wietzes, wonende Noorderdragten 332, neemt de familienaam SLAGER aan voor hemzelf, en zijn kinderen: Bontje 31 jaar, Aukjen 27 jaar, Hiltje 24 jaar, Wietze 21 jaar en wonende te Gorredijk, Jan 18 jaar, Trijntje 14 jaar en Lolkjen 8 jaar. Register Naamsaanneming Mairie Drachten deel 2 folio 32, 15 februari 1812.

Deze naam had duidelijk iets te maken met zijn beroep: dat van SLAGER of vleeshouwer. Voor zijn kleinzoon Jan Jans Slager is dat ook zeker.

II. **Jan Alberts SLAGER**
geb. ca. 1793 te Drachten
ov. 27 jan. 1854 te Drachten
gehuwd 26 juni 1819 te Drachten met
Hielkje Jans Veenstra
geb. jan 1799
kinderen: Elisabeth, Albert, Jan, Janna.

III. **Jan Jans SLAGER**
geb. 4 apr. 1829 te Dragten
ov. 18 nov. 1870 te Dragten
"vleeschhouwer" te Dragten
gehuwd 9 mei 1857 te Beetsterzwaag met
Froukjen Sipkes Boonstra
geb. 2 dec. 1830 te Gorredijk
ov. 15 dec. 1916 te Drachten
Kinderen:
Jan, Sipke, Albert, Marten, Ane, Marten;
en uit het 2e huwelijk van Froukje met Auke Fokkes van der Kuip, eveneens vleeshouwer te Drachten: Fokke en Maria.

IV. **Sipke Jans SLAGER**
geb. 14 jan 1860 te Drachten
ov. 8 sept. 1928 te Beetsterzwaag
bakker te Beetsterzwaag
gehuwd 9 mei 1889 te Beetsterzwaag met
Trijntje Roels BIJLSMA
geb. 14 nov. 1863 te Beetsterzwaag
ov. maart 1946 te Beetsterzwaag
kinderen:
Jan Sipke, Elisabeth en Maria.

V. **Jan Sipke SLAGER**
geb. 23 sept. 1890 te Beetsterzwaag
ov. 15 juli 1974 te Beetsterzwaag
bakker te Beetsterzwaag
gehuwd 30 okt. 1916 te Huizum (Leeuwarderadeel) met
Saakje Halbesma
geb. 27 juli 1889 te Hardegarijp
ov. 20 aug. 1967 te Beetsterzwaag
Kinderen:
Sipke Jan, Trijntje, Halbe Heerco en Heerco Halbe (een tweeling)

VI. **Halbe Heerco SLAGER**
geb. 1 febr. 1923 te Beetsterzwaag
ov. 26 apr. 1998 te Beetsterzwaag
postkantoorhouder te Beetsterzwaag
gehuwd 14 febr. 1951
te Beetsterzwaag met
Tjaltje Feenstra
geb. 20 sept. 1920 te Drachten
ov. 31 aug. 2013 te Akkrum
kinderen:
Jan en Ettje.

Slagers werden bakker

Artikel in De Woudklank van 11 juni 1998 door Hans de Jong naar gegevens van Thom Vellinga.

De meermalen gehoorde opmerking: wat vreemd dat een bakker Slager heet, blijkt historisch gezien toch gefundeerd te zijn: vóór de Slager's voor de hete oven stonden, waren voorgangers wel degelijk vleeshouwers geweest.

Voordat Sipke Slager bakker in Beetsterzwaag werd, waren zijn voorgangers Auke Clazes Compaan (die op zijn hoorn blies om zijn dorpsgenoten op de hoogte te brengen dat het brood klaar was) en Folkert Beekkerk. Deze laatste deed de bakkerszaak over aan Sipke Slager.
Wie was Sipke Slager?
Hij was afkomstig uit het vleeshouwersgezin Slager uit Drachten. Zijn vader overleed op jonge leeftijd, evenals zijn stiefvader Van der Kuip.
De oorspronkelijk uit Gorredijk afkomstige moeder Froukje Boonstra, vond het van het grootste belang dat de slagerszaak bleef draaien. Ze liet dan ook de rouwadvertenties van beide echtgenoten eindigen met de zin, dat 'de affaire op denzelfden voet zou worden voortgezet'.
Moeder overleed in 1916 op 86-jarige leeftijd. Ze had behalve haar beide echtgenoten ook vier van haar acht kinderen overleefd.
Sipke kwam in 1883 al in de historie van Beetsterzwaag voor. Hij was bakkersknecht bij Folkert Beekkerk en speelde mee in het door zijn baas geschreven toneelstuk "Allegearre Lokkig". Op 9 mei 1889 vindt het huwelijk van Sipke Slager en Trijntje Bijlsma plaats.

Zware koek

Als Slager zijn zaak begint, laat hij direct al van zich horen via een advertentie in de krant, waarin hij zijn koek aanprijst. De koek overtrof volgens hem de Heerenveenster. Slager's koek was behalve te Boornbergum en Drachten ook bij zijn schoonmoeder Bijlsma verkrijgbaar, die na het overlijden van haar man de kost moest verdienen als winkelierske.

Donderdag 30 Mei 1889.

DE ZWARE KOEK,
die de HEERENVEENSTER
overtreft,
is van S. SLAGER te Beetsterzwaag.
Te bekomen bij: C. BOOSMAN, Drachten.
K. v. d. VEEN, "
J. JONGSMA, Boornbergum.
Wed. R. BIJLSMA, Beetsterzwaag.

Drachtster Courant

Jan Slager, de oudere broer van Sipke, was slager in Drachten. Hij is degene geweest, die het familiebedrijf van vleeshouwer heeft voortgezet. Hieronder twee advertenties van Jan Slager:

Drachtster Courant 1902 en ca. 1900

Ondergeteekende heeft geslacht een fijne vette jonge KOE, wegende 850 ℔, afkomstig van den heer VAN WELY, Olterterp, wordt morgen afgebakt.
Tevens verkrijgbaar versche BOTERHAMWORST, per ons 12 ct. en dik eigengerookt droog SPEK.
Onder aanbeveling,
J. J. SLAGER.

Door de aanhoudende stijging der veeprijzen zijn de gezamenlijke slagers genoodzaakt de prijzen van het RUNDVLEESCH
5 cts. per pond te verhoogen
en worden deze alzoo met heen 45 cts., zonder heen 50 cts. per pond.
S. BERGSMA. S. R. KUIPERS.
A. v. d. KUIP. M. KEUNING.
R. R. KUIPERS. H. KLASEMA.
J. SLAGER. JOH. KEUNING,
Beetsterzwaag.

Sipke laat zijn producten niet alleen beoordelen door zijn klanten, maar ook door het station voormaalderij en bakkerij te Wageningen. Het melkbrood, de andere broodsoorten en de door hem geleverde beschuit voldoen aan de eisen.

Carrissel

Een broer van Sipke, Albert, is bakker in Wolvega. In 1912 laat Albert in de bakkerij van zijn broer Sipke in Beetsterzwaag een nieuwe kneedmachine zien, een zogenaamde carrissel, prijs *ƒ* 750,- . Wel handig van Albert om zo zijn afzetgebied te vergroten. Behalve met broodbakken houdt "Sweachster" Sipke zich ook met andere dingen bezig. Hij is bestuurslid van de IJsclub, lid van Plaatselijk Belang en beoefent de schaaksport, biljart en kan het kaarten ook niet laten.
In 1927 doet Sipke mee aan de gemeenteraadsverkiezingen. Hij staat op een onverkiesbare plaats en zal min of meer als 'trekker' hebben gefungeerd. Een jaar later wordt hij ziek. Hij had een gezwel aan zijn been. Volgens veearts Eggink, die tegenover hem woonde, was het niet raadzaam voor Slager zich te laten opereren. Toen dit toch gebeurde, overleed Sipke kort daarna.

Vanaf 1917 was de bakkerszaak al in handen gekomen van Sipke's zoon Jan. Hij had tussen 1911 en '14 verschillende stageplaatsen gehad, o.a. bij Sjoerd Halbesma in Leeuwarden. Hier leerde hij Sjoerds zuster Saakje kennen, met wie hij later in het huwelijk trad. Ook in Soestdijk, waar gezorgd moest worden voor koninklijke taarten en in Den Haag leerde Jan de kneepjes van het vak. Jan was een vernieuwer, een allround vakman. Dit was van

Afdruk van een wikkel om een beschuitbus, afkomstig van de fam. Slager. Op de gevel staat: Confiseur, cuisinier. Bakker Slager was de eerste in het dorp, die deze woorden gebruikte.

de gevel van de bakkerij af te lezen. Slager had kwaliteiten zowel als cuisinier als confiseur. Voor het klaarmaken van een uitgebreid diner draaide hij zijn hand niet om. Als er op Harinxma State of Lauswolt feesten waren, kwam Slager opdraven om schalen met eten te verzorgen. Ook als de adel op jacht ging en uitrustte in een boerderij, werden smakelijke hapjes verzorgd. Hij liet ze o.a. door zijn zoon Halbe bezorgen. Deze ging dan op de fiets, met een vuurtrommel met saucijzen in de hand op weg. Deze trommel was van metaal met briketten onderin, met daarboven een rooster waarop de lekkernijen lagen. Als de tocht lang was, moest de trommel steeds even van hand verwisselen. Het mag wel duidelijk zijn, dat de saucijzen niet bestemd waren voor de drijvers.

'Sterke staaltjes'

Tijdens Wereldoorlog II kreeg bakker Slager controle door de Duitsers. Het vervelende was, dat hij (clandestien) een flink aantal eieren had gekocht. Slager bedacht zich geen moment en gooide de eieren over de schutting in de tuin van buurman Bouke Pultrum.
De Grüne Polizei was in de oorlog gevestigd naast de bakkerij (nu 'Prins Heerlijck').
In 1943 hadden de geallieerden Bremen zwaar gebombardeerd. Dat was voor de familie Slager niet zo leuk, omdat de zonen Halbe en Heerco daar verbleven. Bakker Slager vond er iets op om aan informatie over de tweeling te komen. Hij vroeg aan een buurman, in casu een Duitse luitenant of die ook connecties in Bremen had. En wat bleek? De luitenant was toevallig uit Bremen afkomstig via de veldpost werd de vrouw van de luitenant van een en ander op de hoogte gesteld. Korte tijd daarna schreven de zoons naar Beetsterzwaag, dat alles veilig was en zij in goede gezondheid verkeerden.

Lindt-chocolade

Vlak na de oorlog werd Jan Slager gebeld door Hans Oosting van Lauswolt met de vraag of hij ook chocolade had. Het volgende gesprek ontspon zich:
Slager: 'Zeker meneer. Ik heb fijne Zwitserse chocolade van Lindt.'
Oosting: 'Stuur dan maar wat.'
Slager: 'Hoeveel had u gedacht?'
Oosting: 'Dat verrekt me niks.'
Slager: 'Komt in orde, meneer!'
Jan Slager had net een flinke zending ontvangen en riep schallend door de bakkerij: 'Halbe …. Alle Lindt chocolade naar Lauswolt!'
Een zeer groot pakket gaat naar Lauswolt met de nota, want Slager dacht (en zei): 'Als het

Hans Oosting niks kan verdommen, dan mij ook niet. Vlugger kan ik het niet verdienen.
Hans Oosting reageerde niet. Hij betaalde gewoon de nota en …. heeft vele jaren Lindt-chocolade kunnen eten.

In de zaak werden behalve brood en banket ook verschillende soorten wijn verkocht. Er was ook snoep verkrijgbaar in de etalage lagen rollen VS-pepermunt. Zo nu en dan waren er rollen verdwenen. Helaas voor de snoepers, maar het was slechts etalagemateriaal.
Juffrouw Rumscheidt van de Cornelia Stichting was een zeer zelfstandig type. Ze ging bij Slager achter de toonbank eigenhandig haar spullen zoeken. En wat deed de bakker? Hij draaide de rollen om, ging voor de toonbank staan en vroeg wat er van haar dienst was.
Jan Slager was niet alleen een bekwame banketbakker maar ook een humoristische man. Alleen als er rekeningen moesten worden betaald, was de humor bij hem ver te zoeken. Hij had een hekel aan al die zakelijke rompslomp. Als hij er uiteindelijk toch serieus mee bezig moest zijn, nam hij de grote stopfles met rekeningen mee naar de kamer en wilde dan absoluut niet gestoord worden.

De bakker had de steenkolen in zijn bakkerij niet in een aparte ruimte opgeborgen, maar simpelweg voor de oven laten deponeren. Dat was in zijn visie veel handiger. De kolen konden dan zo in één beweging in de oven worden geschept.

In de bakkerij hingen dwangbevelen van de belastingdienst op een rijtje. Eens kwam belastingcontroleur Bob Krikke met het doel geld te innen. De bakker knoopte een gezellig praatje aan met Krikke, terwijl zoon Halbe opdracht kreeg de betaling in het naastgelegen postkantoor zo snel mogelijk in orde te maken. Aan het eind van het gesprek vroeg Krikke of Slager de belasting nu wilde betalen. Jan zei dat hij dit al gedaan had. Halbe werd er bij gehaald om het afschrift van de betaling te laten zien. Krikke, zeker niet op zijn achterhoofd gevallen, kon aan de datumstempel zien, dat de betaling slechts korte tijd van te voren plaats had gevonden.
Mevrouw S. Slager hoorde veel van zulke grappen aan. Ze was het niet altijd met de gang van zaken eens. Ze was een stuk serieuzer. Nog een bijzonderheid in Jan Slager's karakter: hij was voor de duvel niet bang.

(Thom Vellinga geeft de volgende bronnen aan van zijn verhalen: de Drachtster Courant, de familie Slager en A. v.d. Werff)

Brand
Op 29 september 1950 brengen de kranten het in vrij grote opmaak: 'Grote brand in buurt van Beetsterzwaag! Twee huizen afgebrand.'
Op 20 maart tekent Thom Vellinga het volgende persoonlijke verhaal op van de brand. 'Halbe lag te slapen in de bedstee. De hond beet naar de bijen. Het beestje jankte. Hier werd Halbe wakker van. Hij zag toen dat een lampje boven de divan een vuurbol werd. Waarschijnlijk kortsluiting. Het vuur greep snel om zich heen. De zolder brandde ook al. De ouders sliepen achter de brandmuur. Naast de bakkerij woonden in het voormalige ziekenhuis, later de stremselfabriek van Jan de Haan, de gezinnen Bouke en Auke Pultrum. Jan zag zijn eigendom gevaar lopen en waarschuwde de brandweren uit Drachten, Gorredijk en Heerenveen. Het was moeilijk om bluswater te krijgen. De familie Slager heeft de nacht doorgebracht in "Hotel De Klok". Coenraad Loopstra had Halbe de raad gegeven zich goed te verzekeren. Dat was echter nog niet gebeurd. De serviezen waren verbrand, maar de meubels, bestemd voor Halbe en zijn toekomstige vrouw stonden gelukkig nog veilig bij meubelzaak Van den Akker.
De winkel en het woonhuis waren totaal uitgebrand. De bakkerij was door de brandmuur gespaard gebleven.
Het naastgelegen pand, eigen aan Jan Foppes de Haan, werd zwaar geteisterd. Het bovenhuis, bewoond door de familie B. Pultrum brandde uit; de benedenwoning van de familie A. Pultrum kreeg naast brand- ook waterschade.

Herbouw
Bakker Slager heeft een noodwinkel achter de bakkerij gehad. Er werd toen gebakken bij Van der Vegt.
De winkel werd herbouwd, het stremselfabriekje niet. De herbouw van de winkel en woonhuis voor de heer J. Slager werd gegund aan de plaatselijke timmerman L. Schulting voor *f* 14.250,- .

De prachtige winkelpui keerde helaas niet terug.

De nieuwe winkel van bakker Slager. Foto Th. Vellinga (1977)

Op de plaats van het stremselfabriekje kwam de ingang van de Pastorielaan.

In de Leeuwarder Courant van 8 maart 1911 stond een berichtje dat bakker Slager en zijn buren veel last hadden van ratten. Vanmiddag is hij op jacht geweest met 2 honden. Er zijn 46 van die knaagdieren gevangen, wat een grote verlichting is.

Drachtster Courant 12 november 1957

J.S. SLAGER 35 jaar "wijkbestuurder"van Groene Kruis in Beetsterzwaag

(van onze correspondent, A. v.d. Werff)

Een van de nuttigste verenigingen in het dorpsleven van Beetsterzwaag is zeker de vereniging voor wijkverpleging, ook van "Het Groene Kruis" genoemd, die voorziet in de materiële en lichamelijke noden van vele zieke medemensen.

Het woord "wijkverpleging" zegt het reeds, dat men mensen die ziek en gebrekkig zijn wil bijstaan door middel van materiaal en vakkundige verzorging. Dit laatste in de vorm van een "zuster" die de titel kreeg van "wijkverpleegster" maar in de wandeling steeds "de zuster" wordt genoemd,want van deze vrouwen die dagelijks hun moeilijke taak uitoefenen in de gezinnen waar dit nodig is, wordt vaak zeer veel geëist.

Lange jaren was zuster Swaak in het dorp een welkome en soms, door haar doortastendheid, een gevreesde persoonlijkheid. Na haar vertrek heeft zuster Van der Meulen deze taak reeds weer jaren vervuld. Maar buiten deze onmisbare personen heeft ook een wijkverpleging, een vereniging die door particulier initiatief tot stand kwam, enkele andere personen nodig om de zaak te laten draaien.

Nu is het een bekend feit dat voor bestuursfuncties in de dorpsverenigingen weinig animo bestaat, zodat wanneer een vereniging een bestuurslid heeft dat 35 jaar lang de zaken heeft behartigd, dit een unicum kan worden genoemd. Welnu, de wijkverpleging Beetsterzwaag heeft een dergelijk bestuurslid en in deze maand zal de heer Slager dit jubileum mogen herdenken.

Helaas is de juiste datum niet meer vast te stellen, want door een zware brand ten huize van deze functionaris werden de notulenboeken vernietigd.

Als opvolger van J.M. Keuning nam de heer Slager in 1922 de functie van penningmeester over. Toen ook de secretaris overleed en er geen gegadigden waren voor dit ambt, nam de heer Slager ook dit maar aan zich, zodat hij secretaris-penningmeester werd en daarmee als het ware met de vereniging was getrouwd.

De harmonie in dit huwelijk is steeds boven alle lof verheven geweest en door met hart en ziel voor de wijkverpleging te strijden, als dit nodig was, bleef de vereniging levenskrachtig.

Ook toen in de bezettingsjaren onder vreemde vlag moest worden gevaren liet de heer Slager de zelfstandigheid niet varen en ondanks het feit dat sommige medebestuursleden wel eens in dubio stonden, gingen alle brieven, papieren en dreigementen in het vuur onder de bakkersoven. Met de heer Slager jubileert een bestuurslid met wie het prettig samenwerken is en die over een onuitputtelijke dosis humor beschikt, een gave die hij op ieder terrein weet te gebruiken.

Jan Sipke Slager

Drachtster Courant 2 mei 1972

Zilveren medaille van Groene Kruis voor 80-jarige J.S. Slager.

Beetsterzwaag. –

Elf jaar nadat de heer S. Slager afscheid nam van de Vereniging Wijkverpleging Het Groene Kruis

Beetster-zwaag en Omstreken, werd hem vrijdagmiddag tijdens een bijzondere bestuursvergadering in hotel De Herder alsnog de zilveren Groene Kruis-medaille met de zilveren speld uitgereikt. Het was burgemeester E. Talstra van Dantumadeel, die de thans 80-jarige oud bestuurder van het Groene Kruis, de onderscheiding als voorzitter van de provinciale vereniging overhandigde. Het geschiedde in aanwezigheid van het bestuur van de plaatselijke vereniging, vertegenwoordigers van andere plaatsen en van de heer Th. De Groot, oud-directeur van de provinciale Groene Kruisvereniging.

J. S. SLAGER
BEETSTERZWAAG
TELEFOON NO. 14

CONFISEUR, CUISINIER
FIJNE BONBONS EN
CHOCOLADEWERKEN
COMESTIBLES ENZ. ENZ.

Advertentie uit 1925

De herbouwde winkel van bakker Slager. Door de brandmuur bleef het achterste gedeelte van de bakkerij staan. De bakkerij werd in 1956 gesloten. Daarna kwam er in het voorste gedeelte een kapperszaak. In het achterste gedeelte heeft Bettie Wedman het naaiatelier van de ENSAID gehad. Foto omstreeks 1964, via de fam. Slager. Collectie Vellinga.

Van bodenloop naar hulppostkantoor: historie van 150 jaar

Beetsterzwaag. - In 1850 werden de eerste hulppostkantoren gesticht waaronder in Beetsterzwaag, ressorterende onder het hoofdkantoor te Drachten. Voordien werden de postzaken sedert 1811 aan zogenaamde distributiekantoren afgedaan. De heer J.J. van den Berg werd bij Koninklijke beschikking tot de eerste brievengaarder benoemd.
Aanvankelijk kon men alleen brieven verzenden en ontvangen. De reden waarom in Beetsterzwaag zo spoedig een kantoor werd gevestigd, moet worden toegeschreven aan het feit dat vele inwoners tot de zogenaamde "eerste stand" behoorden. Van de "brievengaarder" (en later kantoorhouder) werd dan ook verlangd dat hij op correcte wijze met het "meer gegoede publiek" kon omgaan ……

In 1876 verliet de heer Van den Berg de dienst en hij werd opgevolgd door J. Vrijburg. Het postvervoer vond in die tijd plaats onder geleide van een postbeambte, enige malen per dag met de paardentram Drachten – Heerenveen v.v., in latere jaren door de stoomtram.
Onderweg hield de tram op verschillende plaatsen stil om de brievenbussen te lichten. Bij staking van de tramdienst, zoals bij zware sneeuwval, moest de Tramweg Mij. voor een ander vervoermiddel zorgen, slee of paard en wagen en bij uitvallen zonder dringende redenen diende de Maatschappij een boete te betalen …..thans wordt de post met een auto vervoerd, een veel snellere en efficiëntere manier van transport.
De heer Vrijburg ging in 1900 met pensioen. De heer G. Schroor nam zijn plaats in. De notabelen van het dorp waren toen van mening dat het kantoor postaal van groter betekenis was geworden en daarom werd van die zijde aangedrongen op vestiging van een hoofdkantoor, een poging die echter mislukte.
Plaatselijk Belang boekte een succesje toen in 1912 in Nij Beets een postinrichting werd gevestigd, waarvoor zij sinds 1903 had geijverd. Dat had voor het kantoor te Beetsterzwaag evenwel het gevolg dat een besteller werd overgeheveld naar Nij Beets en het loketverkeer aanmerkelijk terugliep. Zelfs moest het salaris van de brievengaarder aan die nieuwe situatie worden aangepast!
Om nog een paar ontwikkelingen te noemen: in 1906 werd de postinrichting hulptelefoonkantoor en twee jaar later werd het kantoor als een der eersten aangesloten op het interlokale telefoonnet. Daardoor werd het kantoor van toenemende betekenis, hetgeen in 1920 resulteerde in de classificatie van "eerste klas hulpkantoor". Toen waren naast de kantoorhouder nog drie bestellers in dienst.
In 1924 verliet de heer Schroor de post. Op de vacature van kantoorhouder kwamen veel sollicitanten, zelfs van buiten de provincie. De keuze viel tenslotte op de heer K. Groen uit Steenwijk, die daar tweede klas kantoorbediende was. Door het steeds stijgende toeristenbezoek had de kantoorhouder het druk in de zomermaanden. Hij kreeg dan vaak één uur per dag hulp van een besteller.
In 1927 werd tot ieders vreugde de gasverlichting van het kantoor vervangen door elektrische verlichting. De heer Groen kon er maar een jaar van genieten, omdat hij in 1928 werd overgeplaatst. Zijn opvolger, de heer E. Wiersma, bleef er tot 1944. Gedurende die periode (1941) werd het telefoonnet te Beetsterzwaag geautomatiseerd, weliswaar op dat gebied een vooruitgang, maar de postale betekenis van het hulpkantoor werd er door aangetast en het zakte af tot vierde klas kantoor. Dat duurde niet lang, want in 1948 werd het derde klasserschap bereikt.
Voor de tegenwoordige kantoorhouder, de heer H.H. Slager, werden de postzaken ter plaatse nog beheerd door diens schoonvader, de heer H. Feenstra, afkomstig uit Drachten. De heer Slager was sinds 1949 in Beetsterzwaag werkzaam als hulpbesteller en vervangend kantoorhouder. In 1955 volgde hij zijn schoonvader op. De heer Feenstra was een "snelle loper" om met de heer Slager te spreken. "Ik koe him amper byhâlde as wy tegearre op paad wienen …", vertelde de heer Slager. Ondanks zijn hoge leeftijd (73) kan men de heer Feenstra nog dikwijls kwiek en met gezwinde pas door het dorp zien lopen.

Het hulpkantoor te Beetsterzwaag is nog steeds derde klas. De heer Slager heeft drie bestellers onder zich. Hij blijft aan de Hoofdstraat wonen.

2 juli 1969 Drachtster Courant

Wel een verbetering, dat houten gebouwtje, maar ...

Beetsterzwaag had permanent postkantoor gewild

(Van een onzer verslaggevers)
BEETSTERZWAAG heeft een nieuw postkantoortje gekregen, een houten gebouwtje, dat is opgetrokken aan de rand van het parkeerterrein in het centrum van het dorp (aan de Pastorielaan). Een doelmatig, netjes kantoor, maar het dorp had graag een wat meer representatief en in elk geval permanent postkantoor gehad.
De PTT heeft aan die wens geen gevolg gegeven en de PTT is ook in Beetsterzwaag baas..

In 't verleden is dat anders geweest. In de postale geschiedenis van het dorp staat geschreven, dat in 1850 het eerste hulppostkantoor werd gesticht. Dat was in hetzelfde jaar, dat de eerste postwet van kracht werd op grond waarvan postkantoren konden worden ingericht. Hoe is het mogelijk dat Beetsterzwaag er zo vroeg bij was, terwijl andere dorpen – soms met een veel grotere bevolking – nog jarenlang moesten wachten?

Voorkeursbehandeling

Dat kwam omdat het in het adellijke Opsterlandse dorp zoveel mensen van de z.g. eerste stand woonden en die kregen van de PTT een voorkeursbehandeling. Helaas, in deze tijd van vervlakking telt niet de kwaliteit, maar de kwantiteit, zodat het kan gebeuren, dat in het naburige proletarische Gorredijk een permanent postkantoor van een ton of vier wordt gebouwd, terwijl Beetsterzwaag het moet doen met een houten kantoortje van 30.000 gulden.
Burgemeester H. Posthuma zei het zo natuurlijk niet tijdens de opening, maar hij sprak wel openlijk uit, dat het gemeentebestuur op een permanent gebouw had gerekend. Want Beetsterzwaag heeft echt wel toekomst. Het houten kantoor was hem achteraf beslist niet tegengevallen. Het was in elk geval een verbetering in vergelijking met de krappe ruimte in de woning van kantoorhouder H. Slager. Overigens had die behuizing als voordeel, dat er behalve een voordeur, ook een achterdeur was, waar de heer en mevrouw Slager na sluitingstijd nog wel eens de service verleenden, die men in grote kantoren niet vindt.
De heer L. Wierda als vertegenwoordiger van de middenstand maakte zich daar zorgen over, want het nieuwe kantoor heeft geen achterdeur. De heer Slager stelde hem meteen gerust: "It kantoar is nij, mar de man bliuwt deselde". En goede verstaanders weten het dan wel.

Genoeg over de geschiedenis. De opening vond plaats in hotel De Herder, waar door de heer L.L. Wolters, directeur van het postdistrict Leeuwarden en door mr. H.J. Moltmaker, directeur van het kantoor te Drachten (waaronder het hulppostkantoor te Beetsterzwaag ressorteert) korte toespraken werden gehouden. De heer Wolters vertelde, dat de PTT bij voorkeur elementenbouw toepast, omdat er dan zo gemakkelijk kan worden uitgebreid. En de PTT bouwt niet meer voor de eeuwigheid, omdat ook postkantoren snel verouderen. Na de toespraak van de burgemeester, waarbij hij ook nog de hoop uitsprak, dat t.z.t. toch een permanent kantoor in de Opsterlandse hoofdplaats gebouwd zal worden, boden de heren Postma (Plaatselijk Belang) L. Wierda (middenstand) en Sj. van Kammen, directeur van de Amro-bank te Drachten gelukwensen aan.
De heer Van Kammen vertelde, dat de Amro-bank de kantoorruimte in de woning van de heer Slager heeft afgehuurd en daarin een kaskantoor gaat vestigen, dat mogelijk kan uitgroeien tot een bijkantoor.
De postkantoorhouder Slager bood tot besluit een antiquarische laklamp aan de heer Moltmaker, waaraan de sleutel van het nieuwe kantoor bevestigd was. Met die sleutel werd het kantoortje daarna vlot geopend.

Wandelen

De geschiedenis van de post in Beetsterzwaag gaat verder dan het eerder genoemde jaar 1850. In 1811 was er al een brievengaarder, een zekere J.J. van den Berg. Hij was een ervaren brievenbesteller. Als particuliere postbode in dienst van de toenmalige baron Van Harinxma thoe Slooten kuierde hij met een adellijke missive rustig naar Lemmer. Teruggekeerd in Beetsterzwaag nam hij een half uurtje rust en wandelde vervolgens met een andere brief naar Leeuwarden.
Dat waren nog eens PTT-ers. Ze keken niet op een uurtje meer of minder en de cao kon hun gestolen worden.
Omstreeks 1876 werd het al anders. Toen bestond kantoorhouder J. Vrijburg het om een terechtwijzing van de Harinxma's te weerstaan. De baron beklaagde zich schriftelijk over de trage bezorging van aan hem gerichte stukken. Postkantoorhouder wist zijn plaats niet. Hij schreef doodleuk terug, dat de aantijging gestaafd moest worden met bewijzen alvorens hij de klacht in behandeling kon nemen. De geschiedenis vermeldt niet of Vrijburg voor zijn vrijmoedigheid ook met verbanning heeft moeten boeten.

1983

Nieuw postkantoor in Beetsterzwaag

Verlaagde balie landelijke noviteit

Postkantoor Beetsterzwaag meest kompleet uitgerust voor gehandicapten-gebruik

Beetsterzwaag. – Door enige gezamenlijke handelingen te plegen, hebben burgemeester Van Bodegom en leerlingen van de mythylschool van Lyndenstein donderdagmiddag jl. het nieuwe postkantoor te Beetsterzwaag geopend. Aan de toegang voor gehandicapten via een automatisch werkende schuifdeur en de voor die categorie verlaagd geplaatste postzegelautomaat en brievenbus, is als noviteit in den lande ook een lage balie toegevoegd. Voorzieningen, die vandaag de dag in gezamenlijk overleg tot stand worden gebracht, maar waaraan eerder bijna niet te denken viel, aldus kwam daaromtrent naar voren in het dorpshuis.

Burgemeester mr. Joost van Bodegom en de kinderen van de mythylschool van Lyndenstein in Beetsterzwaag hebben gisteren het nieuwe postkantoor in Opsterlands hoofdplaats geopend. Na veertien jaar de postzaken in een "noodgebouw" aan de Hoofdstraat (beter: Pastorielaan) te hebben afgehandeld, kan men nu terecht in een door Van Manen en Zwart getekend en door Reitsma gebouwd pand terecht. De kinderen van Lyndenstein waren voor de plechtigheid uitgenodigd, omdat de PTT-directie het revalidatiecentrum had uitgenodigd om mee te denken over de nieuwbouw.

Resultaat is, dat het gebouw zodanig is aangepast, dat de gehandicapten er zonder problemen terecht kunnen. “Zo zou het”, zei dr. Ubbo Voerman van Lyndenstein, “overal moeten zijn. Eigenlijk zouden er geen bouwvergunningen meer af moeten worden gegeven, wanneer openbare gebouwen niet bereikbaar zijn voor gehandicapten.”
Jasper Postma van Plaatselijk Belang Beetsterzwaag noemde het gebouw een aanwinst voor het straatbeeld in Beetsterzwaag.
Burgemeester Van Bodegom was het roerend met hem eens. Kantoorhouder Halbe Slager zei de vertrouwde sfeer in het nieuwe gebouw wel te zullen missen. Hij “moet” nog een half jaar. “Ik bin hjir begûn as waarme bakker en ik hâld op as kalde plakker”, zei hij. Op de plaats waar het kantoor is gebouwd stond vroeger de bakkerij die generaties lang werd gedreven door de Slagers, dat zodoende.

Halbe Slager achter het glas met ingebouwd spreekvenster in het hulppostkantoor te Beetsterzwaag.

Pupillen van Lyndenstein openden het nieuwe postkantoor van Beetsterzwaag. Rechts achter mr. Joost van Bodegom, burgemeester van Opsterland.

Het nieuwe postkantoor te Beetsterzwaag
Sjouke Riemersma gaat met zijn kind postzegels kopen. Zomer 1983

Drachtster Courant 1 februari 1984

POSTKANTOORHOUDER HALBE SLAGER FAN WAARME BAKKER OANT KÂLDE PLAKKER

Door Durk Geertsma

BEETSTERZWAAG – Vandaag wordt Halbe Slager uit Beetsterzwaag 61 jaar. Vandaag neemt hij ook afscheid als postkantoorhouder van het kantoor in Beetsterzwaag na een ambtsperiode van 34 jaar. De heer Slager begon als hulp in de bakkerij van zijn vader. Dat verklaart ook de opmerking op het 25-jarig huwelijksfeest van de heer en mevrouw Slager: "Fan waarme bakker oant kâlde plakker". Zijn hele leven woonde de heer Slager in Beetsterzwaag. "Se moatte my hjir weibrâne".

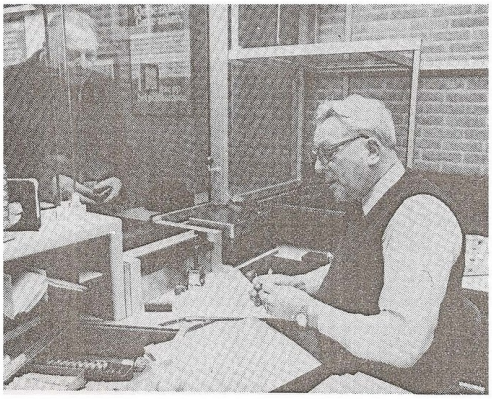
De heer Slager begon na de oorlog als "feint" bij zijn vader Jan Sipke Slager in de bakkerij. Slager behaalde o.a. het middenstandsdiploma. Door de gesteldheid van zijn vrouw Tjaltje Feenstra, was het beter om de bakkerij te verlaten. Schoonvader Feenstra werkte bij de PTT en tipte de heer Slager toen er een vacature als hulpbesteller vrij kwam. In de eerste jaren was de heer Slager plaatsvervangend postkantoorhouder in o.a. Wijnjewoude en Nij Beets. "De tillefoan moast doe noch trochferbûn wurde, dat ik wie de stoppenspecialist".
In '62 of '63 ("dat wit ik net mear") volgde hij zijn schoonvader op. Het postkantoor was toen nog gevestigd in het huidige onderkomen van de Amrobank aan de Hoofdstraat (nr. 29). Enige tijd terug werd het huidige moderne postkantoor in gebruik genomen en dat was voor de heer Slager een prettige ervaring omdat het kantoor in zijn geboortehuis gevestigd is. Toch heeft het nieuwe gebouw ook

nadelige punten. “Ik doch it wurk mei alle wille, mar de gesellichheid is fuort. Eartiids sieten je mei de bestellers yn ien romte. No is dat skieden. Dat is spitich.”

De contacten met het publiek zijn wel leuk. De heer Slager beschouwt zichzelf als een verbindingsman. “Ik siz altyd: jo moatte foar 40% ambtner wêze en foar 60% by it publyk hearre”. Ook de kinderen hebben een goede plaats in het hart van “ome postkantoor”. Daarom hebben ze de afgelopen dagen allemaal een reep gekregen. “Der wie ek ien dy sei: goede reis, dat dy snapte der neat fan”.

Uit vroegere jaren weet Slager zich nog te herinneren: “De belesting moast ek op it postkantoar betelle wurde. Yn Weinterp wiene der wol minsken dy’t de hiele boel oan my joegen en fregen oft ik it efkes yn oarder bringe woe. As hja dan letter werom kamen dan betellen hja flot. Se seagen it net iens mear nei. As ik dan middeis op ‘e fyts nei hûs ta gong, dan siet der wol gauris in bosk woartels of in krop sla yn de fytstas. As ik dêr dan mei thús kaam sei de frou: “Hast wer ien holpen?”

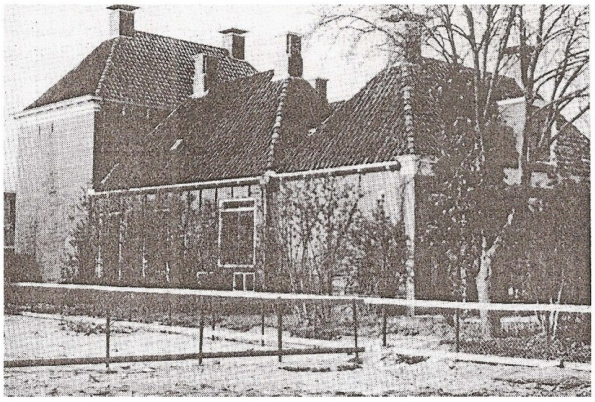
Verenigingen
Van vele verenigingen in Beetsterzwaag is de heer Slager voorzitter, secretaris of penningmeester geweest. Een greep: de schaakclub, de voetbalclub, muziek, zang, Doarpsrûnte en de zangfederatie. Verder zat hij regelmatig in jubileumcommissies. “De frou sei wolris: do komst ek allinnich mar thús om te sliepen.” Met de intocht van Sinterklaas is de oud-postkantoorhouder ook nauw verbonden en verder zal hij zich in de toekomst bezig gaan houden met de organisatie van een avond voor zangkoren en muziekverenigingen uit Beetsterzwaag. Andere liefhebberijen zijn vissen, fietsen, kaartspelen in het dienstencentrum en zijn volkstuintje. “Dat is mear in praattúntsje.”
Vanavond wordt in het dorpshuis afscheid van de heer Slager genomen. Er is nog geen opvolger benoemd. Dat laatste vindt Slager jammer.

Halbe Slager helpt één van zijn laatste klanten aan postzegels. “Ik sil it jo de lêste dagen noch efkes djoer meitsje”, zegt hij lachend.

HOOFDSTRAAT 23

Van Herenhuis tot Prins Heerlijck

Gezicht op de oostgevel van het gebouw Hoofdstraat 23 in 1980, toen het postkantoor ernaast nog gebouwd moest worden. Foto Ernst Huisman.

Collectie Vellinga.

De Woudklank
25 juli 1991

Van Herenhuis tot Prins Heerlijck

door Ernst Huisman

Het gebouw Hoofdstraat 23 in Beetsterzwaag, waarin sinds kort het restaurant 'Prins Heerlijck' gevestigd is, heeft zowel letterlijk als figuurlijk een rijke geschiedenis. Het is in verschillende fasen gebouwd, wat vooral aan de daken te zien is. Het middendeel, dat in verband met de grootte met een dubbele kap gedekt werd, is het oudste, zodat de voorgevel oorspronkelijk op zo'n zeven meter uit de straat lag, bij de voor de restaurantvestiging nodige verbouwing was die gevel met raampartij nog duidelijk te herkennen.
In het speciekohier (belastingkohier) van 1802 stonden ter plaatse nog twee 'leedige camers' vermeld met een, om geen schoorsteengeld te hoeven betalen, dichtgemaakte schoorsteen. Het jaar daarop (kohier ingaande 1 mei) waren beide perceelsnummers verenigd en werd het daaronder vermelde huis bewoond door Tinco van Teijens, die al jarenlang eigenaar was. Hij heeft het royale pand (schoorsteengeld voor 2 ½ schoorsteen was veel) dus toen laten bouwen. De huurwaarde, die voor de twee 'camers' met daarbij behorende landerijen in het reëelkohier (een soort onroerendgoed-belasting) op dertig gulden was gesteld, werd nu verdubbeld, wat ook wijst op een huis wat paste bij de eigenaar-bewoner. Die was secretaris bij de grietenij Utingeradeel geweest en had zich vijf jaar eerder vanuit Oldeboorn gevestigd in een huis naast dat van zijn broer Oene en zuster Hijma, ter plaatse van het huidige Bordena. Samen met hun broer Benedictus, die op Fockensstate woonde, hebben Tinco en Hijma (Oene was intussen overleden) in 1803 de helft van de bouwkosten van de nieuwe kerk betaald; de andere helft nam Reinhard baron van Lijnden voor zijn rekening. De familiewapens in de windwijzer op de kerk getuigen daar nog van. Met de sloop van de oude, bouwvallige kerk en toren werd op 4 maart 1803 begonnen, om die door nieuwbouw, 'veel voortreffelijker en kostbaarder', te vervangen. Omstreeks dezelfde tijd moet dus Tinco van Teijens zijn nieuwe woning hebben betrokken.

Nadat Tinco, die niet getrouwd was, in 1808 op tachtigjarige leeftijd was overleden, hebben de erven het huis waarschijnlijk een paar jaar onbewoond gelaten. De eerstvolgende bekende bewoner Zeger van Arnhem Cloeck die hier bijna veertig jaar predikant was geweest en zich na zijn afscheid in 1806 met zijn vrouw in Drachten gevestigd had. Vijf jaar later keerde het echtpaar naar Beetsterzwaag terug en bewoonde het huis tot hun dood, de vrouw in 1833 en de 'rustend leraar' op 93-jarige leeftijd het jaar daarop. Van hem werd verteld dat hij in de Franse tijd als (gematigd) patriot in Beetsterzwaag rond de vrijheidsboom gedanst zou hebben.
De erven Van Teijens bestonden, nadat Hijma als laatste van haar generatie in 1816 ongetrouwd was overleden, alleen nog uit de kinderen van Benedictus, met name Etta Arnolda, Sake en Oene. Toen zij alle drie meerderjarig waren, hebben zij in 1828 de goederen verdeeld en is het door de dominee bewoonde huis op naam van Oene gekomen. Uit het omstreeks die tijd ingestelde kadaster blijkt dat schuin achter het huis, aan de westkant, op het perceel een stal met wagenhuis stond. Er achter lag een bijbehorende boomgaard, die zich uitstrekte tot het Kerkepad en de breedte besloeg van de Van Lijndenlaan tot de Pastorielaan.

Na de dood van dominee Cloeck werd de kantonrechter Ferdinand Adriaan van Boelens de bewoner. Hij was weduwnaar: zijn vrouw was twee dagen vóór het overlijden van de dominee in het kraambed gestorven. Zij werd met haar twaalfdagen oud geworden dochtertje begraven op de familiebegraafplaats in Olterterp. 's Winters zal het huis tevens zijn bewoond door zijn moeder en zusters (zijn vader grietman Ambrosius Ayso van Boelens, die eigenaar was van het gehele dorp Olterterp, was ook in 1834 overleden), want het is wel het winterhuis van de anders op Slot Boelens in Olterterp wonende familie Van Boelens genoemd. De verbindingen waren in die tijd nog zodanig dat een geregeld contact van die familie met de notabelen van het buurdorp in de winter een verblijf aldaar noodzakelijk maakte.

In 1847 verhuisde de kantonrechter een paar huizen naar het oosten en werd hij als huurder opgevolgd door dokter Joachimus Lunsingh Tonckens, die in juli van dat jaar in Leeuwarden getrouwd was met Helena Aletta Koumans Smeding. Zij kenden de familie Van Teijens doordat de moeder van mevrouw Tonckens een vriendin was van de drie jaar jongere Etta Arnolda, mogelijk daterend uit de tijd dat Etta in Leeuwarden op kostschool was. Met haar dochter, dus de latere mevrouw Tonckens, had zij dikwijls bij de Van Teijens gelogeerd. Zij werden nu praktisch buren, want Etta, Sake en Oene, die alle drie ongetrouwd bleven, woonden met twee dienstboden waar nu Bordena staat. De achtererven waren alleen van elkaar gescheiden door een laan ter plaatse van de huidige Pastorielaan, die naar een aan het Kerkepad staande boerderij van de Pastorie liep. Al gauw na de komst van het dokters-echtpaar werd het boven de rest van het huis uitstekende voorhuis bijgebouwd. Bij de onlangs plaats gehad hebbende verbouwing, werd in het plafond van een voorkamer een in potlood geschreven notitie zichtbaar: "G. Vrijburg en Hedman Bijlsma, zouder vast-slagen, 16 mei 1848". Gerben Vrijburg was naast timmerman ook kastelein, op de plaats, waar nu de Friesland Bank is (nu – 2014 – tandkliniek Ike). Hij werd de vader van o.a. Willem Vrijburg, die bekendheid kreeg als Fries toneelschrijver en bovendien juist honderd jaar geleden als eerste socialist in Nederland tot wethouder gekozen werd. Hedman Sakes Bijlsma heeft zich later als timmerman in Ureterp gevestigd. Zo'n tien jaar na de bouw werd het huis, waarin uiteraard ook praktijkruimte was ondergebracht, weer vergroot, en wel door een aanbouw aan de achterkant. Dit kan verband gehad hebben met de groei van het doktersgezin, waarin inmiddels drie dochters geboren waren. Later zouden er nog twee volgen. Welke vormen van gebruik dit op de huidige grootte gebrachte gebouw nadien nog gehad heeft, zal in het vervolg worden beschreven.

De Woudklank
1 augustus 1991

Nadat Froukjen Alberts, de op Fockensstate wonende weduwe van Benedictus van Teijens, in april 1835 was overleden, vestigde haar zoon Sake, nog tot oktober van dat jaar burgemeester van Opsterland, zich op de state. Zijn zuster Etta Arnolda overleed in het begin van 1862, zodat van de drie bewoners van het Huis Teijens (waar nu Bordena staat) alleen Oene overbleef vijf jaar lang, tot zijn dood in december 1866, zou hij de laatste restant van het van Teijens-geslacht vormen.
In de later zo bekend geworden erfeniskwestie, gevolg van het feit dat het echtpaar Tonckens op de soms zeer grote legaten na, het gehele Van Teijens-bezit erfde, zijn verschillende getuigenissen over Oene's gedrag afgelegd, zowel in positieve als in negatieve zin. Met name aan de laatstgenoemde is in de publiciteit altijd veel aandacht besteed. In het kader van de geschiedenis van het huis dat in die tijd door het gezin Tonckens werd bewoond, past van die getuigenissen alleen de in 1912 afgelegde verklaring van een vroegere keukenmeid van mevrouw Tonckens. Toen Etta overleden was, zouden 's avonds laat koffers met inhoud van het sterfhuis naar de woning van dokter Tonckens gebracht zijn via de praktisch aan elkaar grenzende achtertuinen en een plank over een sloot. Dezelfde weg volgde Oene trouwens zelf bij zijn bezoeken overdag aan vooral de keuken van het buur-huis, wat heel normaal lijkt maar in dit geval werd toegeschreven aan Oene's mensen-schuwheid en het niet op straat durven komen.
Na Oene's dood verhuisde het doktersgezin naar zijn woning, die dus door vererving eigendom van het echtpaar was geworden. Zij hadden die eerst wel laten vergroten door de aanbouw van wat nu het hoofddeel van Bordena vormt.
Het doktershuis, waarin ze ruim twintig jaar hadden gewoond voor *f*150,- huur per jaar, was de laatste paar jaar tevens burgemees-terswoning geweest. Tonckens was namelijk met ingang van oktober 1865 burgemeester van Opsterland geworden, wat hij ruim zeven jaar zou blijven. Een kleindochter zou hem later beschrijven als een uitermate gevoelige, zachte en zwijgzame man die, toen hij in zijn armenpraktijk plotseling linnen nodig had om iemand te verbinden en er niets van dien aard aanwezig was, een stuk van zijn overhemd afscheurde.
Het echtpaar verhuurde de door hen verlaten woning, die door de erfenis hun eigendom was geworden, in twee gedeelten. In het ene woonde de gemeente-ontvanger Johannes Ids Kisjes met zijn uit Gorredijk afkomstige vrouw Maria Gerhardus Zwart en twee zoons; in het

andere het gezin Evert Groeneveld de Cock. Toen laatstgenoemde, die ontvanger der registratie was, in 1874 naar Winschoten verhuisde, verkochten de Tonckensen, die al gauw daarna naar Den Haag zouden vertrekken, het pand aan de notaris Gerrit de Jong Posthumus, wiens vrouw Gepke Jans de Haan evenals mevrouw Kisjes, uit Gorredijk afkomstig was. Van notaris Posthumus werd verteld, dat hij als nieuw ingekomene met het hoofd der school, meester Albert Klazes Prakken, door de buurt wandelde en meester bij het Lycklamahûs zijn hoed afnam. Toen Posthumus opmerkte dat hij niemand zag was het commentaar: 'Nee, mar men kin it noait witte'. Het notarisgezin bewoonde eerst de helft van het aangekochte huis, ook nog nadat de familie Kisjes per 'aldemaaiedei' (12 mei) 1875 een andere woning in het dorp betrokken had. Hun helft werd namelijk nog ruim twee jaar verhuurd aan de vrijgezel Freerk van Dalsen Fontein, die Groeneveld de Cock als ontvanger der registratie was opgevolgd. Na Fontein's vertrek in oktober 1877 gebruikte het gezin Posthumus het hele huis, tot zij drie jaar later naar Buitenpost verhuisden.

Nadat de in juni 1881 getrouwde Sweachster zaakgelastigde Jan Wobbes van der Vegt nog even huurder was geweest, werd in januari daarop de uit Amsterdam komende griffier bij het kantongerecht Antonie van Haarlem de nieuwe eigenaar-bewoner. Samen met zijn vrouw woonde hij er zes jaar en verkocht het huis toen vóór zijn vertrek aan de vervener-boterfabrikant Jan Hendricus Lankhorst, die er met zijn gezin ging wonen. Hij kwam uit de bekende touwslagersfamilie uit Sneek ("Us heit hat it mei achterútgean fertsjinne", was zijn gezegde). Zijn vrouw stierf in 1892, acht dagen na de geboorte van een zoon, hij zelf overleed in 1905. het huis werd toen gekocht door de familie De Herder, die de bijbehorende stal en wagenhuis en een in de tuin staande vijftig jaar oude koepel afbrak en het als dependance van hun hotel ging gebruiken. Er werden trouwens niet alleen hotelgasten in onder gebracht (Wim Kan moet er in de tijd dat zijn vader minister was, wel gelogeerd hebben) maar ook diverse huurders, zowel alleenstaanden als kleine gezinnen. De gemeentesecretaris Franciscus Hajonides van der Meulen bijvoorbeeld, aan wie een zitbank bij het speelterrein aan It Merkelân herinnert, heeft er als vrijgezel na een verblijf in het hotel zelf een poos gewoond en later ook de in de eerste aflevering genoemde toneelschrijver en wethouder Willem Vrijburg, eveneens vrijgezel.

In 1932 werd het pand voor de tweede keer notariswoning, doordat notaris Derk Jan Roemeling er zich met zijn gezin vestigde. Vier jaar later werd hij eigenaar en hij woonde er tot 1963, toen de gemeente het perceel van hem kocht. Die liet het nog enige tijd door particulieren bewonen, totdat het werd ingericht voor de huisvesting van de sociale dienst, de gemeentepolitie en de afdeling financiën. Nadat de eerstgenoemde dienst, die van deze drie het langst onderdak heeft gevonden, vorig jaar in het uitgebreide gemeentehuis werd ondergebracht, verkocht de gemeente het perceel. Na een grondige verbouwing, die een aanzienlijke versterking van het statige karakter van het pand betekende, kon hierin onlangs het restaurant "Prins Heerlijck" worden geopend als begin van een nieuw hoofdstuk in een bijna tweehonderd jaar oude geschiedenis.

RESTAURANT "PRINS HEERLIJCK"

In **1991** zijn Bert Zijlstra en Gerland Kiestra begonnen met het **restaurant**, dat ze de naam "Prins Heerlijck" gaven. Zij hebben het oude pand helemaal verbouwd tot restaurant.

Zijlstra en Kiestra hebben de zaak tot september **1998** gerund en toen het bedrijf overgedragen aan de gebroeders Jurjen en Jaap Eerdmans. Jurjen is de manager en Jaap de chef-kok van het bedrijf.

KORTE STAMREEKS LANKHORST

De familie is afkomstig uit de **buurtschap Lankhorst** bij Staphorst. Berend Jansen (van der) Lanckhorst (1657 – 1698) verhuisde naar Kampen.

I. Nicolaas Jurjan Lankhorst
geboren 26 december 1773 te Kampen
overleden 25 april 1863 te Sneek
gehuwd 12 juni 1803 te Sneek
met
Hendrikje Aukes Stam
dochter van Auke Stam en Tietje Boersma
geboren 20 maart 1778 te Sneek
overleden 26 oktober 1852 te Sneek

Nicolaas werd Pasen 1790 bevestigd tot lidmaat van de Ned. Hervormde kerk te Kampen en vertok daarna op 12 april met attestatie naar Groningen. Vanuit die stad als assistent-apotheker naar Sneek. Door zijn huwelijk met Hendrikje Stam nam hij de lijnbaan aan de Woudvaart over van zijn vrouw, welke eigenlijk was opgezet door de 1e echtgenoot van Hendrikje, Feike Ykes uit Heeg. Deze had de lijnbaan aangekocht van hopman Sybren Zeilstra.
Hendrikje Stam, weduwe van Feike Ykes Visser had uit haar 1e huwelijk 2 dochters en was in het bezit van een lijnbaan aan de Kleine Palen te Sneek. Feike Ykes Visser uit Heeg trouwde in 1798 met Hendrikje Aukes Stam uit Sneek. In 1777 had hij een lijnbaan gekocht aan de huidige Rienck Bockemakade. Hij overleed in 1801. zijn weduwe hertrouwde in 1803 met Nicolaas Jurjan Lankhorst, die de touwslagerij ging leiden en ook een uitbreiding realiseerde aan de Prinsengracht.

(Gegevens ontleend aan de stamboom van de familie Lankhorst uit Kampen door P. van der Schaaf op internet.)

Kinderen van Nicolaas Jurjan Lankhorst en Hendrikje Stam:
1. Barend, geb. 14 juni 1804 te Sneek
overl. 15 maart 1807 te Sneek
2. Auke Stam, geb. 1 maart 1806 te Sneek
3. Barend, geb. 22 dec. 1808 te Sneek
overl. 26 okt. 1826 te Utrecht.

II. Auke Stam van Lankhorst
Touwslager te Sneek
zoon van Nicolaas Jurjen Lankhorst en Hendrikje Stam
geboren 1 maart 1806 te Sneek
overleden 26 november 1883 te Sneek
gehuwd 12 juli 1829 te Sneek
met
Agnietta Beckering
dochter van Wilhelmus Beckering en Gatskea Clauxina Menzonides
geboren 19 september 1805 te IJsbrechtum
overleden 23 juli 1873 te Sneek
Kinderen:

1. Nicolaas Jurjan van Lankhorst, geb. 16 nov, 1830 te Sneek
2. Willem Lankhorst geb. 13 febr. 1833 te Sneek
3. Barend van Lankhorst geb. 16 nov. 1835 te Sneek
4. Jan Hendrikus van Lankhorst geb. 6 febr. 1846 te Sneek

De naam van Willem werd bij K.B. van 20 juli 1833 nr. 42 gewijzigd in Willem Beckeringh Lankhorst.

III. 2. Willem Beckering Lankhorst
Touwslager te Sneek
geboren 13 febnruari 1833 te Sneek
overleden 19 mei 1913 te Sneek
gehuwd 29 september 1858 te Enschede
met
Antonia ten Cate
dochter van Berend ten Cate en Aaltjen Stevens
geboren 9 oktober 1831 te Enschede
overleden 4 oktober 1905 te Sneek
kinderen:
1. Auke geb. 5 juli 1859 te Sneek (Zie verder IV. 2.1.)
2. Aaltje geb. 2 jan. 1861 te Sneek
3. Agnietta geb. 28 nov. 1868 te Sneek

III. 4. Jan Hendrikus (van) Lankhorst
Vervener
Zijn gezegde was: **"Myn heit hat it mei efterútgean fertsjinne",** duidende op de touwslagerij.
geboren 6 februari 1846 te Sneek
overleden 7 maart 1905 te Beetsterzwaag
gehuwd 19 maart 1874 te Sneek (Wymbritseradeel)
met
Trijntje Ages
dochter van Age Ages en Hinke Visser
geboren 2 oktober 1852 te Sneek
overleden 26 maart 1892 te Beetsterzwaag
Kinderen:
1. Auke Lankhorst geb. 3 jan. 1875 te Boornbergum
2. Hinke Lankhorst geb. 10 april 1876 te Boornbergum
3. Agnieta Lankhorst geb. 6 sept. 1878 te Boornbergum
4. Age Nicolaas Lankhorst geb. 27 jan 1883 te Boornbergum
   Op 18 april 1883 wordt zijn naam gewijzigd in **Nicolaas Jurjan**
5. Age Petrus geb.Lankhorst 25 juni 1887 te Boornbergum
6. Grietje Lankhorst geb. 25 febr. 1889 te Beetsterzwaag
7. Willem Lankhorst geb. 18 maart 1892 te Beetsterzwaag

Zijn moeder is in het kraambed overleden op 26 maart 1892.

"Jan Hendrikus Lankhorst was vervener. Hij ontgon enkele percelen onder Boornbergum in de Groote Veenpolder van Smallingerland en Opsterland. Aanvankelijk woonde hij te Boornbergum, maar in 1888 kocht hij het pand (nu) Hoofdstraat 23 te Beetsterzwaag en verhuisde naar deze plaats. Hij zou hier tot zijn dood in 1905 blijven wonen. De ondernemersactiviteiten van Jan Hendrikus bleven niet beperkt tot de vervenerij. Hij zag

waarschijnlijk het einde van deze bedrijfstak naderen en richtte daarom rond 1890 in Osingahuizen bij Heeg één van de eerste niet coöperatieve zuivelfabrieken in Friesland op. Heeg was niet toevallig gekozen, want daar kwam zijn echtgenote Trijntje Ages vandaan. Zijn zoons Auke en Nicolaas Jurjan hebben hun leven gewijd aan deze zuivelfabriek die net geen honderd jaar heeft bestaan en overgenomen is door het Nestléconcern. Jan Hendrikus was de jongste zoon uit de Lankhorst familie die de gelijknamige touwfabriek in Sneek bestierde. Omdat hij de jongste was, was er voor hem geen plaats in het familiebedrijf en toog hij daarom eerst naar Boornbergum en later naar Beetsterzwaag om de vervening uit te oefenen."

(Gegevens van Tjebbe van Drooge)

IV. 2. 1. Auke Beckering Lankhorst
Touwslager te Sneek
geboren 5 juli 1859 te Sneek
overleden oktober 1930 te Sneek
gehuwd 1 juni 1889 te Groningen
met
Hendrika Cornelia Margaretha Janssen
dochter van Hindrik Janssen en Cornelia Ennema
geboren 24 september 1869 te Groningen
overleden 1947 te Sneek

Auke Beckering Lankhorst liet in 1907 in Beetsterzwaag op de grens met Olterterp een zomerresidentie bouwen onder de naam "De Horst". Op ansichtkaarten staat de villa, die ontworpen was door de bekende Beetsterzwaagse architect Luitje de Goed, beschreven als "Villa Lankhorst". Het huis werd in 1929 aan Jouke Roelof Stuurhaan verkocht, die het in 1930 heeft laten verbouwen tot hotel-café-restaurant.

IV. 4. 2. Hinke Lankhorst
dochter van Jan Hendrikus en Trijntje Ages
geboren 10 april 1876 te Boornbergum
gehuwd 5 augustus 1903 te Beetsterzwaag (Opsterland)
met
Pier Daniël Poelstra
zoon van Tjebbe Poelstra (Notaris te Heeg) en Geeltje Klazes Brouwer
geboren 13 oktober 1869 te Hallum

Zie huwelijksfoto van het bruidspaar met ouders, familie en gasten in de tuin van het pand aan de Hoofdstraat 23 te Beetsterzwaag (nu "Prins Heerlijkck")

Links het grafmonument van Jan Henricus Lankhorst; rechts dat van zijn vrouw Trijntje Ages op het kerkhof te Beetsterzwaag.
Foto's Jelle Terluin.

Bruidsfoto Poelstra-Lankhorst
5 augustus 1903
achter in de tuin van Hoofdstraat 23

In het midden: bruid en bruidegom: **Hinke Lankhorst** en **Pier Daniël Poelstra**.
Achter het bruidspaar precies tussen hen in, **Jan Hendrikus Lankhorst**. Rechts van hem staan drie heren met een hoed op. De eerste van Jan Hendrikus af gezien is vermoedelijk **Tjebbe Poelstra**, vader van de bruidegom. Hij was destijds notaris in Heeg. Daarnaast **Nicolaas Jurjan**, de op één na oudste zoon van Jan Hendrikus en **Auke**, de oudste zoon.
Daarnaast staat een dame, het gezicht wat verscholen onder een hoed. Dat moet **Beth** (ik denk dat zij Elisabeth heette) **Keuning** zijn, een dochter van de notaris van Beetsterzwaag. zij was verloofd, of toen al getrouwd met de man naast haar, **Henk Leopold**. Dit echtpaar is levenslang bevriend geweest met mijn grootouders. (Zij zijn getrouwd op 12 mei 1904).Helemaal vooraan liggen drie jongens op de grond. De middelste moet **Age Petrus** zijn, die inderdaad begraven ligt met zijn ouders in Beetsterzwaag. links van hem, de strohoed in de hand, is het jongste kind **Willem Lankhorst**.
Dan tenslotte staan naast de bruid de dochters **Grietje**, vooraan met boeket in de hand en daarachter **Agnieta.**

Opgave en foto: Tjebbe van Drooge.

Leeuwarder Courant 30 maart 1991

Gebouw sociale dienst Beetsterzwaag straks omgedoopt tot Prins Heerlijck

Door Fokko Bosker

BEETSTERZWAAG - De nummers van de oude spreekkamers in de voormalige sociale dienst aan de Hoofdstraat in Beetsterzwaag staan nog op de deuren. Waar voorheen werklozen hun formulier inleverden, kunnen straks zakenlieden aanschuiven voor een copieuze maaltijd. Door het stof, de grof uitgebroken muren en de losliggende planken heen, zien Bert Zijlstra (29) en Gerland Kiestra (28) al precies hoe hun restaurant er in juni bij de opening uit moet zien. Doelbewust stappen ze over alle gaten in de vloer heen, terwijl ze tekst en uitleg geven.

De bouwvakkers zijn vorige week begonnen met de sloopwerkzaamheden van de kantoorruimten. Bert, die de scepter over de keuken gaat zwaaien, helpt een handje mee. Hij combineert deze tijdelijke, hem ongewone lichamelijke inspanning, met het runnen van restaurant De Roskam in Kollum. Het is tekenend voor het enthousiasme waarmee de twee de metamorfose van het voormalige onderkomen van de sociale dienst aanpakken. "We zitten al zo'n vijf jaar in Kollum. Zijn daar voorzichtig begonnen. Het loopt goed, maar we zijn nu toe aan een uitdaging van een wat andere orde", vertelt Bert.

Onderwijl loopt de maître de cuisine met Gerland door het nieuwe pand heen, terwijl hij de keuken, personeelsverblijf, buffet, opkamer voor een stemmig strijkje en beide eetzalen aanwijst. Het doet wonderlijk aan, op plaatsen waar voorheen ambtenaren beslisten over de financiële tegemoetkoming aan de minima, de begeleiding van asielzoekers en de steunverlening aan uitkeringstrekkers buiken straks de culinaire liefhebbers uit. "Er komen straks heel andere mensen aan ons loket", voorspelt Bert lachend. Wat hen vooral aansprak in het gebouw was het statige karakter met de hoge plafonds, de diverse grote kamers en de zee aan ruimte in combinatie met de stijlvolle tuin rondom.

"We zijn de laatste maanden alleen nog maar bezig met onze ideeën over hoe het er uit moet gaan zien. Praten nauwelijks ergens anders over", voegt Gerland aan het gloedvolle betoog van Bert toe. Zij zal in het nieuwe etablissement als gastvrouw aantreden. De Roskam liep naar wens, zegt ze. De ruimte voor 35 gasten liet echter weinig groei toe. In 'Prins Heerlijck', zoals het nieuwe à la carte restaurant gaat heten, is plaats voor zeker honderd mensen. "Voor ons is dit beslist geen vijfjarenplan, maar iets van langere duur." Bert: "We hebben er hartstikke veel zin in."

Speurtocht

Toen Bert en Gerland op hun speurtocht naar een goed pand door Beetsterzwaag reden, wisten ze direct bij het zien dat het leegstaande gebouw van de sociale dienst was wat ze zochten. De ambtenaren waren in het voorjaar ondergebracht in een nieuwe vleugel van het gemeentehuis. “Het gebouw leent zich uitstekend voor wat ons voor ogen staat”, meent Bert. Voorwaarde die de gemeente Opsterland van haar kant aan de verkoop verbond, was dat het monumentale pand uit het begin van de negentiende eeuw van buiten niet aangetast wordt door de verbouwwerkzaamheden.

De compagnons hebben daar geen moeite mee. De geel en wit gestreepte ouderwetse zonwering wordt hersteld en ook de groene kleuren die de hoge ramen omlijsten blijven gehandhaafd. De schutting tussen het historische gebouw en het nieuwe PTT-kantoor vervalt. Was een deel van de inwoners van Beetsterzwaag bang voor de gevolgen van de verkoop van de beeldbepalende monumenten in de Hoofdstraat, ook het politiebureau staat op de nominatie verkocht te worden, het plan van de restauranthouders lijkt het adellijke dorp alleen maar ten goede te komen. Op het ruime gazon verrijst in de zomer een terras, afgezoomd met kleine bosschages. De totale investering schat Bert op enkele tonnen.

Ooit bood het pand onderkomen aan een dependance van het later afgebroken hotel De Herder, verderop in de Hoofdstraat. Bert: “Eigenlijk herstellen we dus een oude traditie”. Voordat daar van sprake kan zijn moet het plafond worden uitgebroken, zodat de oude balken tevoorschijn komen. Een kluis, uit de tijd dat er een notariskantoor in het pand gevestigd was, blijft zitten. “Handig om wijnflessen op te slaan”, zegt Gerland glimlachend. De open haard wordt in oude luister hersteld, muren wijken zodat het licht vrij spel krijgt. In korte tijd verandert een donker en sfeerloos kantoor in een restaurant van allure.

Bourgondisch

In de toekomst denken ze er over een klein wijnproeflokaal in de kelder onder te brengen. Bij iedere ruimte past zo een originele bestemming. Het restaurant wordt in warme kleuren geverfd. Zandgeel en rood. De stijl: “Bourgondisch, dus maaltijden met een Frans accent uit een goede keuken”, somt Bert op. De prijzen moeten betaalbaar blijven. Hij denkt aan een personeels-uitbreiding met twee mensen. In drukke periodes aangevuld met de nodige uitzendkrachten. “We willen beslist niet een te deftige sfeer”, beklemtoont hij.

De compagnons hebben zich tevoren georiënteerd in de wijde omgeving. Beetsterzwaag heeft volgens hen een goede naamsbekendheid, ligt toeristisch aantrekkelijk en dicht bij de snelweg en ademt de juiste sfeer. Daarbij komt dat het zuidoosten van Friesland nog economische groei vertoont in tegenstelling tot het gebied rond Kollum.

Andere eetgelegenheden in de omgeving van Beetsterzwaag beschouwen ze niet als concurrent. “We denken dat het een gat in de markt is,” zegt Gerland optimistisch. Aan het welslagen van hun onderneming is hen zoveel gelegen dat hun eigen behuizing boven het restaurant alleen van een hoogst nodig verfje en behangetje wordt voorzien. “Prins Heerlijck” is voor ons het belangrijkste.

Gerland Kiestra en Bert Zijlstra voelen zich prins heerlijk met hun nieuwe restaurant.

Beetsterzwaag – Kosten noch moeite zijn gespaard om het voormalige pand van de sociale dienst te Beetsterzwaag om te toveren in een sfeervol restaurant. ‘Prins Heerlijck’ is de naam van deze nieuwe eetgelegenheid aan de Hoofdstraat. Met het aansnijden van een royaal varkensgebraad werd Prins Heerlijck officieel geopend door burgemeester J. van Bodegom. Alle genodigden mochten daarna meeproeven van dit opmerkelijk stuk braadkunst.

De Woudklank 27 juni 1991

HOOFDSTRAAT 21

1832 Het kadaster van 1832 geeft aan dat het huis eigendom was van Oene van Teyens. Het is dan bewoond door het echtpaar Jacob Sybes Glastra-Hellendoorn. Dit echtpaar kwam al na hun huwelijk in 1810 naar Beetsterzwaag vanuit Gorredijk. Glastra is **verver, glazenmaker en behanger**. Hun 13 kinderen zijn allen in Beetsterzwaag geboren.
Bij de volkstelling van 1829 woonde het echtpaar al op Hoofdstraat 21.

1867 Lucas Jacobs Glastra, geboren in 1831, zet na zijn huwelijk in 1867 het **schildersbedrijf** van zijn vader voort in dit pand en breidt zijn winkelaanbod uit met galanterieën en schildersartikelen. Zijn vrouw is vroedvrouw in Boornbergum en omstreken en Beetsterzwaag, Beets en Olterterp.

1894 Glastra gaat wonen achter nr. 19 aan de laan naar "Het Vierkant" (Lyndenbosch) Deze laan kreeg later de naam Van Lyndenlaan.

1894 Gerk Schroor vestigt in dit pand zijn **boekhandel** en geeft ook ansichtkaarten van Beetsterzwaag uit. Schroor had in 1890 al een boek- en papierhandel in Hoofdstraat 43 (nu de cafetaria). Op een nota uit 1895 van de boek- en papierhandel, vermeldt hij dat men er terecht kan voor: druk- en bindwerk, galanterieën, luxe-artikelen, ook voor sigaren in soorten, eau de cologne, odeurs en zeepen.
Een brand in de winkel, twee jaar later, had verkeerd uit kunnen pakken. Om middernacht werd er alarm geslagen. Gelukkig voor Schroor was een concert van fanfarecorps "Euterpe" in de tuin van hotel "De Herder" net afgelopen. Er waren dus helpende handen genoeg. De bewoners werden gewekt en de glazen ingedrukt, waardoor men in staat was, verschillende brandbare stoffen, als eau de cologne, odeur enz. op straat te werpen. De brand was men spoedig meester. De oorzaak lag waarschijnlijk in het broeien van Bengaals vuur, dat voor in de winkel aanwezig was. Een en ander was tegen brandschade verzekerd.
Gerk ziet dat middenstanders allen iets proberen te verdienen aan de toeristen. Hij laat daarom in 1899 een wandelkaart verschijnen, bewerkt door A.R. Bijlsma te 's-Gravenhage. Op de kaart komen duidelijk alle straat-, grind- en zandwegen, voetpaden, bos, heide, enz. voor. Er wordt aangegeven dat de kaart binnenkort zal zijn uitverkocht. Bij de herdruk zullen kleine foutjes worden verbeterd. De vervaardiger van de kaart is de uit Beetsterzwaag afkomstige Anne Roelofs Bijlsma, architect van gemeentewerken te Den Haag, een broer van bakker Edze Bijlsma.
In 1900 neemt Gerk het telefoonkantoor, tot dan het werk van Jochum Vrijburg, over. Schroor wordt nu brievengaarder. Achter in het pand komt het kantoor met één loket. De bezoekers kunnen het bereiken via de steeg. Rond 1900 worden er in de winkel aan de straatkant ook ansichtkaarten verkocht.
Gerk Schroor is in 1890 gehuwd met Wietske Jongsma. Het echtpaar krijgt tien kinderen, waarvan er één levenloos ter wereld komt en een ander na een jaar is overleden. Op een ansicht begin 1900 gemaakt door Roelof Pieters Lammers voor de winkel van Numan staan drie kinderen Schroor met een dienstbode. Zoon Hendrik kreeg in 1924 een ernstig motorongeluk. In de nabijheid van de Poosten is hij tegen een boom opgereden en bewusteloos aan de kant van de weg gevonden. Per brancard is hij toen naar het ouderlijk huis vervoerd. Hij bleek een ernstige hersenschudding te hebben en tevens een arm- en beenbreuk. Hendrik was onderwijzer te Ferwerd en zou nu als zodanig in Meppel in dienst treden. De patiënt is weer tot bewustzijn gekomen.

Hij was aan de beterende hand.
In 1924 krijgt Schroor eervol ontslag als kantoorhouder bij de posterijen. De winkel wordt wel aangehouden. Het postkantoor wordt overgenomen door Klaas Groen en verplaatst naar Oud Boschlust.
In 1932 bestaat de Christelijke school 40 jaar.

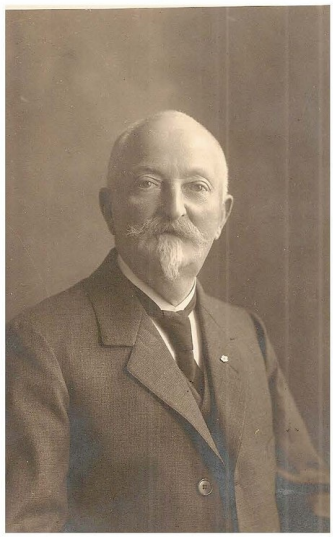

Het bestuur en onderwijzend personeel van de school voor Chr. Volksonderwijs te Beetsterzwaag v.l.n.r. de heeren: H. van Ek (oprichter), J. de Groot (bestuurslid), J. Boonstra (onderwijzer), A. J. Cnossen (penningmeester), Gk. Schroor (voorzitter, tevens 40 jaar bestuurslid), Mej. A. Bos (onderwijzeres), Sj. Bijlsma (secretaris), J. Brouwer (bestuurslid); R. M. Minnema (hoofd der school) en J. Bijlsma (oprichter).

Collectie Vellinga

Gerk is dan voorzitter en tevens 40 jaar bestuurslid van de schoolvereniging "Jonathan". Belangstellenden konden zich in 1921 bij hem melden voor de koop van het opgeheven schoolgebouw te Oud Beets, dat voor alle doeleinden geschikt was. Vandaag de dag staat hier nog het toiletgebouw en de hoofdenwoning als overblijfsel. (Beetsterweg nr. 14)
De boog kan niet altijd gespannen zijn. Gerk was lid van de schietvereniging "Friso". Ook hield hij van vissen. In 1938 was hij erg fortuinlijk. Hij had het geluk met een zgn. zethengel in twee dagen tijd een snoek van twaalf pond, een van elf pond, twee van vier pond en twee van drie pond te vangen.
De kermis in het dorp was een trefpunt van de jongelui van Beetsterzwaag. Iedereen keek weer uit naar de oliebollen- en wafelkraam van Pieter de Bruin, de hoepla (met ringen om voorwerpen gooien), de schiettent, de luchtschommel van Arjaans en Welte's bioscoop. Iedereen? Nee, niet iedereen. Er was een deel van de bevolking, dat vond, dat die "merke" één grote zonde was. Daarom werd er in de "Tent" in de overtuin van de Corneliastichting een anti-kermis vergadering georganiseerd. De entree bleef jarenlang gelijk: 25 cent. Het gebeurde onder leiding van een evangelist en ook o.a. door Gerk Schroor. De jongelui van christelijke huize moesten naar deze

vergadering. Alleen als ze er zaten, hadden velen op dat ogenblik liever op een andere plaats willen zijn.

Gerk Schroor , 1866-1941 *Wietske Schroor-Jongsma, 1868-1929*

Foto's Gerk en Wietske Schroor via H. Landman-Schroor

In 1941 overlijdt Gerk Schroor, die niet alleen een vraagbaak in de boekhandel en het postkantoor is geweest, maar ook functies heeft vervuld in de Nederlands Hervormde Kerk. Na het overlijden van haar ouders zet dochter Janke de winkel voort.

In 1951 stopt ze. De zaak wordt verkocht aan buurman Jelle van den Akker voor f 6233,-. Janke verlaat Beetsterzwaag en overlijdt in 1960 te Amersfoort.

De panden Hoofdstraat 19 en 21 in 2012. Foto Jelle Terluin.

Het pand is eigendom van J. Van den Akker, die er naast woont op nr. 19.

1951- 1971 Van den Akker verhuurt het pand aan diverse **goudsmeden / juweliers / klokkenmakers**, met name M. van der Veen, T. van Sprang en Wiersma.

1955 **Goudsmid** Wiersma koopt het pand van Van den Akker.

1971 Wiersma verkoopt het huis en de winkel aan Roel Huisman, **schilder** van beroep. Huisman begint hier zijn **schildersbedrijf**, dat wordt voortgezet door zijn zoon Remco Huisman. Tot 2009 heeft mevr. Ymkje Huisman-Koopmans hier een winkel in hobbyartikelen gehad.

dec. 1965

24 apr. 1959

2 dec. 1955

“EUTERPE”

Veel ondernemers in Beetsterzwaag waren lid van de muziekvereniging “Euterpe”.
Na terugkeer van een concours in Amsterdam, in 1906, werden ze met het vaandel en de instrumenten op de foto gezet;
Bovenste rij van links naar rechts: Kornelius Glastra, Jan Slager, Jan de Haan, Marten Keuning, Sijmen Lingsma, Sierd Dragstra, Kornelis van der Vegt, Teake Faber, Rein Hellinghuizer, Pieter van der Wal.
Onderste rij: Nico Zuidhoff, Jan van der Werff, Auke Kirkenier, Jelle Schroor, Albert Kirkenier, Klaas Wiebe van der Meer (directeur), Pieter van der Werff en Petrus van der Werff.

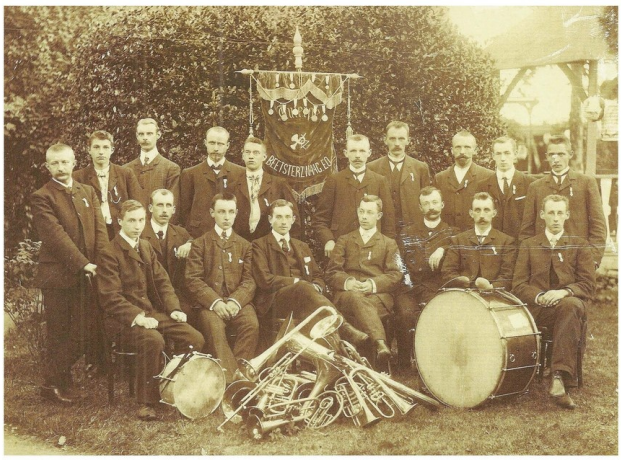

Foto Collectie Vellinga.

STORM BLAAST SWEACHSTER KERSTFAIR OMVER

Warme klanken van het korps klinken door de winderige Hoofdstraat

Een stevige westerstorm gooide donderdag roet in het eten bij de Sweachster kerstfair.

BEETSTERZWAAG – Niet alleen bleven vele kramen onbemand vanwege het stormachtige weer, ook werden enkele stands letterlijk uit de markt geblazen.

Hoewel de sfeervolle kerstfair 's middags nog redelijk weer trof, trok de wind tegen het avonduur fors aan. Tegen 19.00 uur 's avonds werd de markt nog redelijk druk bezocht. En daar moesten bezoekers en standhouders wel enige moeite voor doen. De wind trok aan jassen en kramen. Uitgestalde waar rinkelde en rammelde, een leegstaande kraam schoot zonder waarschuwing omhoog en belandde tussen het publiek.

Het gelegenheidskoor stak zich in gepaste kledij.

Het gure weer weerhield sommige marktkooplui er echter niet van om in sfeervolle kledij hun waren aan te prijzen. Op verzoek van de organisatie hadden zij zich gehuld in kledij passend bij het tijdperk van Charles Dickens.

Stug volhoudend trok een keur aan zangers voorbij in een tent te midden van de markt. Ze brachten de sfeer er goed in en niet in de laatste plaats door de sfeervolle kleding. Ook een klein blaasorkest maalde niet om regen en wind. De warme kerstklanken klonken dan ook door de Hoofdstraat.

Marktkooplui in warme Dickensstijl

Desondanks besloten toch vele standhouders het rond zeven uur voor gezien te houden.
"Dit is niet leuk meer", vertelt de hondenmandverkoper aan degene aan de andere kant van de telefoon..
"Ynpakke?" , vraagt even verderop een collega?
"Ja wis", is het antwoord.

Foto's Tjeerd Geertsma

DE WOUDKLANK
Donderdag 15 december 2011

HOOFDSTRAAT 19

1933 Bij de verkoop van de woning van mejuffrouw Koopmans had D.B. Schroor f 130,-- strijkgeld verdiend. Schroor had tegen Jelle van den Akker gezegd, dat hij belang had bij de woning. Schroor wilde er achter ruimte maken voor een varkenshouderij. Hij wilde varkens slachten. Van den Akker had gezegd dat Schroor hier vast geen toestemming voor zou krijgen. Bij de verkoping kwam Durk B. Schroor naast Riemersma, een zwager van Hendrik van den Akker te zitten. Zo over en weer pratend kreeg Schroor in de gaten dat Jelle van den Akker veel belang had bij de woning. Hij begon er zijn **woninginrichtingszaak** in

1937 In dit jaar kwam er een verdieping op de zaak. Ingeschreven was door D.A. Schroor voor f 4399,-; gebr. Mook voor f 4322,- ; en Hielkema voor f 3795,-. De gunning werd eerst aangehouden. De architect, de heer H. Wiersma had de verbouwing begroot op f 3640,-. Er volgde een tweede ronde, waarop 22 andere aannemers inschreven. Het werk werd uiteindelijk gegund aan Dijkstra & Winters te Langezwaag, die met f 3593,- de laagste inschrijvers waren. Op 24 april van dat jaar vond de opening plaats. Men werd uitgenodigd om de modern ingerichte toonzalen en grote voorraad huis-, salon- en slaapkamermeubelen, alsmede de afdeling karpetten, linoleum, balatum, matten enz. te bezichtigen.

Het bleef niet bij deze ene verbouwing. Er vond nog een uitbreiding naar achteren plaats, zodat de winkel dieper werd. Op een gedeelte van de bovenverdieping kwam toen de tapijtafdeling erbij.

Toen buurvrouw Janke Schroor in 1951 haar woning aan Van den Akker verkocht, kwam achter haar voormalige woning, nadat een schutting was weggehaald, een berging voor cocos en linoleum. De winkel (van Schroor) werd verhuurd aan juwelier Jan van der Meulen uit Joure, die getrouwd was met Popkje Haisma, een nicht van Jelle van den Akker. Ina, een dochter van Jelle, mocht graag bij Jan in het werkhokje achter de winkel vertoeven. Hij draaide dan: “Eine kleine Nachtmusik”. Bij het horen van deze muziek, komen bij Ina nog altijd herinneringen boven aan een gezellige tijd. De steeg tussen beide woningen, die vroeger toegang gaf tot het postkantoor, is later dicht gemaakt.

De heer en mevrouw Van den Akker deden meestal samen de inkoop. Daarvoor bezochten ze geregeld meubelbeurzen, o.a. in Utrecht. Ook kwamen vertegenwoordigers natuurlijk aan huis. Mevrouw Van den Akker deed de inkoop van woningdecoraties, zoals: lampen, stoffen voor overgordijnen, vitrages, serviezen (o.a. Arabia), vazen, schalen (o.a. Zweeds glas) en tinnen dienbladen. Ze had feeling voor duurzame woonaccessoires. Mevrouw Van den Akker naaide alle vitrages, overgordijnen en spreien zelf tot ongeveer 1960.

In 1949 werd Jelle van den Akker gekozen als bestuurslid van de middenstandsvereniging in de vacature J. van Riezen.

In de Sinterklaastijd van dat jaar werden nuttige en waardevolle geschenken aangeprezen: voor de dames : prima fauteuil, Old Finishbureau, iets moois in theemeubelen, sierkussens, boekenkast, tafelkleden, wandlampjes enz. En voor de heren: ligstoel met verende kussens, boekenkast, barometer, rooktafel, rookstel, fijn bewerkte boekenplank, lectuurbak, sjoelbak, enz. In 1955 werd

geadverteerd met een grote keuze meubelen in gothische en moderne stijl. De klanten werden gratis van huis gehaald om de toonzalen te bezichtigen.

Via de advertenties in de kranten werden de Sweachsters op de hoogte gebracht van nieuwe producten en/of voordeelaanbiedingen. Een andere manier van inkomsten werd gevonden op het mededelingenbord met groene rand van het vroegere gemeentehuis aan de overkant van de Van Lyndenlaan. Hier stonden mededelingen van verschillende aard. Waar de aandacht naar uitging, waren de huwelijksaankondigingen. Er werd genoteerd wie er trouwde en op welk adres het jonge paar kwam te wonen. Jelle er achter aan om te vragen of ze klant bij hem wilden worden. De klandizie kwam behalve uit Beetsterzwaag ook uit de omliggende dorpen, maar ook b.v. uit Bakkeveen. Ook boeren die verhuisden naar de Noordoostpolder werden nauwlettend in de gaten gehouden.
Zoon Jan van den Akker wilde diergeneeskunde studeren. Omdat hij vaak last van zijn benen had, ging dit niet. Hij is toen een opleiding gaan volgen bij firma Spruyt in Alkmaar. Vader Jelle had connecties met de heer Kok, directeur van een matrassenfabriek aan de Zuidkade in Drachten. Deze fabriek heeft hij gekocht, af laten breken en op die plaats een moderne meubelzaak laten bouwen, waarin zoon Jan de leiding kreeg, na zijn opleiding in de meubelbranche. De opening van de zaak werd ingeluid met een tentoonstelling waarin modellen van de grootste Europese ontwerpers werden geshowd. Ook kunstwerken van Ahrend Bosscher, Max Ellens, Klaas van Dijk, Jo van Dijk en Reddy Waalkens van de vrije kunstacademie uit Groningen werden geëxposeerd. (Jan had het goed gezien, al deze kunstenaars waren lid van "De Ploeg"; Th. V.)
Helaas is Jan in november 1963 overleden. Zijn vrouw Anneke Visser bleef achter met drie jonge kinderen. Voor de familie braken moeilijke tijden aan. Het was moeilijk om beide meubelzaken te runnen. De complete woninginrichtingszaak in Drachten werd van de hand gedaan. En in januari 1965 ging de zaak in Beetsterzwaag over naar Tj. Kooistra.
Jelle en zijn vrouw hebben ondanks het gemis van hun zoon, nog vele jaren naar tevredenheid gewoond aan het Merkelân.

1965 – 1972 **Kooistra's woninginrichting** (Damwoude) nam het over van Van den Akker.

1972 – 1984 Van den Bosch **woninginrichting.** Van 1974 tot 1980 gebruikt Van den Bosch de winkel aan de overkant, Hoofdstraat 36, voor de verkoop van tapijt en gordijnen. In 1984 heeft hij deze winkel gesloten. Hij brengt zijn verkoop over naar Hoofdstraat 73 en tien jaar later in 1994 naar Hoofdstraat 42, waar de winkel in november 2010 sluit.

1984 – 2007 K en S , **Keukeninrichting en Sanitair.**

2007 – 2011 "De Woudhof" , **wonen in landelijke sfeer voor groot en klein.**

2011 – 2013 "Oars as Oars", lifestyle; **meubels en assessoires**. Alie Dijksterhuis 't Stylhûs.

2013 In november sluit Oars as Oars en neemt Jeanette Bijl het over onder de naam **Stijl @ Home;** dezelfde soort winkel.

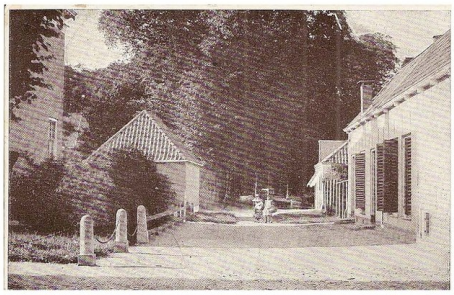
Van den Akkers Woninginrichting. Foto via fam. Van den Akker

De "Woudhof" in 2010. foto Jelle Terluin

VAN LYNDENLAAN

1900 De familie Glastra komt wonen in het pand achter Hoofdstraat 19, en zet hier het schildersbedrijf Glastra voort. Deze laan werd later de Van Lyndenlaan genoemd.

Beetsterzwaag, Ingang van Lynden-Bosch

Ansicht uitgave

Gk. Schroor

Coll. Vellinga

Tweede deel genealogie GLASTRA (het eerste deel staat bij Hoofdstraat 59)

II.10. Lucas Glastra **Schilder / winkelier**
zoon van Jacob Sybes Glastra en Maria Teyens Hellendoorn.
Geb. 20 apr. 1831 te Beetsterzwaag
ov. 21 dec. 1911 te Beetsterzwaag
gehuwd 18 mei 1867 te Beetsterzwaag met
Maria Harmens van der Velde **Vroedvrouw**
dochter van Harm Boukes v.d. Velde en Kornelia Riemers Land
geb. ca. 1843 te Leek
ov. 3 jan. 1916 te Beetsterzwaag
Kinderen:

1. Jacob Siebe	geb. 20 febr.	1868 te Beetsterzwaag
	ov. 16 dec.	1880 te Beetsterzwaag
2. Harm	geb. 25 febr.	1869 te Beetsterzwaag
3. Teye Jacob	geb. 3 mei	1870 te Beetsterzwaag
4. Riemer	geb. 18 aug.	1871 te Beetsterzwaag
5. Siebe	geb. 4 juni	1873 te Beetsterzwaag
6. Kornelius	geb. 17 dec.	1874 te Beetsterzwaag
7. Kornelia Maria	geb. 30 mei	1876 te Beetsterzwaag
8. Sikke	geb. 8 mei	1878 te Beetsterzwaag
9. Maria	geb. 24 jan.	1880 te Beetsterzwaag

III.2. Harm Glastra is op 29 apr. 1893 gehuwd te Beetsterzwaag met **Juliana Louisa Sybrants,** dochter van Maria Sybrants, geboren ca. 1870 te Amsterdam.

III.3. Teye Jacob Glastra is op 3 maart 1898 gehuwd te Beetsterzwaag met **Imktje Leerling**, dochter van Sjoerd Jans Leerling en Siemktje Koenes Wildschut, geboren ca. 1875 te Zevenhuizen (Gron.).

III.4. **Riemer Glastra** is op 18 mei 1898 gehuwd te Beetsterzwaag met **Bartje Weiland**, dochter van Siebren Everts Weiland en Geeske Jans Kamstra, geboren 14 jan. 1876 te Terwispel.

III.5 **Siebe Glastra** is op 1 mei 1897 gehuwd te Beetsterzwaag met **Iebeltje de Vries**, dochter van Jan Harmens de Vries en Wietske Hendriks Gorter, geb. 20 dec. 1867 te Drachten.

III.6 **Kornelius Glastra** is op 20 mei 1909 gehuwd te Beetsterzwaag met Fimke Luxwolda, dochter van Kornelis Luxwolda en Meintje Brouwer, geb. 8 aug. 1884 te Langezwaag. Kornelius is schilder van beroep en zet het bedrijf van zijn vader aan de Van Lyndenlaan voort. Dit echtpaar krijgt in ieder geval twee kinderen:
Wisse en Meintje.
Fimke Luxwolda is op 29 aug. 1956 te Beetsterzwaag overleden, en Kornelius in 1970, 95 jaar oud.

IV.1 **Wisse Glastra**
geb. 18 apr. 1910 te Beetsterzwaag
ov. 7 okt. 1996 te Beetsterzwaag
gehuwd 4 maart 1941 te Beetsterzwaag met
Wietske Houwing
geboren 17 juni 1916 Overleden 6 januari 2011 te Gorredijk
Het echtpaar krijgt 2 kinderen: Kornelius Lucas op 5 juli 1943 en Jan Foppo op 8 mei 1946
Wisse is **schilder** van beroep en neemt de zaak van zijn vader over.
Ca. 1973 is het bedrijf verkocht aan Schildersbedrijf Wits te Leeuwarden, die de naam van Schildersbedrijf Glastra nog enkele jaren aanhoudt. De filiaalhouder van het bedrijf is de heer Merkus.
Wisse Glastra is met zijn vrouw verhuisd naar het Folkertslân en later nog naar een bejaardenwoning aan de Vlaslaan, waar Wisse is overleden. Wietske is enkele jaren daarna naar "De Miente" te Gorredijk verhuisd en is daar overleden.

Meintje Glastra in Fries kostuum. Zij is **dameskapper**

Nieuwsblad v. Friesland 2 juni 1939

Te koop een best beklante

DAMES KAPPERSZAAK

Met inventaris. Geen woning disponibel, doch alleen kap-salon met bijvertrek, dus zeer geschikt voor ongehuwde kapper(ster).

Voor ernstige gegadigden boeken ter inzage.

M. GLASTRA, Beetsterzwaag

en heeft een zaak in het pand van haar vader.

Opname uit "Opsterland toen en nu", deel 1 november 1970.

Het pad dat vroeger toegang gaf tot "het Vierkant" en het "Lyndenbosk" is nu de weg naar Boornbergum geworden. Een groot aantal bomen werd gekapt, deels voor de aanleg van een parkeerterrein en vijver achter "Lyndensteyn", deels voor de bouw van "De Schakel". Op de achtergrond "De Schakel", rechts achter Kooistra's meubels het woonhuis en de winkel van de familie Glastra. Links de secretarie van de gemeente Opsterland.

1951 De Heerenveense Koerier 31 december Aanbestedingen: Leeuwarden. Het glas- en verfwerk aan de Herv.Kweekschool te Leeuwarden is gegund aan de laagste inschrijver, de firma Glastra te Beetsterzwaag voor f 7547,-.

1953 Leeuwarder Courant 26 sept.: Kanjers van snoeken. Het dier, dat de heer Wisse Glastra enkele dagen geleden verschalkte had een lengte van 1.02 meter en een gewicht van vijftien pond.

1959 Friese Koerier 6 oktober: W. Glastra Van Lijndenlaan 2, naast gemeentehuis telef. 329, Beetsterzwaag. Voor verf (Valspar, Flexa), behang en schildersbenodigdheden en voor laarzen, klompen, klompsokken en basketballschoenen.

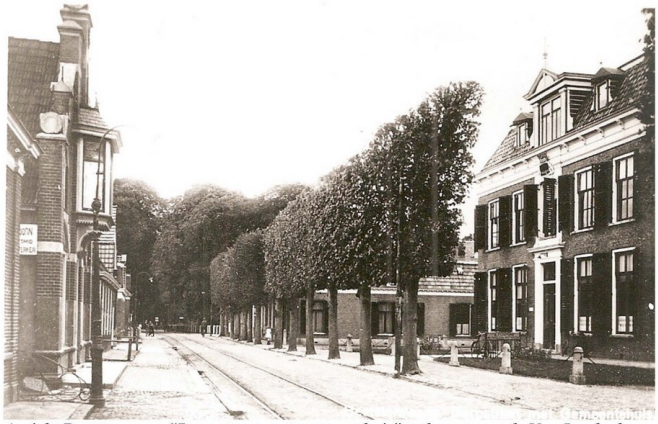
1960 Friese Koerier 5 april: Personalia: Voor het verf-technisch examen te Zwolle geslaagd mevrouw W. Glastra-Houwing te Beetsterzwaag.

Glastra voorzag de Sweachster bevolking o.a. van klompen en klompsokken. Als er behoefte was aan schroeven, spijkers en gereedschappen als hamer en schroevendraaier kwam men terecht bij de dorpstimmerlui of moest men naar Gorredijk of Drachten. Wisse Glastra deed examen in warenkennis om kleine ijzerwaren te kunnen verkopen Rond **1964** werd een **hobbywinkel** gebouwd op de tuin naast de woning. Hier konden doe-het-zelf-spullen, verf en behang worden verkocht.

1978 Leeuwarder Courant 27 december: Vanaf 1 januari 1979 wordt de naam Glastra vervangen door WITS. Glastra kwam bij Wits is dienst als personeelslid. Deze was wel blij een werknemer die eerst zelfstandig was geweest. Zoon Kornelius merkt op: "Mijn vader hoefde geen urenbriefjes in te leveren, want hij was eigen baas geweest en maakte toch meer uren." Wisse heeft een bedrijfsongeval gehad en is toen gestopt met werken. Hij vond het wel prettig dat je als werknemer verzekerd was.

2004 Het **"Sweachster Wolwinkeltje"**opent zijn deuren in de voormalige winkel van Glastra. In **2005** verhuisd naar de Hoofdstraat Zie verder Hoofdstraat 52.

2006 Reisbureau "De Pauw" verhuist van Hoofdstraat 104 naar Van Lyndenlaan 2A. In **2013** verhuist "De Pauw" naar Hoofdstraat 118A.

Ansicht Beetsterzwaag "Dorpsstraat met gemeentehuis"ter hoogte van de Van Lyndenlaan. Uitg. S. Lingsma, Bazar, Beetsterzwaag. Via J. Lingsma.

Van Lyndenlaan met links achter de bestelauto de winkel van Merkus, voorheen Glastra.

Aan het eind de zaak van Van den Bosch Woninginrichting.

Foto 10 aug. 1979

Collectie Vellinga

DE SCHAKEL AAN DE BOU

1952 De mindervalidenwerkplaats of sociale werkplaats "De Schakel" is begonnen in de voormalige timmerwerkplaats van Fokkema aan Hoofdstraat 28, met weinig licht en veel stof, waarin met zeven mensen gewerkt moest worden. Directeur van de werkplaats was Cees Fenstra.

1959 In dit jaar werd de bouw van een werkplaatsencomplex voor minder validen (totale inhoud der gebouwen 6575 m3) in vier percelen aanbesteed in een deel van het gekapte Lyndenbos, "Het Vierkant".

Ansicht uitgave: Lolke Wierda.

1960 Het jaar er op waren bij de opening drie verschillende afdelingen te bezichtigen:
1. Een orthopedische afdeling voor het vervaardigen van prothesen;
2. Ateliers waarin confectiekleding werd gemaakt voor de industrie (hierin werden spe- ciale broeken gefabriceerd voor de mijnen)
3. Een metaalafdeling, waar stoelen, sleden en ander "thuiswerk" vandaan kwam.

In de jaren '60 werd het gebouw ook als onderkomen gebruikt voor de toneelspelers van het openluchttheater, dat in 1950 door de bevolking van Beetsterzwaag in gezamenlijke arbeid tot stand was gebracht. Een voortrekkersrol had architect Hendrikus Wiersma. "De Schakel" werd gebruikt om de toneelspelers, o.a. Akke Radsma, te schminken en het was een plek om even op verhaal te komen. In 1966 werd een toneelcursus gegeven voor "meer gevorderden" uitgaande van de Culturele Raad Opsterland, geleid door toneel-adviseur Piet van der Zee. In 1967 viel het doek voor het openluchttheater. De opvoeringen in de open lucht vinden nu meestal plaats in "Sparjebird", Hemrik.

1968 Er vond een uitbreiding van "De Schakel" plaats met totale bouwkosten van f 430.000,- De productie van kampeerstoelen voor de Duitse markt, dat werden bestellingen voor meer dan een miljoen gulden, zijn later afgebouwd. Er werd nu voornamelijk geleverd aan grote winkelcentra zoals V&D. De prothesebouw onderhield goede relaties met tal van ziekenhuizen uit de omgeving.

1980 In 1980 had de afdeling orthopedie ruimte nodig en gebruikte hiervoor de voormalige landbouwschool aan de Commissieweg. Deze gebouwen zouden later worden afgebroken. Hier was wel ontheffing nodig van de Flora en Fauna wet, omdat zich vleermuizen en een steenmarter in het vervallen pand en de directiewoning hadden genesteld. Nadat de gemeente een steenmarterkast en vleermuizentorentje hadden geplaatst konden de gebouwen van de voormalige Landbouwschool worden gesloopt. Op de vrijgekomen plek is nu een parkeerterrein voor de nabijgelegen school Lyndenstein.

1982 Directeur Cees Fenstra, die al aan de wieg stond van de sociale werkplaats in 1952, ging met de Vut (= vervroegde uit treding).

1985 "De Schakel" kwam in de problemen doordat een werkleider en enkele personeelsleden voor zichzelf waren begonnen.

1991 **25 september:** De positie van "De Schakel" is wankel. De metaalafdeling verhuisde naar Drachten. Het naaiatelier had geen toekomst door een groeiende concurrentie. De orthopedische instrumentmakerij bleef voortbestaan, maar in welke vorm was nog niet duidelijk.

In 1994 stond er een advertentie van "De Woudengroep" in de krant. Er was een open huis van de orthopedische instrumentmakerij "De Schakel". Men kreeg er vrijblijvende adviezen voor: Voetcorrecties ; braces ter ondersteuning van nek, rug, knie, pols en enkel ; elastische steunkousen ; schoenspecialiteiten ; orthopedische kunst- en hulpmiddelen ; loophulpmiddelen, rolstoelen ; revalidatieartikelen.

Toen de sociale werkplaatsen in Drachten werden geconcentreerd in "Caparis", betekende dat het einde van "De Schakel".

Naderhand zijn de gebouwen nog enkele jaren in gebruik geweest door het Deltion College te Zwolle als opleidingsschool. Dit duurde slechts enkele jaren. Na vertrek van de school zijn de gebouwen afgebroken om plaats te maken voor woningbouw. Er werd een appartementen-complex op gebouwd onder de naam "De Wilgenhof".

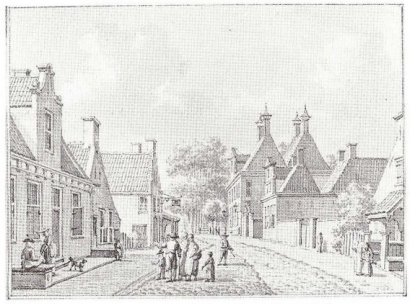
2010 Er waren twee appartementencomplexen gepland, waarvan de Wilgenhof alleen werd gerealiseerd. Rechts van De Wilgenhof het complex dat (nog) niet werd gebouwd. Het wijkje heeft de naam "Van Lyndenpark" gekregen.

HOOFDSTRAAT 17

Het oude gemeentehuis ca. 1900; uitgave Lammers Drachten. Collectie Vellinga
Rechts op de foto Wieger Numan.

1837 Het gemeentehuis van Opsterland, zoals hierboven staat afgebeeld, is gebouwd in 1837 op de plaats waar op de kaart van het kadaster van 1832 de boomgaard van Lyndenstein gelegen was. Voor de gemeentewet van 1853 waren de gemeenten in Friesland nog grietenijen. Waar vergaderde het grietenijbestuur dan vóór 1837? In het voormalige rechthuis van Opsterland, dat op steenworp afstand van het nieuwe gemeentehuis stond. Op de prent van de tekenaar J. Bulthuis van ca. 1790 staat het als tweede huis van rechts, naast het grietmanshuis Nieuw Fockens, het hoge huis, derde van rechts. Vóór de Franse tijd (1795-1813) was hier het grietenijgerecht gevestigd. In de Franse tijd werden de rechtspraak en het bestuur van elkaar gescheiden. Opmerkelijk is, dat in het nieuwe grietenijhuis, of gemeentehuis ook het kantongerecht gevestigd was. Dit zou pas in 1923 een eigen onderkomen krijgen aan het oosteinde van de Hoofdstraat.

Westeinde Beetsterzwaag met rechts Nieuw Fockens, tekening J. Bulthuis ± 1790

De vraag komt op waarom het oude rechthuis van Opsterland juist op die plaats in de Hoofdstraat gebouwd was. Het uiterlijk van dit gebouw oogt 18de eeuws. De tekenaar Jacobus Stellingwerf tekende het rechthuis van Opsterland in 1720 en daar zag het er iets anders, eenvoudiger uit.

Ja, waarom staat het dáár?
Ik heb daar een gedachte over. Op mijn wandelingen door het bosgebied van Beetsterzwaag liep ik vaak via de Koefenne langs de hoge zuidrand van het bos, op de grens met de Zwaagstergaasten. Aan dit pad lag, even voorbij het eerste bosperceel een hoefijzervormige grote kuil, met een hoge rand. En altijd als ik daar langs liep zag ik een overeenkomst met de Balloërkuil bij Rolde in Drenthe. Deze kuil was een dingplaats, een plaats waar rechtsgedingen in Drenthe werden gehouden. In de open lucht. Zo indrukwekkend als die plaats was de kuil aan de bosrand in Beetsterzwaag wel niet, maar er stonden geen struiken en was precies gesitueerd aan de rand van het hoge gebied, waar in de tijd tussen 1000 en 1200 het dorp ontstond.

Op het kaartje bevond de kuil zich ten zuiden van de W van Wallebosch. Als je in aanmerking neemt dat de boeren langs het Ouddiep het recht van opstrekking hadden, dat wil zeggen dat bij verdere ontginning van het veengebied ten noorden van hun boerderijen ze hun gebied mochten doortrekken, ontwikkelen naar het noorden toe, en dat zie je op de kaart aan de stroken, die vanuit het Ouddiep naar het noorden lopen, dan geldt dat zeker voor de dingplaats, de rechtplaats. En als je die doortrekt naar het noorden toe, kom je ongeveer uit op de plaats waar het oude rechthuis van Opsterland stond, waar nu “Huys ter Swaach” staat. Mogelijk is dat de oorsprong van het recht- of grietenijhuis van onze gemeente op die plaats in de Hoofdstraat.

Het gemeentehuis is in 1977 overgeplaatst naar een nieuw gebouw dat tussen het Andreaehûs en het Lycklamahûs is gebouwd.

Ingang van het gemeentehuis in 2013.
Foto uit de gemeentegids

HOOFDSTRAAT 13

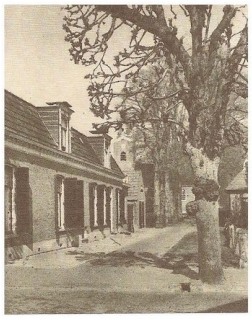
1832 Het kadaster van dit jaar geeft aan dat toen eigenaar en bewoner was: Pieter Tettes Meines, **timmerman** van beroep. Zijn 8 kinderen zijn in Beetsterzwaag geboren. Waarschijnlijk is het gezin na 1832 uit Friesland vertrokken.

1849-1859 In deze jaren woonden hier Hedde Beetsma, **klerk,** en Halbe Jochums Beetsma, zonder beroep, en achter in de woning Hendrik Huisman, arbeider van beroep.

1894 Achter in het huis woonde Durk van der Woude, **kleermaker,** met zijn vrouw Hiltje Haagsma.
Op de ansichtkaart staat Durk in de deuropening. Wie de kinderen zijn is onbekend, maar het kunnen de kinderen van zijn broer Oeds zijn, die er vlak bij woonde. Durk verhuisde vóór 1909 naar de steeg achter de bakkerij van Van der Vegt.

1909 Durk van der Woude en zijn vrouw verlieten in 1909 Beetsterzwaag om vader en moeder te worden van een weeshuis in Delft.

Ca. 1900 In het voorste deel van het huis woonde meester J. Zuidhoff. Hij was hulponderwijzer aan de Openbare Lagere School en organist in de Hervormde kerk. In het achterste deel woonde weduwe Aaltje van Schaik-Vrijburg met haar zoons Willem en Hugo. Aaltje verhuist in 1919 naar Beetsterzwaag no. 108a (nu Hoofdstraat 8).

1909 De oude woningen worden afgebroken en vervangen door een nieuw huis.

1919 Timmerman Mook maakt aanpassingen in de tekening van het nieuwe pand uit 1909.

Het nieuwe huis aan het Kerkelaantje, het weggetje, dat de Hoofdstraat met de kerk verbindt.

1910 Op 24 februari 1910 wordt Coenraad Jan Loopstra de nieuwe **rentmeester** van

Lyndenstein na het overlijden van Jochum Vrijburg, eind 1909. Coenraad, die juridisch nog niet volwassen was, werd handlichting verleend. Dit gebeurde via een Koninklijk Besluit in de Staatscourant. Familie Van Lynden had hierop aangedrongen. Een maand later stierf Jacob van Pallandt, de vruchtgebruiker van de nalatenschap van baron Van Lynden. Coenraad werd nu belast met het beheer van diens uitgestrekte bezittingen, ca. 3500 hectare, grotendeels in de Wouden gelegen.

1919 Het rentmeesterskantoor van Lyndenstein wordt in dit pand gevestigd. In 1912 trouwt Coenraad Loopstra met Anna Hermina Mast uit Gorredijk. Het paar woont van 1912 tot 1919 in het pand naast Hotel De Klok. In dat jaar verhuist het echtpaar naar nr.100 (Hoofdstraat 13).

Coenraad Jan Loopstra en Anna Hermina Mast. Huwelijksfoto uit 1912

Het kantoor bevindt zich in het achterhuis. Hierboven Coenraad Loopstra in zijn kantoor.

1947 Coenraad Loopstra gaat een maatschap aan met zijn schoonzoon Dirk Vellinga.

1953 C.J. Loopstra gaat met pensioen.
Dirk Vellinga zet het rentmeesterschap van de Corneliastichting voort.

1975 Vellinga verhuist het rentmeesterskantoor naar Hoofdstraat 12, waar het nu nog is.

1982 De zoon van Dirk Vellinga, Coenraad Jan Vellinga, neemt het rentmeesterschap van de Corneliastichting van zijn vader over.

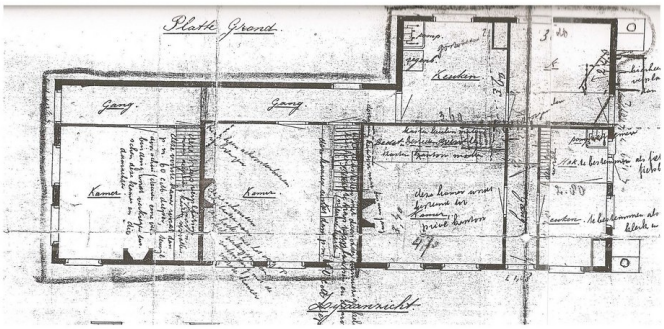

Rechts Dirk Vellinga op een boot gefotografeerd tijdens een uitstapje.

Hoofdstraat 13 is nu gewoon woonhuis.

Alle afbeeldingen uit de collectie Vellinga

Op de tekening voor de verbouw van het pand, gemaakt door timmerman Klaas Mook en goedgekeurd door de gemeente op 1 november 1909 zijn aanpassingen gemaakt. Er zijn veranderingen aangebracht met rode pen (Op de afb. zwart). Van de twee woonkamers werd één gemaakt, verbonden door suitedeuren. Bij de huidige bewoonster, Luts van Veen, zijn de suitedeuren verwijderd en is het weer één geheel.
De voordeur gaf toegang tot deze kamers, inclusief de achterliggende keuken en hok, die schuil gingen achter het naaste pand, dat afgebroken is in 1963.
Het andere deel van de woning was bereikbaar door de zijdeur met gang. Het bestond uit een woonkamer met bedsteden aan de ene en een keuken aan de andere kant. Het was eerst bewoond geweest door weduwe Van Schaik met haar zoons de kunstschilders Willem en Hugo.
De woonkamer veranderde in het privékantoor van Coenraad Jan Loopstra, administrateur van de Cornelia Stichting. De bedsteden werden gehalveerd. De andere helft van de bedsteden kwam uit in de keuken van het woonhuis en werden keukenkastjes. De keuken van de weduwe Van Schaik werd bestemd als kantoor voor de klerken en tevens wachtkamer. Het naastliggende hok werd bestemd als fiets- en motorbergplaats. De verandering vond waarschijnlijk plaats in 1919.

HOOFDSTRAAT 7 t.m. 11

Oude huizen verdwijnen. Drachtster Courant 26 maart 1963. Foto A. Sybenga Collectie Vellinga..

1963 **Oude huizen verdwijnen** kopt een artikel van A. v.d. Werff met foto in de Drachtster Courant van 26 maart 1963.

BEETSTERZWAAG - *De forse uitbreiding van de Corneliastichting te Beetsterzwaag brengt met zich mee, dat verschillende aangrenzende woningen in de Hoofdstraat zullen verdwijnen. Men ziet een aantal ervan op deze foto. Het zijn woningen, die op hun eigen wijze geschiedenis hebben gemaakt. Het hoge witte huis bijvoorbeeld was het oude winterverblijf van de familie Van Boelens uit Olterterp; later vestigde er zich een dorpsdokter. Het huis ernaast is vele jaren een vergaderzaal voor vele verenigingen geweest, terwijl de derde woning heel wat jonge Sweachsters heeft gehuisvest toen de Corneliastichting hier een kleuterschool exploiteerde. Zuster Lambertha en juffrouw Klaasje hebben er de "beukers" tot wederzijds genoegen heel wat geleerd en dat allemaal à raison van een dubbeltje per kind per week. Ook deze woning stamt uit de tijd van baron Van Lynden, die zijn voorletters in een steen bij de voordeur heeft gekrast.*

Het is lastig om de oude situatie van 1832 met die van nu te vergelijken, maar de volgende poging wordt gewaagd:

1832 **Hoofdstraat 7** bestaat dan nog niet. Het is tuin van de familie Van Lynden.
Hoofdstraat 9 is eigendom van Sytze Wobbes van der Vegt, **winkelier** van beroep.
Hoofdstraat 11 is eigendom van de baron Van Lynden en is het voormalige Rechthuis van Opsterland. Opmerkelijk is dat dit niet in het kadaster beschreven is, terwijl het nog wel in functie is als gemeentehuis. In bovenstaand artikel staat beschreven dat in de tijd van de Corneliastichting het vergaderzaal van verenigingen en kleuterschool is geweest.

1963 Op de plaats van de afgebroken huizen werd het zusterhuis van de Corneliastichting gebouwd. Een gebouw dat geen schoonheidsprijs verdiende, dat in 2011/'12 werd afgebroken om plaats te maken voor een woonvorm voor zorgbehoevende ouderen.

2012-2013 Bouw van **"Huys ter Swaach".** In de folder van de woonvoorziening staat onder andere het volgende geschreven:

In Beetsterzwaag woont een relatief grote groep oude(re) mensen. 23,5% van de inwoners blijkt 65 jaar en ouder te zijn. Zonder uitzondering geven zij aan graag in hun woonplaats te willen blijven, ook indien hun lichamelijke en/of geestelijke vermogens achteruitgaan. Meerdere jaren al wordt daarom aangedrongen op de aanwezigheid van een voorziening, waar men in geborgenheid kan wonen en desgewenst uitstekende zorg kan ontvangen. In de voorbije jaren zijn daartoe meerdere initiatieven ontplooid, doch deze zijn niet tot wasdom gekomen.

Begin januari (2012) is begonnen met de bouw van woon- en zorgvoorziening 'Huys ter Swaach'. Daartoe is medio 2011 grond aangekocht van Revalidatie Friesland. Het betreft een waarlijk prachtige locatie, waarbij vele voorzieningen zich op loopafstand bevinden. Huys ter Swaach telt, naast de begane grond, nog twee verdiepingen. Hier worden in totaal 14 appartementen gesitueerd. De voormalige ligging van het zusterhuis wordt zoveel mogelijk gevolgd. Het betekent, dat zich tevens appartementen bevinden aan het 'kerkenpad'.

Initiatiefnemer en directeur van Huys ter Swaach is Albert R. Oosting

Foto van "Huys ter Swaach" op de website van de instelling; foto 2013.

De voormalige bewoners van de nrs. 7 t.m. 11

Hoofdstraat 11: Dit was een woonhuis. In 1882 is dit betrokken door Ymkje Baukes Westerterp, weduwe van Atze Baukes Dijkstra, boer te Oud Beets. Nadat haar man in 1873 overleden was, heeft zij de boerderij voortgezet, tot haar verhuizing naar Hoofdstraat 11. Zij is hier begonnen met een kosthuis. Velen hebben hier in de loop der jaren dankbaar gebruik van gemaakt. Dochter Wikje,

weduwe van Jan van der Vegt (1852 – 1896) kwam bij haar moeder inwonen. Jan was de oudste broer van bakker Kornelis van der Vegt en Rinze van der Vegt, hotelhouder van De Klok. Een dochter van Wikje, Wietske, was van 6 augustus 1909 tot 16 april 1913 onderwijzeres aan de Openbare School te Beetsterzwaag. Wikje, die het kosthuis na de dood van haar moeder in 1915 overnam, overleed in 1922. Het woonhuis is in 1923 in gebruik genomen als **Fröbelschool.** Op de Cornelia Stichting was hier al een aanvang mee gemaakt; eerst met kinderen van de Stichting, later uitgebreid met kinderen uit het dorp. In 1959 is de nieuwe kleuterschool "De Hummelhof" geopend op de hoek van 't Folkertslân en de Molenlaan. De oude Fröbelschool werd hierna gebruikt als opslag van o.a. rolstoelen van de Cornelia Stichting. In 1963 volgt afbraak voor een nieuw zusterhuis.
"De Hummelhof" is intussen ook afgebroken en ligt onder het parkeerterrein van C-1000.

Hoofdstraat 9: Dit huis is eigendom van Sytze Wobbes van der Vegt, **winkelier** van beroep. Hij stond al op zijn 36-ste vermeld als rentenier. Hij had een winkel. Hij is de vader van Wobbe van der Vegt, huisschilder (zie Hoofdstraat 64). In 1847 is Sytze van der Vegt overleden op 44-jarige leeftijd.
Op 17 september 1847 is er boelgoed ten sterfhuize van Sijtze W. van der Vegt: *"Meubelen en huisgeraden, waaronder 1 eiken kabinet met stel, 1 staande klok, 3 pulpitums, 1 laadtafel, 3 bedden met peluwen en verder beddegoed, tafels, stoelen, spiegels, schilderijen, eenig porselein, 1 astrolabium, 1 groote evenaar met schalen en gewigten, 1 groote kooperen waschketel, koper-, tin-, ijzer- en blikwerk, aardewerk, tobben, emmers en hetgeen verder tot eenen compleeten inboedel behoort, - voorts winkelgereedschappen als: 1 meelbak, gortbak, zoutbakje, groote en kleine schalen en gewigten, tinnen- en andere maten, trommels, bussen enz. en eindelijk: Eene partij Manufacturen en Winkelgoederen, als: Rokkestreept, bombazijn, boezelaar, Amersfoort, Pilau, Orleans, wit katoen, bonte doeken en gazen, tules, knoopen, leibanden, en wat meer van dien aard is; eenige kruidenierswaren, klompen, vegers en hetgeen meer zal worden aangeboden; bij biljetten meer omschreven.*

1847 3 december Leeuwarder Courant: *"Verkoop: Eene hechte en wel ter nering staande* ***Winkelhuizinge,*** *no. 53, met grooten Tuin, Erf en aanbehooren, staande en gelegen te Beetsterzwaag sectie B no 72 en 73 groot 9 roede en 8 el; waarop voorloopig geboden is f 1616,--. Dit perceel waarin een ruim Achterhuis, zoude zeer geschikt zijn voor de oprigting eener Gortmakerij, welke tot dusverre te Beetsterzwaag niet bestaat en waarschijnlijk een goed bestaan zoude opleveren."*

Er kwam geen zaak meer in en werd woonhuis.

1941 Nadat D.S. Wierda en zijn vrouw de winkel op Hoofdstraat 50 in 1941 hadden verkocht, kwamen ze hier wonen. In het tweede kamertje, waarin een orgel stond, werd catechesatie/ zondagschoolles gegeven. Wierda moest alles klaarzetten voor de vergaderingen.
Jaap van der Velde, tuinman bij de Cornelia Stichting en zijn vrouw, namen de taken later over. Zij waren de laatste bewoners.

Hoofdstraat 7: Hier woonde van 1862 tot 1874 Johannes Everhardus Ranneft, **geneesheer**. Hij werd opgevolgd door Theunis Klaas Prakken, die in 1878 vertrok naar Hoofdstraat 46. Hierna werd het pand weer woonhuis tot het in 1963 werd afgebroken.

Na de afbraak kwam de zijkant van het gebouw ernaast met de trapgevel in zicht. Deze zijde is toen voorzien van nieuwe vensters. De pilaar die op de foto tegen de westzijde van het voormalige doktershuis staat, is nog een overblijfsel uit vroeger tijd. Toen deze ouderdomsverschijnselen begon te vertonen, is ze afgebroken en herbouwd. Er bleven toen stenen over, waarover de zoon van slager Johannes Keuning, notaris Marten Keuning, niet zo tevreden was.

LYNDENSTEIN

1832 In dit jaar bestaat Lyndenstein als adellijke woning van de baronnen Van Lynden negen jaar. Het huis is gebouwd in de jaren 1821-'23 door de plaatselijke timmerlieden Hemminga en Zestiene. Tot 1910 is het een adellijk verblijf geweest, waarna het werd verbouwd tot kinderziekenhuis onder de naam "Corneliastichting". Is de Corneliastichting een bedrijf? Ja zeker!

Lyndenstein rond 1890; collectie Vellinga.

1910 Jacob baron van Pallandt overlijdt op 21 maart 1910. Hij is de uitvoerder van het testament van Rijnhard baron van Lynden en zijn vrouw Maria Catharina baronesse van Pallandt. In dat testament stond dat er een stichting moest komen met de naam van hun dochter Cornelia, die in 1880 op 20-jarige leeftijd aan tuberculose was overleden, waar kinderen van hun pachters die ziekelijk, gebrekkig of behoeftig waren kosteloos verpleegd konden worden. Het bestuur van de stichting werd opgedragen aan het bestuur van de Diaconessen-inrichting Bronovo te 's-Gravenhage. (Het Bronovoziekenhuis te Den Haag is ook door de Van Lyndens gesticht).

1913-1915 Jan Baselmans schrijft in zijn boek "Lyndensteyn", het volgende over de verbouwing: "*Om aan Lyndensteyn de nieuwe bestemming te kunnen geven waren een aantal verbouwingen aan het in- en exterieur noodzakelijk. Architect Van Nieukerken had de leiding over de verbouwing, waarbij als uitgangspunt was gekozen het oorspronkelijke karakter zoveel mogelijk te behouden. Boven de kroonlijst werd het dak opgehoogd, zodat er een derde verdieping ontstond. Het oude fronton met het familiewapen werd weer aangebracht. De inrichting was voor die tijd uiterst modern, er ontbrak zelfs geen lift. De bijgebouwen die in passende stijl werden opgetrokken hadden de koetsierswoning en de tuighuizen doen wijken. De watervoorziening, verlichting en verwarming werden in eigen beheer geregeld." (bladzijde 52)*
Enkele correcties en aanvullingen op dit punt: De ingangspartij, die tussen de pilaren lag, werd verplaatst naar de oostkant; de voormalige ingang werd verbouwd tot lighal, waar de patiëntjes in hun bedden naar toe gerold konden worden. De lift kwam aan de

westkant en kon dank zij elektriciteit bediend worden. Het wapen in de fronton is pas bij de totstandkoming van het ziekenhuis aangebracht. De waterleiding en de elektriciteit werden geregeld en opgewekt in de bijgebouwen.

Het achterste gedeelte van de bijgebouwen. Het deel met de bogen is een tweede lighal; de wasserij is gesitueerd in het achterste gedeelte; rechts de garage, waarboven het appartement voor de voorzitter van de Corneliastichting als hij hier logeerde. Collectie Vellinga.

De Corneliastichting na de verbouwing: de liftschacht links en de ingang rechts van het huis. Tussen de pilaren de lighal en eronder de keuken. Collectie Vellinga.

1911 (25 oktober) Drachtster Courant: Als iets bijzonders kan worden medegedeeld, dat in de tuin van de erven baron Van Pallandt alhier te zien is een plant, waaraan grondnoten of zgn. apenoten groeien. Deze plant behoort in Oost-Indië thuis en is in deze omstreken niet bekend. 't Is de moeite waard om eens een kijkje te nemen.

Woensdag 28 februari 1912 Beetsterzwaag – nu de erfgenamen van wijlen den heer Van Pallandt alhier in het slot Lijndenstein een groote opruiming houden, zijn er vele papieren verbrand, doch niet alleen papieren, want nadat alles was opgebrand en de overblijfselen op de vuilnishoop gebracht waren, hebben sommige kinderen daarin nog vele van waarde zijnde voorwerpen teruggevonden. Zoo is o.a. gevonden een gouden zegelring, twee gouden medaillontjes, een gouden bijltje, een gouden ketting, ringen en eenige geldstukken, waaronder een Spaansch pistool (f 12,50).

Links de voorkant van de bijgebouwen. Hier werd de elektriciteit opgewekt. Foto Jelle Terluin.

Kijkje vanuit de lighal tussen de zuilen op de voor- en overtuin van Lyndenstein

Bron: "Lyndensteyn" door Jan H.C. Baselmans.

Foto op blz. 120.

Revalidatie Friesland; locatie Beetsterzwaag; foto Jelle Terluin, 2012.

Ca. 2000 In deze tijd werd de kinderrevalidatie uitgebreid met volwassenrevalidatie. Er was sprake van dat de hele locatie zou worden overgeplaatst naar Leeuwarden, maar dat is gelukkig niet doorgegaan. Tussen 2002 en 2004 werden de oude gebouwen om Lyndenstein heen afgebroken en vervangen door een modern ziekenhuis, waarvan op de foto rechts van het oude huis nog een deel te zien is. De naam werd veranderd in **Revalidatie Friesland.**
Prinses Margriet heeft op 14 oktober 2004 het nieuwe ziekenhuis geopend. In de Drachtster Courant van 13 oktober 2004 stond het volgende artikel:

Nieuw centrum revalidatie, restauratie van huize Lyndensteyn

Prinses Margriet opent Revalidatie Friesland

BEETSTERZWAAG -

Prinses Margriet zorgt morgenmiddag voor de officiële opening van Revalidatie Friesland in Beetsterzwaag. Zij kan dan zien wat er allemaal gerealiseerd is voor de 25 miljoen euro. Zaterdag is dat tussen elf en drie uur mogelijk voor alle belangstellenden. Het is een eenmalig kijkje achter de schermen van het revalidatiecentrum, waar jaarlijks 350 patiënten behandeld worden.

Ziekte, ongeval of aangeboren afwijking kunnen aanleiding zijn voor een tijdelijke opname in een revalidatiecentrum. Daar worden mensen behandeld na bijvoorbeeld amputatie, niet aangeboren hersenletsel zoals cva, dwarslaesie, aandoeningen van het zenuwstelsel en spierziekte. "We hebben nu 65 bedden en per jaar behandelen we 350 mensen. Gemiddeld verblijft een patiënt zestig dagen bij ons. Verder beschikken we over een grote polikliniek voor dagbehandeling. Op jaarbasis gaat het om 45.000 behandeluren", vertelt Liesbeth van Berkel, staffunctionaris pr.

Omdat de huisvesting in Beetsterzwaag niet meer aan de huidige eisen van de gezondheidszorg voldeed, werd besloten tot een ingrijpend bouwplan. "Die behelsde een compleet nieuw centrum voor revalidatie. Die bestaat uit de kliniek met 65 bedden., het grootste deel op eenpersoonskamers, een polikliniek, sporthal van Olympische afmetingen en therapeutisch zwembad.

De werkzaamheden werden begin 2002 gestart met de sloop van gebouwen, waarna de nieuwbouw kon beginnen. Die bestaat uit twee bouwlagen. Alle dagvoorzieningen bevinden zich op de begane grond en op de verdieping bevindt zich de kliniek."

Tot het complex behoort het therapeutisch zwembad, dat een belangrijk onderdeel vormt van de behandelingen. Het bad heeft twee in hoogte

verstelbare vloerdelen. “Er is een tilinstallatie om mensen in en uit het water te takelen. Die installatie is bevestigd aan een rail, die doorloopt tot in de kleedkamer. Bovendien beschikt het bad over een jetstream, een tegenstroominstallatie. Het water heeft een temperatuur van 34 graden.”

De sporthal is het tweede paradepaardje van Revalidatie Friesland. De afmetingen zijn zo, dat er op Paralympisch topniveau gesport kan worden. “Er wordt nu al een rolstoelrugby en rolstoelhockey beoefend, maar wij streven naar meer sporten voor mensen met een handicap. De hal beschikt over tribunes, die met een lift rolstoeltoegankelijk zijn.”

De voorziening wordt overdag gebruikt door de basisscholen en ’s avonds door verenigingen. Dat was ook de voorwaarde van de gemeente Opsterland, die een deel van de 2,2 miljoen euro heeft betaald.

Van Berkel vraagt bijzondere aandacht voor het restaurant, dat uitkijkt op de sporthal. “Die is voor het personeel, de patiënten en hun bezoekers, maar fungeert in de avonduren als kantine. Daarmee wordt de integratie versterkt. Voorheen hadden de patiënten ’s avonds alleen lange lege gangen, maar het restaurant is een trefpunt geworden.”

De restauratie van het uit 1823 stammende huize Lyndensteyn maakte ook deel uit van het totale project. Dat was noodzakelijk, zegt Van Berkel. “Door de sloop van de oude gebouwen zaten er gaten in de muren. Bovendien moest er wat onderhoud betreft veel gebeuren. Het dak en de goten zijn vernieuwd en de voegen zijn vervangen. Binnen zijn de tweede en derde verdieping toegankelijk gemaakt als werkruimte. Verder zijn er nu overal klimaatbeheersing en internetaansluitingen. De directie en de staf zitten daar nu, evenals de administratie en automatisering.

De kosten van het pand, waar in 1915 de zorg voor zwakkeren begon in de vorm van een sanatorium voor kinderen met astma en tuberculose, bedroegen een miljoen euro.

“Een kwart is betaald door Monumentenzorg. Naast een bedrag dat we opzij hadden gezet, hebben we bijdragen ontvangen van fondsen, de gemeente en provincie.”

De achtertuin van Lyndenstein met de vijverpartij, ontworpen door Lucas Roodhaard. Bij de verbouwingen na 1960 is de vijver verdwenen.

Bron: “Lyndensteyn” door Jan H.C. Baselmans,
Foto op blz. 163

De Bakkerij aan de Beetsterweg

De bakker in Beets was Teye Glastra, zoon van Jacob Siebes Glastra en Maria Teyes Hellendoorn, geboren in 1812 (Zie stamboom Glastra). Hij had in de jaren 1849 – '59 een bakkerij aan de Hoofdstraat te Beetsterzwaag, waar nu Hoofdstraat 20 is gesitueerd. In 1862 heeft hij de bakkerij aldaar overgedaan aan Halbe Gerbens Blauw en heeft in dat jaar een bakkerij in Beets gesticht. Teye is naast brood-, beschuit-, koek- en banketbakker ook visser.
In 1871 vraagt de bakker een loopjongen van ongeveer 15 jaar oud. In 1877 gaat het woonhuis met de bakkerij, direct aan de straatweg gelegen, in de verkoop. Teye is dan 65 jaar. Op 12 mei 1878 is het pand te aanvaarden. Het echtpaar Glastra verhuist naar Beetsterzwaag.
Op 14 juni 1878 huurt Wietse Jans Vonk uit Drachten de bakkerij. En hij is gebleven. De bakkerij stond schuin tegenover de haven aan het einde van de Beetstervaart. Later is de bakkerij gekocht.
Een nakomeling van Wietse Vonk, Jan Vonk uit Sexbierum, schreef de volgende herinneringen aan zijn groot- en overgrootvader voor dit boek op:

Wietse Jans Vonk, 1848-1922

De bakkerij stond aan de Beetsterweg, schuin tegenover de haven van de Beetster-vaart, waar binnenschepen lagen afgemeerd voor een lading turf. De bakkerij had veel klandizie van deze schepen, meestal kinderrijk en ze namen proviand mee voor meerdere dagen. In het begin was de bakkerij meer een roggebroodbakkerij. Brood zoals we dat nu kennen was in die tijd toch wel luxe.

Het roggebrood werd in die tijd (echt waar!) met blote voeten in een halfronde trog bewerkt ("breatraapje") en gemengd tot roggebrood. We hebben het over de tijd dat Wietse Vonk bakker was. Hij was een zoon van Jan Ates Vonk, bakker te Drachten. In 1878 huurde hij de bakkerij van Teye Glastra. Wanneer de bakkerij zijn eigendom werd is niet bekend. Hij was getrouwd met Remkje Smit, dochter van Johannes Remmelts Smit, smid te Beetsterzwaag. Zijn smederij stond midden in het dorp (Hoofdstraat 92). Alle verhalen over oerpake Wietse, heb ik uit overlevering van de familie. Hij mocht graag een borreltje en als hij teveel op had kon het wel eens verkeerd aflopen, zoals die ene keer, toen hij dronken uit Lippenhuizen kwam, waar hij als violist op een feest had gespeeld en hij bij het Goddeloos Tolhek, halverwege Beetsterzwaag – Lippenhuizen, tussen de rails ging zitten en door de tram overreden werd en een been verloor. Het verhaal gaat dat hij toen op het kerkhof van Beetsterzwaag een graf kocht en daar zijn afgereden been begroef. Er kwam een bordje bij: ***"Hjir leit de skonk fan bakker Vonk. Hy koe net better, Vonk sels komt letter".*** *In de Leeuwarder Courant van die tijd staat een advertentie van een dansgelegenheid, waar Wietse Vonk wordt genoemd als violist bij het dansen.*

Bij het leeghalen van de bakkerij in 1955 werd het houten been, de prothese, van Wietse Vonk teruggevonden.

Hij kon ook mooi tekenen, maar daar is niets van bewaard gebleven. Voor zijn dood heeft hij alles verbrand met de opmerking: "Daar heeft niemand belang bij." Dat vreselijke ongeluk, waarbij hij zijn been verloor, had grote gevolgen in zijn familie. Zowel bij zijn zoon, maar ook bij zijn pakezegger (mijn vader) kwam geen druppel alcohol meer in huis. Volgens overlevering heeft Wietse Vonk met Laverman uit Drachten daar de vereniging van de Blauwe Knoop opgericht. De laatste periode van zijn leven woonde Wietse Vonk met zijn ongetrouwde dochter Sietske op de "Stripe", dat is nu de Boslaan in het dorp Beetsterzwaag.

Bakkerij Vonk. Foto 15 febr. 1978 Thom Vellinga

In 1913 werkten bakkersgezellen 65 uur per week en verdienden 12 gulden. Ze hadden 5 vakantiedagen in de zomer (Algemeen artikel van de Bakkersbond).
In 1915 herdacht W. Vonk op 31 maart, dat hij 25 jaar voorzanger was in de kerk te Beets.
Op 11 oktober 1916 meldden de kranten dat binnenkort broodkaarten zouden worden afgegeven voor goedkoop roggebrood en tarwebrood. Men kon kiezen tussen rogge en tarwe en deze keus gold voor een heel jaar: Roggebrood van 2 ½ kg kost 26 ct. en 1 kg tarwebrood 12 ct.
In 1918 is er een verbod om voor 's morgens 10.30 uur brood, beschuit, koek of banket te vervoeren of te verkopen. Dit om nachtarbeid te voorkomen. Dit was bij de wet verboden.
Zoon Jan Vonk neemt de bakkerij over, nadat hij bakkersknecht is geweest in Kollum. De bakkerij loopt goed. De haven bestaat nog met zijn schepen. Er is ook een contract met de Corneliastichting om brood te leveren. Vóór 1940 had men al een broodsnijmachine in gebruik, een wonder van vernuft voor die tijd, om aan de Corneliastichting gesneden brood te leveren. De directrice kwam langs in de bakkerij en de winkel als een soort "keuringsdienst van waren". Zij inspecteerde

Broodsnijmachine

de kasten enz. op hygiëne. De boerderijen rondom Beetsterzwaag waren eigendom van de adellijke families. Er was een soort ruilhandel: Vonk de rogge, zij het roggebrood.
Jan Vonk ventte zijn bakkerswaren uit met paard en wagen. Hij zat dan op de bakkerskar met één been op de plank boven een wiel in weer en wind. In de winter met sneeuw was dat een grote slee met de "kêde"(klein paardje) er voor. Het verhaal wil dat hij daardoor reumatiek heeft gekregen.

Jan Vonk met paard en bakkerskar

Op oudere leeftijd was hij stijf van de reumatiek en liep met twee stokken door het huis. De kêde voor de bakkerskar had zijn eigen weitje schuin achter de bakkerij, waar een zandafgraving geweest is. Het paardje werd bij de bakkerij uitgespannen en liep dan alleen door een stukje bos naar de wei. Wanneer ik als kleine jongen met vakantie was in Beetsterzwaag, mocht ik de kêde naar het weitje brengen, beter gezegd, de kêde bracht mij naar de wei. Ze zetten mij dan op de rug van het paard en daar ging hij door het bos naar zijn plekje. Zoiets vergeet je nooit weer.
Ook deze familie heeft zijn tegenslagen gekend. Veel kindersterfte in die tijd, en dat is de familie Vonk niet bespaard gebleven. Van de vele zwangerschappen zijn hun twee zoons overgebleven: Johannes Wietse en Jan.

Johannes vestigde zich met zijn vrouw Antje al vóór de Tweede Wereld Oorlog in Buitenpost, waar zij een bakkerij kochten. Na de oorlog in 1945 wilde zoon Jan Vonk uit Beetsterzwaag de bakkerij van zijn vader overnemen, maar daar was de oude (ondanks dat hij niet meer kon werken vanwege zijn reumatiek) niet voor te vinden. Jan kreeg als antwoord: "Ik klaai my net út foardat ik op bêd gean."
Omke Jan zocht zijn toekomst elders, ging vrijwillig in militaire dienst en werd uitgezonden naar Indië. Daar kwam hij door een noodlottig ongeval om het leven kwam. Hij liet een vrouw en twee kinderen achter.

Gedenksteen bakkerij Vonk

Op 20 september 1930 legde Jan Vonk de eerste steen van de nieuwbouw van de bakkerij aan de achterkant van de woning.
Op 29 augustus 1930 werd de uitslag van de aanbesteding van "het bouwen eener huizinge waarin bakkerij voor de heer J. Vonk (architect H. Wiersma) bekend gemaakt. De bouw werd gegund aan J.T. van Manen te Oudega voor f4220,=. Het verfwerk werd verricht door E. de Herder te Beetsterzwaag voor f437,=.

Familie Jan Vonk in 1925
V.l.n.r.: Johannes Wietse Vonk; knecht Lieuwe v.d. Burg; heit Jan Vonk met zoon Jan, Sietske Vonk (zuster van Jan Vonk), mem Joukje Vonk-Haisma met Wikje Haisma op schoot, Grethe Ottemann, een kind afkomstig uit Duitsland .

10 april 1931 Beetsterzwaag: Toen de knecht van bakker Vonk alhier het paard in de weide zou brengen, had hij het ongeluk, dat het dier los trok en hij het touw, waarmee het paard vast zat om de vingers kreeg. Met hevige pijn is hij naar de dokter gegaan, die hem één vinger moest afzetten.

Na het overlijden van pake Jan Vonk, zette beppe Joukje Vonk-Haisma de bakkerij door met behulp van knechten. Dat duurde niet lang. In 1955 heeft ze de goodwill verkocht aan bakkerij Van der Vegt en kon zij rentenieren. Dat was het einde van bakkerij Vonk te Beetsterzwaag.

De foto's bij dit artikel zijn aangeleverd door Jan Vonk uit Sexbierum.

Foto familie Jan Vonk-Haisma op 20 mei 1929, 25 jaar getrouwd.
v.l.n.r.: pake Jan Vonk; oom Jan Vonk; heit Johannes Wietse Vonk; Wikje Haisma; beppe Joukje Vonk-Haisma.

Drachtster Courant:
3 september 1937

Goed afgeloopen. Door het schrikken van het paard, kwam de kar van bakker V. alhier, nabij Lauswolt, in aanraking met een in volle vaart zijnde tram. De kar raakte de locomotief en alle wagons, maar ondanks dit incident, waarbij het paard ongedeerd bleef en alleen de kar beschadigd werd, kon de zeer jeugdige bestuurder zijn weg vervolgen.

Het kadaster van **1832** geeft dit pand aan als "huis en erf" in eigendom van Binnert Philip van Eysinga.

Na 1955 is het een woonhuis geworden, waarbij in de jaren '80 van de vorige eeuw de oude winkel en bakkerij is afgebroken en opnieuw in oude stijl opgebouwd. De families Brander en Van Ommen hebben er gewoond. In de beginjaren van de 21ste eeuw is er door Van Ommen een imitatie hooiberg bijgebouwd als serre, die verbonden werd met het woonhuis.
Sinds 2011 woont er de familie F.C. Nienhuis. Nienhuis heeft een bedrijf in wegbeveiliging te Heerenveen. Aan de overkant staat hun paardenhouderij, die ze hobbymatig beheren. Nienhuis heeft zowel woning als het complex aan de overkant gerenoveerd en er één geheel van gemaakt.

Het huis aan de Beetsterweg .
Foto J.C. Terluin, 2014

De herbergen naast de Beetstervaart en de Huiskervaart

Aan het eind van de Beetstervaart stond aan de oostkant een boerderijtje dat tevens herberg en winkel was. Op de kaart van Ockinga (1684) staat dit huis er al. Van 1860 tot 1890 woonde hier Sake Wolters Haveman, **herbergier en winkelier**. Tussen 1890 en 1900 is de herberg en winkel afgebroken en de nering overgebracht naar de woning, die op de plaats van de tegenwoordige boerderij "Havenzicht" stond. In maart 1903 verkoopt Sake Haveman de hele winkelopstal.
In de herberg vonden o.a. verkopingen plaats van rogge, klei-aardappelen, nagras, eiken palen en stambomen, bemeste bouwlanden, boerenboelgoeden. Ook waren er aanbestedingen van het slatten van de Beetstervaart en het maken van een nieuwe walbeschoeiing.
Liefhebbers van draverijen kwamen ook aan hun trekken. In 1880 werd de lengte van de weg op 175 meters gesteld. Er werd een prijs gewonnen van f 35,-.
Als Sake in 1909 sterft, zet zijn weduwe zet het bedrijfje door tot 17 november van dat jaar. Dan is er boelgoed: "verkoop à contant van eene volledige soliede kasteleinsinvertaris. meubelen en huisraad, landbouwgereedschappen, enz."

Sake is de jongste zoon van Wolter Haveman (wagenmaker) en Yke Hedmans Bijlsma. Zij hadden een **herberg en winkel** aan het einde van de Huiskervaart. De Huiskervaart lag aan de zuidkant van de Beetsterweg in de buurt van de kerk van Oud Beets. In deze **herberg** woonden omstreeks 1800 Douwe Eesges en zijn vrouw Jitske Jans. Hun herberg was tevens tolhuis. We weten dat, omdat hun nazaten in 1811 de fanilienaam TOLMAN hebben aangenomen. Douwe Eesges en Jitske Jans zijn in 1811 waarschijnlijk aan tyfus overleden, drie dagen na elkaar.

Beide herbergen zijn verdwenen.
Zowel de Beetstervaart als de Huiskervaart waren zgn. opvaarten naar het dorp Beets vanuit het Ouddiep. Deze vaarten waren belangrijk voor het vervoer van goederen en personen.

"Havenzicht", foto Jelle Terluin, 14 juli 2015

"Havenzicht" is gebouwd omstreeks 1927, nadat de boerderij, die hier in 1906 stond in vlammen was opgegaan. De haven aan de Beetstervaart is verdwenen.

(Bron: "Ald Beets", door Oene G. Dijkstra, pag. 32, 34)

KORTE STAMBOOM VONK

I. **Ate Pieters Vonk**
geboren te Zuiderdragten
gehuwd 10 juni 1781 te Dragten
met
Froukje Sjoerds van Veen
geboren te Noorderdragten

II. **Jan Ates Vonk**
1790 te Dragten
Bakker te Drachten
overleden 14 mei 1872 te Drachten
gehuwd 1. te Drachten
met
Trijntje Oenes van der Meer
geboren 1797 te Dragten
overleden 11 november 1828 te Drachten
gehuwd 2. 29 juli 1835 te Drachten met
Sietske Rinzes van Houten
geboren 1811 te Garijp
overleden 30 december 1891 te Beets
Kinderen 1e huwelijk:
1. Ate , geb. 4 febr. 1818;
2. Cornelia, geb. 19 maart 1820
3. Ate, geb. 6 aug. 1822
4. Oene, geb. 16 nov. 1834
5. Froukje, geb. 13 nov. 1825
6. Oene, geb. 25 okt. 1828
Kinderen 2e huwelijk:
7. Maaike, geb. 22 sept. 1835
8. Hinke, geb. 29 jan. 1837
9. Rinze, geb. 10 mei 1838
10. Fettje, geb. 25 juli 1839
11. Pieter, geb. 11 juli 1841
12. Tjeerd, geb. 31 okt. 1844
13. Jan, geb. 16 febr. 1845
14. Sjoerd, geb. 25 aug. 1846
15. Wietze, geb. 30 nov. 1848
16. Tietje, geb. 18 mei 1850
17. Tietje, geb. 3 aug. 1853
Allen geboren te Drachten

III.1. **Ate Jans Vonk**
geb. 6 augustus 1822 te Drachten
overl. 27 augustus 1895 te „
gehuwd 9 december 1855 te Beetsterzwaag, met
Jitske Eesges Tolman
dochter van Eesge Douwes Tolman en Fokje Hendriks
geb. 8 mei 1818 te Beets
overl. 23 nov. 1904 te Terwispel
kinderen:
1. Trijntje, geb. 16 jan. 1857 te Beets (?)
2. Hendrik, geb. 6 jan. 1860 te Beets

III.15 **Wietze Vonk**
geb. 30 nov. 1848 te Drachten
Bakker te Beets
overl. 13 dec. 1922 te Beets
gehuwd 31 mei 1877 met
Remkje Johannes Smit
dochter van Johannes Remmelts Smit en Jantje Wessels Panhuis
geb. 13 mei 1844 te Beetsterzwaag
overl. 3 mei 1916 te Beets
kinderen:
1. Jantje, geb. 10 mei 1878 te Beets
2. Jan, geb. 26 mei 1879 te Beets
3. Sietske, geb. 6 dec. 1880
4. Johannes, geb. 28 aug. 1884 te Beets; overl. 9 maart 1907 te Beets(?)

IV.2 **Jan Vonk**
geb. 26 mei 1879 te Beets
Bakker te Beets
overl. 19 febr. 1952 te B'zwaag
gehuwd 19 mei 1910 te B'zwaag, met
Joukje Haisma
geb. 10 juli 1888 te Boornbergum
overl. 24 dec. 1964 te B'zwaag
Kinderen: 1. Johannes Wietse
geb. 13 febr. 1911 te Beets
2. Jan, geb. 12 sept. 1918 te Beets
3. Wietse, geb. 4 apr. 1924 te B'zwaag

DE "CAROLINAHOEVE"

1640 – 1985 In deze tijd is het een boerderij, die al vanaf 1640 in handen was van de families Aernsma, Van Viersen, Lycklama à Nijeholt, Van Boelens en Van Lynden. Het is dus een pachtboerderij, waar van 1 juni 1892 tot 1985 de familie Tjeerdsma heeft geboerd en wel in 4 generaties.

Ca. 1880 De oude boerderij tegen het Kerkepad West wordt vervangen door een nieuwe boerderij aan de Beetsterweg.

1985 Wiebe en Karin Vrij-van der Molen kopen de boerderij en verbouwen hem tot een showroom met bijzondere meubelen en decoraties in landelijke stijl.

Hun folder verwoordt het zo:

Al decennia lang is de Carolinahoeve hèt adres voor exclusieve meubelen en decoraties. Door een selectief inkoopbeleid is ons assortiment aangepast aan de veeleisende klant. Gerenommeerde merken staan tentoongesteld in een sfeervolle showroom van ca. 2000 m2.

Warm landelijk noemen we onze collectie.

Meubelen in combinatie met de juiste decoraties laten iedere ruimte maximaal tot zijn recht komen, model en kleur vormen de basis voor uw woongenot, waar wij op uw verzoek ook graag in adviseren.
Eigen bezorging (ook internationaal) houden lijnen kort en de afspraken duidelijk.
Proef de sfeer en gezelligheid en laat u aangenaam verrassen door ons enorme aanbod.
Kwaliteit en exclusiviteit, opvallend gepresenteerd maken een bezoek aan één van onze locaties zeker de moeite waard.

De andere locatie is Oud Boschlust in Beetsterzwaag, waar kleding en schoeisel wordt verkocht. (Zie Hoofdstraat 2).

BEDRIJVEN BUITEN DE AANGEGEVEN STRATEN

Onderstaande bedrijven staan vermeld in de Telefoongids 2014/2015

Activiteitencentrum "It Klaverblêd", De Bou 33

Allround Zwangerschapscursussen, Utein 26

Anbu Computers, Utein 12

Asset Control International BV. It Merkelân 24/A. Is in 2015 naar Heerenveen vertrokken.

ATV Management en Advies, Eineflecht 17

Spoelstra Technisch Installatiebedrijf, Utgong 12

Beek Visie, Roekebosk 8

Bernhard van der Laag, Timmerwerk, Folkertslân 44.

Drs Em van Bodegom-Oom, Logopedie / Stottertherapie, Psychologie / Psychotherapie, Roekebosk 19

Gwenda's Hairsolutions, Boslaan 13

Medifit, Centrum voor Sport en Fysiotherapie, Van Lyndenlaan 7

Hoveniersbedrijf Van Olphen van der Wal, Bommegaerde 59

Pro Voet, Hilly's Pedicure en Ontharings Centre, Koefenne 4

Rijschool Van Dam te Beetsterzwaag

P. Mulder Smit, Computers en Automatisering, Utein 3

Friehol Automatisering BV, Eineflecht 9

Kuperus Bestratingen, riolering, boomrooien, Vrijburgstrjitte 22

Joh. Rozenberg, Bouwvariant onderhoud en verbouw, Fockema Andreaelaan

Eline Kuipers, Kapsalon Eline, Bommegaerde 180

T.G.W. Speel, Speel Advocatuur, Eineflecht 22, gespecialiseerd in echtscheiding, boedelscheiding, alimentatie, omgang

Bootcamp "Like" Fysiotherapie Beetsterzwaag

Nardus Huiskes, Architectenbureau, Vlaslaan 1a

Cultbee Cultuur Beetsterzwaag, Van Boelenslaan 16

Notartiskantoor F. Kooi, Folkertslân 68

W. Groen, Aannemer & Timmerbedrijf, Koefenne 10

VISIBLE skincare make-up, Van Harinxmaweg 7

Arjen Valk, Tuinontwerpen, De Lange Jacht 20

Brink Groenvoorziening: tuinaanleg, onderhoud, bestrating, schuutingbouw, vlonderbouw, vijveraanleg, gladheidsbestrijding, gecertificeerd in boomverzorging, Kuiperslaan 32

Mooibroek Music acCompany: gitaarles, muziektherapie, muziekworkshops, Foarmear 12

Autorijschool Stienstra, Folkertslân 48

Myrthe's Kapsalon: Myrthe Schilstra, Hazzeleger 24: op afspraak en bij de mensen thuis.

Karin's Fit en Fun, Lycklama à Nijeholtlaan 20

Any Way Personenvervoer, Bommegaerde 40

PuurPieterdien, Voelbare Vormgeving, Skoalleleane 4

Marion Bischoff, kunstschilder, Bommegaerde 41

ETS Electrotechniek, Kuiperslaan 50

Glas- en onderhoudsbedrijf Veenstra, Vlaslaan 111

Klussenbedrijf Jelmer Schilstra, Utein 51

Kindercentrum De Kubus, F. Andr.laan 92

Landschapsbeheer Friesland, Commissieweg 15

Logopediepraktijk Beetsterzwaag, Annemieke Hofstra, Utgong 59

Major Oak Investment Solutions, Roekebosk 23

Mensendieck / Oefentherapie, M.J. Claassen, It Merkelân 12

Numan Hoveniers, Van Boelenslaan 7

T. van Houten-Procee, manuele therapie, Skoalleleane 7

Ronald Mc Donaldhoeve, Helomareed 2

Se-Ann Coaching & Mediation, Wyldsang 30

Sinneflecht Manuele Therapie, B'gaerde 176

Stichting Culturele Ondernemingen Ned , Vlaslaan 3

Stichting Werkgelegenheid Opsterland, Hoofdstraat 82

Stichting Timpaan Groep, Vlaslaan 11

Talant Zorg en Ondersteuning Locatie De Wissel, De Wissel 1

Toff Recruitment, It Merkelân 19

Tolman Takel en Berging BV, Hoofdstraat 110

Vandertuuk Revisited, Commissieweg 13

VIA Verhuur Douwsma, De Greide 28

Vos Glasconstructies, Bommegaerde 58

J.D. de Vries Beheer BV, Roekebosk 17

Wenda Borduurstudio, Bommegaerde 76

Wouter Zijlmans Advies, Wyldsang 43

Zorgbureau Digitalis BV, De Lange Jacht 52

Zwemopleidingen Aquarius, Van Lyndenlaan 7

Zalencentrum "De Buorskip", Vlaslaan 26

"De Buorskip" ingang Vlaslaan.

Beide foto's afkomstig van een brochure van "De Buorskip" uit 2011.

Notariskantoor, gebouwd door notaris Hans Willem Roemeling in 1981 aan het Folkertslân.
Sinds 1 juli 2000 het kantoor van notaris Fokje Kooi.

Foto Museum Opsterlân.

Straatzanger Jan de Roos (midden), behangen met medailles en op het plakkaat op zijn borst staat:

"Bij Wedman geurt de koffie en is de soep klaar."

De foto is gemaakt door A. Sijbenga ca. 1960 voor Hotel "De Klok".

Links staat ober Jan Veenstra.

"BEDRIJVIG BEETSTERZWAAG" INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord 2
2. Beetsterzwaag: naam en ontstaan 3
3. Wapens en vlaggen Beetsterzwaag en Beets: afbeelding en verklaring 6
4. Kaarten van Beetsterzwaag: 8
   a. Kaart van Ockinga 1680
   b. Kaart van Schotanus 1718
   c. Legenda kaart Kadaster
   d. Kaart Kadaster 1832
   e. Huisnummerkaart ca. 1980
5. Beetsterzwaag in vroeger eeuwen 16
6. Boerderijen te Beetsterzwaag 20
7. Boerderijtje "Bethlehem" 22
8. Dorpshuisplan 23
9. Woonboerderij in de as gelegd 24
10. Boerderij aan het Kerkepad Oost uit 1800 25
11. Verzorgingsboerderij Harinxma State 27
12. We u, we u, Roel Syties 29
13. De Oostermolen 32
14. Grafsteen molenaar 35
15. Kuipers te Drachten en Beetsterzwaag 36
16. De Roghmolen 39
17. Korte stamreeks Weis 41
18. De Molen van Weis 45
19. De HORECA te Beetsterzwaag 46
20. Hoofdstraat 2, 4 en 6 47
21. Oud Boschlust oogt weer 49
22. Advertenties Oud Boschlust 55
23. (Nieuw) Boschlust 58
24. Familie De Vries 59
25. Foto veranda De Vries 60
26. Hôtel Boschlust 61
27. Ansichten Logement Boschlust 62
28. Popke Steen 63
29. Hoofdstraat 8 – 10 65
30. Het hulp-postkantoor 67
31. Hoofdstraat 12 68
32. Hoofdstraat 16 69
33. Ook Beetsterzwaag heeft zijn vader Cats 70
34. "Lytse Gjetsje" 72
35. "De Drie Pijlaars" 73
36. Hoofdstraat 20 75
37. Hoofdstraat 24 77
38. Bewoningsgeschiedenis Hoofdstraat 26 79
39. Van Vleeschhouwerij naar Supermarkt 81
40. De Sweachster jierren fan Harmen de Roos 84
41. Opening C-1000 (1995) 86
42. Personeel C-1000 (1995) 87
43. Werkzaamheden uitbreiding C-1000 en opening vernieuwde supermarkt (2005) 88
44. Hoofdstraat 34 (bakkerij) 89
45. Korte stamboom Van der Vegt 93
46. Wobbe Kornelis van der Vegt 94
47. Familie Van der Vegt 95
48. Kornelis van der Vegt 96/97
49. Sint Nicolaas en vrouwe Fortuna 98
50. Hoofdstraat 36 100
51. Korte genealogie Bijlsma 102
52. 134 jaar De Vroeg 104
53. De Vroeg in het vakblad voor de textielbranche 106
54. Korte genealogie De Vroeg 107
55. Foto's familie De Vroeg 109
56. Hoofdstraat 40 110
57. Hoofdstraat 42 112
58. Opening van de SPAR 116
59. Opening SPAR-Supermarkt 117
60. Korte stamboom Kirkenier 118
61. Lysbeth van der Werff 120
62. Galerie Terbeek 121
63. Hoofdstraat 44 122
64. Buurt Beetsterzwaag vóór 1930 123
65. Hoofdstraat 46 124
66. Slauerhoff op 'e Sweach 128
67. Hoofdstraat 48 130
68. Hoofdstraat 50 132
69. Hoofdstraat 52 139
70. Hoofdstraat 58 141
71. Hoofdstraat 60 / 62 143
72. Foto's Hoofdstraat Beetsterzwaag 145
73. Korte genealogie Tolman 146
74. Het Achterom / Molenlaan 148
75. Boslaan 157
76. Hoofdstraat 64 170
77. Hoofdstraat 66 173

78. Hoofdstraat 68, 72 en 74 178
79. T. Faber 181
80. Korte stamboom Faber 184
81. Douwe van der Velde (goud in handen) 185
82. Het huis met de adelaar 187
83. Het Zestiene relaas 192
84. Stamboom Zestiene 195
85. Familiefoto Schroor 196
86. Korte genealogie Schroor 197
87. Foto familie Schroor 199/200
88. Schippers op De Sweach 201
89. Schippersechtpaar Feenstra 204
90. It Alde Fear 205
91. Veerschip van Schroor 206
92. Het Sweachster beurtschip 207
93. Beurtveer en advertenties 209
94. Einde aan Schroors boterballetjes 210
95. Galerie Siep Hellinga 211
96. Hoofdstraat 74 213
97. Hoofdstraat 76 216
98. Berend Maat 221
99. Korte stamboom Vissia 223
100. Vrachtrijderijen in Beetsterzwaag 225
101. Winkel van Wieger Numan 229
102. Het huis van de familie Andreae 230
103. Pieter Pieters Posthuma 236
104. Hoofdstraat 92 (de smidse) 239
105. Hoofdstraat 96 244
106. Hoofdstraat 104 246
107. De familie Bruinsma 249
108. Opening winkel kunstnijverheid 251
109. Hoofdstraat 108 252
110. Korte stamreeks Van den Akker 256
111. De familie Bijlsma / de Weverjongens en de zaagdobbe 260
112. De timmerschuur en een korte genealogie Harmsma 262
113. Hoofdstraat 110 en 118 266
114. Harinxmaweg 4 271
115. Lauswolt 272
116. De Horst 277
117. Harinxmaweg 13 (Van Linde) 280
118. Hoofdstraat 89 281
119. Hoofdstraat 83 283
120. Advertenties 290
121. G. van Riezen 291
122. Afbraak herberg "De Veemarkt" 292
123. Tandkliniek Ike 293
124. Hoofdstraat 81 294
125. Hoofdstraat 79 ("Ons Huis") 296
126. Hoofdstraat 75 298
127. Hoofdstraat 73 300
128. Korte genealogie Vollema 303
129. Hoofdstraat 71 305
130. Korte genealogie Klaver 306
131. Hoofdstraat 69 310
132. Hoofdstraat 67 312
133. Uurwerkspecialist 313
134. Hoofdstraat 63 / 65 315
135. De familie Glastra zonder en met hoed 316/317
136. Hoofdstraat 59 ("De Posthoorn") 318
137. Hoofdstraat 57 323
138. Hoofdstraat 53 325
139. Hoofdstraat 51 328
140. Hoofdstraat 49 332
141. Kerkepad Oost 334
142. Fietsen in de kerk 341
143. Kuiperslaan (Dragstra's reed) Markus Wedman 345
144. Jacobusbuurt (Kuiperslaan) 346
145. Hoofdstraat 47 348
146. Hoofdstraat 45 353
147. Hoofdstraat 43 357
148. Korte genealogie Prakken 360
149. Ruiterpad 362
150. "De Herder" 365
151. Foto Buurt vóór 1917 370
152. "De Klok" 371
153. Chinees Restaurant "Kota Radja" 376
154. Hoofdstraat 31 (Bordena) 377
155. Winkeliers Hoofdstraat 380
156. Hoofdstraat 29 (postkantoor) 381
157. Hoofdstraat 27 383
158. Hoofdstraat 25 (bakkerij) 388
159. Korte genealogie Compaan 391
160. De familie Beekkerk 392
161. Korte stamboom Slager 394
162. Slagers worden bakker 395
163. Van bodenloop naar hulppostkantoor 400
164. Hoofdstraat 23 406
165. Van Herenhuis tot Prins Heerlijck 407
166. Korte stamreeks Lankhorst 410
167. Bruidsfoto Poelstra-Lankhorst 413
168. Prins Heerlyck 414

169. Hoofdstraat 21 416
170. Euterpe 420
171. Kerstfair 2009 Storm blaast Kerstfair omver 421
172. Hoofdstraat 19 422
173. Van Lyndenlaan 425
174. De Schakel 429
175. Hoofdstraat 17 431
176. Hoofdstraat 13 433
177. Hoofdstraat 7 t.m. 11 Lyndenstein 439
178. De bakkerij en de herbergen aan de Beetsterweg 444
179. Korte stamboom Vonk 449
180. De Carolinahoeve 450
181. Bedrijven buiten de aangegeven straten 451
182. Notariskantoor 453

Hoofdstraat oosteinde vóór 1909 op een feestelijke dag, misschien wel koninginnedag, 31 augustus, de verjaardag van Koningin Wilhelmina.

Rechts Herberg "De Veemarkt", eerder "'s Landswelvaren"

Collectie Vellinga.

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • Voor een goede ontvangst voegt u lanterfanten@send.laposta.email toe aan uw adresboek.

Laposta